

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

SONETY
SONNETS

MILENČIN
NÁŘEK

A LOVER'S
COMPLAINT

Tato kniha vychází za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky.

Shake-spere's Sonnets zněl titul kvartového svazku, který vydal v roce 1609 londýnský tiskař Thomas Thorpe. V knize, kterou nikoli autor, ale jistý T. T. (zřejmě zmíněný tiskař) dedikuje jistému panu W. H., bylo 154 sonetů a báseň **A Lover's Complaint** (Milenčin nárek), u níž byl plným jménem uveden jako autor William Shakespeare. Kniha se tak přiřadila k podobně koncipovaným svazkům spojujícím sbírku sonetů s delší básnickou skladbou, jak je vytvořili básníci Edmund Spencer, Samuel Daniel, Thomas Lodge, Giles Fletcher a jiní. A přece se od nich výrazně liší. **Shakespearovy sonety** vyšly asi o deset let později, kdy sonetová móda už byla passé, a hlavně, zatímco předchozí básníci v sonetech v petarkovském duchu opěvovali nedostižné dámy svého srdce, jejichž jména vetkli do titulů svých sbírek, a v následných „nářcích“ nechávali padlé ženy zříkat se hříchu či žádat satisfakci, Shakespeare tento model zcela převrátil. V jeho **Sonetech** se básník v první části obrací k anonymnímu muži, jehož identita zůstává skrytá, a v části druhé je pak adresátem sonetů anonymní „černá dáma“, která je přímým protikladem dobového ideálu krásy i dobrých mravů. Další nejmenovanou postavou sbírky je básníkův literární sok. Poslední dva sonety, lascivně laděné parafráze antického příběhu o bůžku lásky Amorovi, tvoří jakýsi epilog k sonetovému věnci. V **Milenčině nářku** pak zrazená žena žaluje na svého svůdce, ale na rozdíl od žen předešlých autorů, které oklamány svého pádu hořce litují a milence zatračují, Shakespearova vášnivá žalostnice podlehla věrolomnému svůdci vědomě, nepřestává ho obdivovat, a dokonce přiznává, že kdyby to bylo možné, podlehla by mu znovu.

Skandální obsah knihy s náznaky homosexuálních či jiných amorálně pocítovaných vztahů i tajemné okolnosti jejího vzniku měly zřejmě značný vliv na přijetí sbírky i na proměny její podoby při následných vydáních. Přestože v alžbětinských intelektuálních kruzích se pěstovala helénistická kultura, v níž měla láska mezi muži své místo, a dokonce sám král Jakub I. se hlásil ke svým milcům, v očích církve a puritánských měšťanů byla homosexualita hrdelním zločinem. Zdá se, že právě pro obsahovou závadnost zřejmě už k reedici knihy za Shakespearova života nedošlo. V roce 1640 vydal John Benson *Básně, napsané panem Williamem Shake-spearem*, které obsahují všelijak přeskupené a do větších celků pospojované Shake-

spearovy sonety, přičemž **Milencin nárek** je zařazen mezi básně jiných autorů té doby. Benson zasáhl do textu i tak, že v básních explicitně určených muži zaměnil, byť nedůsledně, mužská zájmena ženskými a oslovení „chlapče“ nahradil neutrálním výrazem „lásko“. V této podobě se *Básně* dočkaly hned několika vydání. V osmnáctém století se vydavatelé postupně vraceli ke znění z roku 1609, ale náznaky homosexuality obsažené v básních nadále zakrývali, byť třeba jen matoucími názvy. Až Edmond Malone ve svém kritickém souborném vydání *Her a básně Williama Shakespeara* z roku 1790 vrátil **Sonetům** původní podobu. Nicméně **Milencin nárek** zařadil na samý závěr svazku, až za sbírku **Vášnivý poutník** a básně **Fénix a hrdlička**. V komentáři pak uvedl, že **Sonet** obsahuje „sto dvacet“ (sic) básní určených muži. Tehdejší Anglie se těžko vyrovnávala s tím, že její velký bard psal milostné básně muži. Sám Malone se snažil utlumit skandálnost svého tvrzení poukazováním na to, že básník vlastně nevyjadřuje verši erotický vztah, ale v duchu doby skládá hold šlechtickému mecenáši.

Pochybnosti provázející Thorpovo vydání z roku 1609 vzbuzuje jak nezvyklý titul, tak i podivná dedikace. Mnozí kritikové navíc poukazují na řadu technických nedostatků a tiskových chyb, které toto vydání obsahuje. Dlouho proto přetrvával názor, že Thorpovo vydání je pirátské a že autor neměl vliv ani na složení svazku, ani na řazení a číslování jednotlivých básní. Kniha se tak stala jednou z největších záhad světového písemnictví, kterou se mnoho generací kritiků a komentátorů snaží rozlousknout. Životopisně orientovaní kritici pátrají po identitě pana W. H., dohadují se, kdo byla „černá dáma“ či básnický rival a jaký vztah měli k Shakespeareovi. Numerologicky orientovaní kritici interpretují sonety ve shodě s čísly, jimiž jsou označeny. Řada vydavatelů a komentátorů navíc z uměleckých důvodů zpochybňuje Shakespeareovo autorství básně **Milencin nárek** a do svých vydání **Sonetů** ji ani nezařazují.

Pohled na **Shakespeareovy sonety** se začíná proměňovat po roce 1986, kdy péčí Johna Kerrigana vycházejí v edici *New Penguin Shakespeare Sonety* společně s **Milenciným nářkem** jako integrální součástí svazku. Textologické analýzy celkem věrohodně prokázaly, že autorem této básně je vskutku Shakespeare. Další kritická vydání (*The Arden Shakespeare, The Oxford Shakespeare*) v tomto duchu na Kerriganovo vydání navazují, navíc vyvracejí tradovaný názor, že Thorpovo vydání z roku 1609 bylo vydáním pirátským. Zdá se, že koncepce sbírky a řazení sonetů je dílem autora. Technické provedení včetně dedikace padá pak na vrub nakladateli, který knihu vydal v době, kdy byl Shakespeare mimo Londýn.

Tak jako Shakespeare ve svých dramatech dokázal staré formy a témata

přetvořit v živoucí objevná díla, stejného zázraku se mu podařilo docílit v žánru lyrické poezie. Úzce vymezený prostor čtrnácti veršů sonetu, který jeho předchůdci i současníci naplňovali umně vystavěnými popisy, kázáními či chvalozpěvy, Shakespeare prohloubil, zdramatizoval, nabil nesmírným množstvím pocitů, nálad a protikladných vnitřních prožitků. Přestože zhusta využívá konvenčního poetického materiálu své doby – častými „hrdiny“ jeho sonetů jsou čas, láska, růže, hvězdy, oči, srdce, den, noc, světlo, tma, poezie aj. –, uvádí je do překvapivých souvislostí, konfrontuje je se soudobým světem financí, politiky, přírody či s filozofickými a náboženskými koncepty. Nebývale široký je přitom jeho výrazový rejstřík. Úchvatné poetické obrazy se v **Sonetech** střídají s pragmatickými glosami, vzletná abstrakta přecházejí ve výrazivo jadrné až obhroublé, zanáčená vyznání se střídají s pocity nejhlubší skepse a deprese, patos se zlomí v ironii a humor, mýtus v lechtivou lascivnost. Navzdory této tematické i výrazové pestrosti má však sbírka soudržnost a pevný tvar. Jednotlivá témata se zrcadlí, proměňují, nahlízejí z nejrůznějších hledisek. Chceme-li, můžeme **Sonet** číst jako příběh básníka milujícího mladšího, snad urozeného přítele a současně i jistou „černou dámu“ pochybné pověsti, oba jsou mu spolu nevěrní a navíc se do jejich milostného trojúhelníku zaplete i básníkův konkurent. Omezit se při čtení sbírky na tento příběh by ovšem znamenalo nesmírné ochuzení. Jen u minima milostných sonetů v části věnované příteli autor vyjevuje pohlaví adresáta. Většina sonetů rod zamlčuje a odehrává se pouze ve vztahu „já“ a „ty“. Jejich hlavním hrdinou pak spíše než obtížně identifikovatelná, spílaná i opěvovaná milovaná osoba je básník sám a jeho rozjítřené nitro, které k nám ovšem promlouvá důvěrně známým hlasem našich vášní, našich pochybností, sebelásky i sebemrskáčství. Shakespeare, dramatik našich emocí, tu s námi hraje mistrovskou hru, při níž nedořečenost, tajemnost básní nutí čtenáře aktivně dotvářet jeho poezii na podkladě vlastních emocí a vlastních zkušeností.

Milencin nárek je pevnou součástí této hry. Příběh dívky zestárlé žalem, kterou svůdce získá tím, že jí věnuje dary a sonety od všech svých bývalých milenek, jimž zlomil srdce, není jen humornou parodií podobně laděných příběhů. Přes veškerou absurditu básni nechybí jímavost a vroucnost.

Shakespeareovy sonety jsou knihou o lásce ve všech podobách. Nezáleží příliš na tom, zda jde o lásku legitimní či nelegitimní, hetero-, homo- či bisexuální, tragickou či komickou, duchovní či fyzickou. Důležité je, co láska s člověkem udělá, jak ji kdo prožívá. Shakespeareovi se podařilo vyjádřit tuto tříšť pocitů způsobem vskutku mimořádným.

JIŘÍ JOSEK

SONNETS

TO. THE. ONLY. BEGETTER. OF.
THESE. INSVING. SONNNETS.
MR. W. H. ALL. HAPPINESSE.
AND. THAT. ETERNITIE.
PROMISED.
BY.
OVR. EVER-LIVING. POET.
WISHETH.
THE. WELL-WISHING.
ADVENTVRER. IN.
SETTING.
FORTH.
T. T.

SONETY

TOMU JEDINÉMU,
KTERÉMU NÁLEŽÍ TYTO SONETY,
PANU W. H.
S PŘÁNÍM ŠTĚSTÍ VEŠKERÉHO
A VĚČNOSTI
JEMU PŘISLÍBENÉ
NAŠÍM NESMRTELNÝM BÁSNÍKEM
UCTIVĚ
VĚNUJE
TEN, KDO ODVÁŽNĚ
TOTO VYDÁNÍ
PŘIPRAVIL.
T. T.

1

From fairest creatures we desire increase,
 That thereby beauty's rose might never die,
 But as the ripper should by time decease,
 His tender heir might bear his memory: 4
 But thou, contracted to thine own bright eyes,
 Feed'st thy light's flame with self-substantial fuel,
 Making a famine where abundance lies,
 Thyself thy foe, to thy sweet self too cruel. 8
 Thou that art now the world's fresh ornament
 And only herald to the gaudy spring,
 Within thine own bud buriest thy content
 And, tender churl, mak'st waste in niggarding. 12
 Pity the world, or else this glutton be,
 To eat the world's due, by the grave and thee.

2

When forty winters shall besiege thy brow,
 And dig deep trenches in thy beauty's field,
 Thy youth's proud livery, so gazed on now,
 Will be a tattered weed, of small worth held: 4
 Then being asked where all thy beauty lies,
 Where all the treasure of thy lusty days,
 To say, within thine own deep-sunken eyes,
 Were an all-eating shame and thriftless praise. 8
 How much more praise deserved thy beauty's use,
 If thou couldst answer 'This fair child of mine
 Shall sum my count, and make my old excuse,'
 Proving his beauty by succession thine! 12
 This were to be new made when thou art old,
 And see thy blood warm when thou feel'st it cold.

1

Krása by měla rozmnožovat krásu,
 pak nikdy nezhyne – jak růže květ
 uřatý neúprosnou kosou času
 v poupatech navrátí se zase zpět. 4
 Však tobě stačí obzor vlastních očí,
 jsi plamen, jenž sám v sobě vyhoří.
 Když upíráš své dary světu, zločin
 na sobě pácháš, na nás příkoří. 8
 Ty, ozdoba a chloubka dnešních dní,
 ty, z něhož může nové jaro vzkvést,
 tak marnotratně při svém skrblení
 pohřbíváš v sobě vlastní ratolest. 12
 Slituj se nad námi, než zhltně zem
 s tebou i bohatství, jež patří všem.

2

Až čtyřicet zim oblehne tvé čelo
 a zbrázdí pole krásy zákopy,
 tvou výstroj mládí, honosnou a skvělou,
 obrátí v cáry, o lesk oloupí. 4
 Pak na dotaz, kde je tvá kráska teď,
 kde leží poklady těch skvělých dob,
 dáš pouze zahanbenou odpověď,
 že vše na dně tvých očí našlo hrob. 8
 Oč vlídnější bys ke své krásce byl,
 kdybys tak mohl říci: „Moje dítě
 splácí můj dluh za léta krásných chvil.“
 V něm zůstával bys dál na tomto světě. 12
 A ve starobě mohla by tě hřát
 tvá mladá krev, až do žil vstoupí chlad.

3

Look in thy glass, and tell the face thou viewest
 Now is the time that face should form another,
 Whose fresh repair if now thou not renewest,
 Thou dost beguile the world, unbless some mother, 4
 For where is she so fair whose unearned womb
 Disdains the tillage of thy husbandry?
 Or who is he so fond will be the tomb 8
 Of his self-love to stop posterity?
 Thou art thy mother's glass, and she in thee
 Calls back the lovely April of her prime;
 So thou through windows of thine age shalt see,
 Despite of wrinkles, this thy golden time. 12
 But if thou live, remembered not to be,
 Die single, and thine image dies with thee.

4

Unthrifty loveliness, why dost thou spend
 Upon thyself thy beauty's legacy?
 Nature's bequest gives nothing, but doth lend,
 And being frank, she lends to those are free: 4
 Than,auteous niggard, why dost thou abuse
 The bounteous largess given thee to give?
 Profitless usurer, why dost thou use 8
 So great a sum of sums, yet canst not live?
 For having traffic with thyself alone,
 Thou of thyself thy sweet self dost deceive:
 Then how, when Nature calls thee to be gone,
 What acceptable audit canst thou leave? 12
 Thy unused beauty must be tombed with thee,
 Which used, lives th' executor to be.

3

V zrcadle promluv se svým obrazem,
 že načase je stvořit další odraz
 podoby, která spěje ke zkáze,
 však obnovit se dá, byť pouze načas. 4
 Kterápak žena je tak povznesená,
 že ladem nechává úrodný klín?
 A který muž tak ctí si svého jména,
 že nesnese, aby ho nesl syn? 8
 Své matce zrcadlem jsi, ve kterém
 na vlastní krásu hledí dojatá,
 i ty se budeš kochat pohledem
 na svoje mládí, na svá vnoučata. 12
 Jen chceš-li zmizet z lidské paměti,
 žij pro sebe a zemři bez dětí.

4

Ta krása, kterou od Přírody máš,
 ti nepatří, je pouze vypůjčená.
 Proč s ní tak nešetrně nakládáš?
 Když z ní jen čerpáš, klesá její cena. 4
 Příroda dává vrchovatě těm,
 kdo rozmnoží své jmění ještě víc.
 Ty jsi byl obdarován majetkem,
 a nezanecháš z něho vůbec nic? 8
 Za sebe utrácíš svůj kapitál
 a na potomky myslet, to se bráníš?
 Poznáš, že jsi sám sebe oklamal,
 až Příroda tě vyzve k účtování. 12
 Tvá krása s tebou skončí pod zemí,
 když mohla navěky žít se všemi.

5

Those hours, that with gentle work did frame
 The lovely gaze where every eye doth dwell,
 Will play the tyrants to the very same
 And that unfair which fairly doth excel; 4
 For never-resting time leads summer on
 To hideous winter, and confounds him there;
 Sap checked with frost, and lusty leaves quite gone,
 Beauty o'ersnowed and bareness every where: 8
 Then, were not summer's distillation left,
 A liquid prisoner pent in walls of glass,
 Beauty's effect with beauty were bereft,
 Nor it, nor no remembrance what it was; 12
 But flowers distilled, though they with winter meet,
 Leese but their show; their substance still lives sweet.

6

Then let not winter's ragged hand deface
 In thee thy summer, ere thou be distilled:
 Make sweet some vial; treasure thou some place
 With beauty's treasure, ere it be self-killed. 4
 That use is not forbidden usury,
 Which happies those that pay the willing loan;
 That's for thyself to breed another thee,
 Or ten times happier, be it ten for one; 8
 Ten times thyself were happier than thou art,
 If ten of thine ten times refigured thee;
 Then what could death do, if thou shouldst depart,
 Leaving thee living in posterity? 12
 Be not self-willed, for thou art much too fair
 To be death's conquest and make worms thine heir.

5

Trvalo dlouho, nežli stvořil čas
 ten obraz všemi velebené krásy,
 a zakrátko své dílo začne zas
 z obrazu krásy měnit v obraz zkázy. 4
 Pádící minuty zaženou léto,
 šťavnaté listí stromů oholí
 a chladný příkrov sněhu zadusí to,
 co nestihl mráz spálit na poli. 8
 Kdo má trest letních květů schovanou
 v lahvičce za sklem, může přičichnout,
 a krásy léta zas mu vytanou
 jak skutečné, i když z nich zbyl jen troud. 12
 Ten zimní nečas květům načas vzal
 jen vnější vzhled, však obsah trvá dál.

6

Aby květ tvého léta přežil zimu,
 tak postarej se, aby jeho pyl
 z pestíku přenesl se na květinu
 a krásu tvou tvou krásou obnovil. 4
 Ta investice se vždy vyplatí
 a zisk je značný, ba i pro chamtivce:
 část sebe vložíš, a ta vydá ti
 jednoho, dva, tři – kolik se ti zachce. 8
 Když desetkrát sám sebe rozmnožíš,
 pak desetkrát jsi šťastnější než dřív,
 a i když budeš dávno mrtev již,
 v potomcích budeš desetkráté živ. 12
 Svůj odkaz měl bys předat budoucnosti,
 takhle jen červům odkážeš své kosti.

7

Lo, in the orient when the gracious light
 Lifts up his burning head, each under eye
 Doth homage to his new-appearing sight,
 Serving with looks his sacred majesty; 4
 And having climbed the steep-up heavenly hill,
 Resembling strong youth in his middle age,
 Yet mortal looks adore his beauty still,
 Attending on his golden pilgrimage; 8
 But when from highmost pitch, with weary car,
 Like feeble age, he reeleth from the day,
 The eyes, 'fore duteous, now converted are
 From his low tract, and look another way: 12
 So thou, thyself outgoing in thy noon,
 Unlooked on diest, unless thou get a son.

8

Music to hear, why hear'st thou music sadly?
 Sweets with sweets war not, joy delights in joy:
 Why lov'st thou that which thou receiv'st not gladly,
 Or else receiv'st with pleasure thine annoy? 4
 If the true concord of well-tuned sounds,
 By unions married, do offend thine ear,
 They do but sweetly chide thee, who confounds
 In singleness the parts that thou shouldst bear. 8
 Mark how one string, sweet husband to another,
 Strikes each in each by mutual ordering;
 Resembling sire and child and happy mother,
 Who, all in one, one pleasing note do sing: 12
 Whose speechless song, being many, seeming one,
 Sings this to thee: 'Thou single wilt prove none.'

7

Když na východě slunce zlatovlasé
 své jasné oko ráno otevře,
 každý se pokloní té nové kráse
 a hledí na ni v němém pokoře. 4
 A když se vyhoupne na modrou bář
 a nad světem se jak muž rozkročí,
 s obdivem vzhlednou lidé ze všech stran
 k záři, jež udeří je do očí. 8
 Ale když z výšin sestupuje vratce,
 dřív zbožné pohledy se odvracejí
 od trudné pouti nebohého starce,
 končící v nicotě a beznaději. 12
 Stejně tak po tobě se slehne zem,
 když nepřevezme syn tvou pochodeň.

8

Ty, hudba sama, hudbu nemáš rád?
 Vždyť krása krásou, štěstí štěstím žije.
 Ty v rozladění chceš si notovat
 a rozladí tě čistá harmonie? 4
 Jestliže dokonalá souhra tónů
 dráždí tvůj sluch, pak je to pouze tím,
 že dobře víš, jak přetěžko je tomu,
 kdo zvedá svůj hlas proti ostatním. 8
 Proč nepřidáš se k jejich souznění?
 Doplnují se, ladí, splývají,
 jak otec, matka, dítě spříznění
 mnohohlasně ti jedno zpívají: 12
 „Ač samoten jsi ceněn sebevíc,
 měj na paměti, že sám nejsi nic.“

9

Is it for fear to wet a widow's eye
 That thou consum'st thyself in single life?
 Ah, if thou issueless shalt hap to die,
 The world will wail thee, like a makeless wife; 4
 The world will be thy widow, and still weep
 That thou no form of thee hast left behind,
 When every private widow well may keep
 By children's eyes her husband's shape in mind. 8
 Look what an unthrift in the world doth spend
 Shifts but his place, for still the world enjoys it;
 But beauty's waste hath in the world an end,
 And kept unused, the user so destroys it. 12
 No love toward others in that bosom sits
 That on himself such murderous shame commits.

10

For shame, deny that thou bear'st love to any,
 Who for thyself art so unprovident.
 Grant, if thou wilt, thou art beloved of many,
 But that thou none lov'st is most evident; 4
 For thou art so possessed with murderous hate
 That 'gainst thyself thou stick'st not to conspire,
 Seeking that beauteous roof to ruinate
 Which to repair should be thy chief desire. 8
 O, change thy thought, that I may change my mind:
 Shall hate be fairer lodged than gentle love?
 Be, as thy presence is, gracious and kind,
 Or to thyself at least kind-hearted prove. 12
 Make thee another self, for love of me,
 That beauty still may live in thine or thee.

9

Zůstal jsi svobodný jen z obavy,
 že bys tu nechal uplakanou ženu?
 Až odejdeš, celá zem ovdoví
 a bude plakat, volat po tvém jménu. 4
 Pro každou vdovu bývá útěchou
 manžela objevovat v očích dětí,
 až odejdeš ty, necháš zemi svou
 bezradnou, bez potomků, bez paměti. 8
 Zbůhdarma plýtvat bohatstvím se dá:
 cos rozházel ty, jiný užívá si.
 Jenomže krása rychle uvadá;
 když nepředáš ji dál, jsi vrahem krásy. 12
 To přece neuděláš vlastní zemi,
 takový zločin vzít si na svědomí.

10

Přiznej se, že ti vlastně lidi vadí,
 když nenavázals dosud s nikým vztah.
 Dobře víš, že tě mnozí mají rádi,
 ty ale milovat máš asi strach. 4
 Tobě je příjemnější nenávisť:
 ne vůči jiným, ale vůči sobě.
 Takovým citem můžeš si být jist,
 když zabydlel ses ve své vlastní zlobě. 8
 Otevři dveře, pusť někoho dál
 přes práh své zatvrzelé samoty.
 Jestli jsi z domu lásku vykázal,
 pak nejvíce tím strádáš právě ty. 12
 Už kvůli mně dej světu potomky,
 ať tvoje krása žije navěky.

11

As fast as thou shalt wane, so fast thou grow'st
 In one of thine, from that which thou departest;
 And that fresh blood which youngly thou bestow'st
 Thou mayst call thine when thou from youth convertest. 4
 Herein lives wisdom, beauty and increase;
 Without this, folly, age and cold decay:
 If all were minded so, the times should cease
 And threescore year would make the world away. 8
 Let those whom Nature hath not made for store,
 Harsh, featureless and rude, barrenly perish:
 Look whom she best endowed she gave the more;
 Which bounteous gift thou shouldst in bounty cherish: 12
 She carved thee for her seal, and meant thereby
 Thou shouldst print more, nor let that copy die.

12

When I do count the clock that tells the time,
 And see the brave day sunk in hideous night;
 When I behold the violet past prime,
 And sable curls, all silvered o'er with white; 4
 When lofty trees I see barren of leaves,
 Which erst from heat did canopy the herd,
 And summer's green all girded up in sheaves,
 Borne on the bier with white and bristly beard, 8
 Then of thy beauty do I question make,
 That thou among the wastes of time must go,
 Since sweets and beauties do themselves forsake
 And die as fast as they see others grow; 12
 And nothing 'gainst Time's scythe can make defence
 Save breed, to brave him when he takes thee hence.

11

Jak člověk vadne, jeho ratolest
 vyráží stejně rychle do květů
 a v nich pak bude znovu mládím kvést,
 i když on sám už dávno není tu. 4
 Kde není moudrost, krása, naděje,
 zůstává hloupost, staroba a zmar,
 a kdyby tohle člověk nevěděl,
 byl by svět pouze šedesát let stár. 8
 Ti, ze kterých je špatné příklad brát si,
 hlupáci, hrubci, ať jsou vyhubeni,
 však místo nich ať se k nám stále vrací
 moudří a dobří v nových pokoleních. 12
 Ty jsi byl stvořen jako vzor nás všech,
 tak alespoň pár kopií tu nech.

12

Když počítám, jak zvon odbíjí čas,
 a vidím, jak den mizí v jámě noci,
 jak stříbrem zbarvuje se černý vlas
 a něžný kvítek vadne bez pomoci, 4
 když pyšný strom, jenž dával chládek stádu,
 zoufale holé větve k nebi vztáh
 a zeleň léta má už bílou bradu
 a z polí svážejí ji na márách, 8
 pak o tvé kráse přemýšlím a ptám se,
 zda musí navždy s tebou odejít.
 Vždyť mnohá krása umírá a zase
 nově se rodí s novou nadějí. 12
 Nikdo se nezachrání před smrtí,
 budoucnost máš jen ve svém dítěti.

13

O, that you were yourself; but, love, you are
 No longer yours than you yourself here live:
 Against this coming end you should prepare,
 And your sweet semblance to some other give: 4
 So should that beauty which you hold in lease
 Find no determination; then you were
 Yourself again, after yourself's decease,
 When your sweet issue your sweet form should bear. 8
 Who lets so fair a house fall to decay,
 Which husbandry in honour might uphold
 Against the stormy gusts of winter's day
 And barren rage of death's eternal cold? 12
 O, none but unthrifths. Dear my love, you know
 You had a father: let your son say so.

14

Not from the stars do I my judgment pluck;
 And yet methinks I have astronomy,
 But not to tell of good or evil luck,
 Of plagues, of dearths, or seasons' quality; 4
 Nor can I fortune to brief minutes tell,
 Pointing to each his thunder, rain, and wind,
 Or say with princes if it shall go well,
 By oft predict that I in heaven find: 8
 But from thine eyes my knowledge I derive,
 And, constant stars, in them I read such art
 As truth and beauty shall together thrive,
 If from thyself to store thou wouldst convert; 12
 Or else of thee this I prognosticate:
 Thy end is truth's and beauty's doom and date.

13

Chceš být sám sebou? Sebou buď! Sám ne!
 Když budeš samotný, tak vezmeš s sebou
 sám sebe, až ta chvíle nastane,
 a vzpomínky na tebe nezůstanou. 4
 Sám o sebe bys měl se postarat
 a v jiném zanechat zde sebe sama,
 jenž z tebe bude svoji krásu brát,
 a tvá podoba bude zachována. 8
 Chceš nechat ležet ladem rodný dům
 a vidět, jak se hroutí v zřícenině,
 když pomáhat by mohl potomkům
 odrážet načas smrtonosnou zimu? 12
 Co dopřával sis, přej i ostatním.
 Tys otce měl, ať má ho i tvůj syn.

14

Přestože hvězdy vyjeví mi dost,
 nemohu na ně v ničem spoléhat,
 já nevyčtu z nich svoji budoucnost,
 ani kdy přijde sucho, mor či hlad. 4
 Nebeská znamení mi neprozradí,
 kdy zatáhne se nebo vyjasní,
 kdy budou padat kroupy nebo vlády
 a jaký bude průběh příštích dní. 8
 Ale tvé oči jsou dvě stálíce
 a v nich čtu skálopevnou předpověď,
 že přivedeš-li na svět dědice,
 pravda a krása neopustí svět. 12
 Zemřeš-li bezdětný, je jistota,
 že pravda s krásou zmizí ze světa.

15

When I consider every thing that grows
 Holds in perfection but a little moment,
 That this huge state presenteth nought but shows
 Whereon the stars in secret influence comment; 4
 When I perceive that men as plants increase,
 Cheered and checked e'en by the self-same sky,
 Vaunt in their youthful sap, at height decrease,
 And wear their brave state out of memory; 8
 Then the conceit of this inconstant stay
 Sets you most rich in youth before my sight,
 Where wasteful Time debateth with Decay,
 To change your day of youth to sullied night; 12
 And, all in war with Time for love of you,
 As he takes from you, I engraft you new.

16

But wherefore do not you a mightier way
 Make war upon this bloody tyrant, Time?
 And fortify yourself in your decay
 With means more blessed than my barren rhyme? 4
 Now stand you on the top of happy hours,
 And many maiden gardens, yet unset,
 With virtuous wish would bear you living flowers
 Much liker than your painted counterfeit: 8
 So should the lines of life that life repair,
 Which this, Time's pencil, or my pupil pen,
 Neither in inward worth nor outward fair,
 Can make you live yourself in eyes of men. 12
 To give away yourself keeps yourself still;
 And you must live, drawn by your own sweet skill.

15

Když uvědomím si, že vše, co žije,
 je dokonalé pouze na chvíli
 a život sám je pouhá komedie,
 do které bůhvíjak jsme vstoupili, 4
 když vidím člověka i rostlinu
 pod stejným nebem růst i uvadat,
 plného mízy teď, jak sušinu
 vyschlého pak, až přijde listopad, 8
 tu vědomí pomíjivosti všeho
 mi v mysli kreslí tvoji podobu,
 jak chci tě vidět – nezničitelného,
 jak rušíš čas a hubíš záhubu. 12
 Mě láska k tobě k válce s časem nutí,
 co vezme smrt, já veršem vezmu smrti.

16

Což není žádná účinnější zbraň
 na toho tyrana a vraha – Čas
 než moje verše, v nichž jsi uchován
 v podobě, která dosud nemá kaz? 4
 Dnes mnoho mladých panen rádo by
 ti nabídlo svůj záhon k osetí
 a spíš než v moje plané výplody
 tvá podoba by přešla do dětí. 8
 Ať radši v potomcích než v poezii
 jsou tvoje ctnosti navždy zvěčněny,
 protože lepší je, když v jiných žijí,
 než aby byly pouze ke čtení. 12
 Jestli chceš zůstat lidstvu zachován,
 musíš se o to postarat ty sám.

17

Who will believe my verse in time to come,
 If it were filled with your most high deserts?
 Though yet, heaven knows, it is but as a tomb
 Which hides your life and shows not half your parts. 4
 If I could write the beauty of your eyes
 And in fresh numbers number all your graces,
 The age to come would say 'This poet lies;
 Such heavenly touches ne'er touched earthly faces.' 8
 So should my papers, yellowed with their age,
 Be scorned, like old men of less truth than tongue,
 And your true rights be termed a poet's rage
 And stretched metre of an antique song: 12
 But were some child of yours alive that time,
 You should live twice, in it and in my rhyme.

18

Shall I compare thee to a summer's day?
 Thou art more lovely and more temperate:
 Rough winds do shake the darling buds of May,
 And summer's lease hath all too short a date: 4
 Sometime too hot the eye of heaven shines,
 And often is his gold complexion dimmed;
 And every fair from fair sometime declines,
 By chance, or nature's changing course untrimmed; 8
 But thy eternal summer shall not fade,
 Nor lose possession of that fair thou ow'st,
 Nor shall death brag thou wander'st in his shade,
 When in eternal lines to time thou grow'st; 12
 So long as men can breathe, or eyes can see,
 So long lives this, and this gives life to thee.

17

Kdo uvěří mým veršům v budoucnosti,
 když vynáším tě v nich až do nebe?
 Báseň je náhrobek tvé velikosti,
 neživá upomínka na tebe. 4
 I kdybych z linek očí nebo tváře
 do linek veršů uměl opsat tě,
 budoucnost řekne: „To jsou žvásty lháře!
 Taková krása není na světě.“ 8
 Z mých starých spisků, časem zažloutlých,
 jak z dědků, co si rádi vymýšlejí,
 tropili by si posměváčci smích,
 však já tě nemoh popsat pravdivěji. 12
 Měl bys mít dítě. Až tě zhltně zem,
 žít budeš dvakrát: v mých básních a v něm.

18

Mám přirovnat tě ke krásnému létu?
 To období je krátké, vrtkavé.
 Jarnímu poupěti už brzy z květu
 okvětní lístky letní vítr rve. 4
 Dost často slunce příliš prudce pálí,
 jindy zas ne a ne se ukázat,
 a krásy, které se ti věčné zdály,
 pryč s létem uletí a přijde chlad. 8
 Je ale způsob, jak se vysmát smrti,
 která se chlubí, že tě dostane.
 Mládí a letní krása zůstanou ti
 napořád v řádcích básně napsané. 12
 Pak dokud budou lidé na světě
 dýchat a žít, v mých verších najdou tě.

19

Devouring Time, blunt thou the lion's paws,
 And make the earth devour her own sweet brood;
 Pluck the keen teeth from the fierce tiger's jaws,
 And burn the long-lived phoenix in her blood; 4
 Make glad and sorry seasons as thou fleets,
 And do whate'er thou wilt, swift-footed Time,
 To the wide world and all her fading sweets;
 But I forbid thee one most heinous crime: 8
 O, carve not with thy hours my love's fair brow,
 Nor draw no lines there with thine antique pen;
 Him in thy course untainted do allow
 For beauty's pattern to succeeding men. 12
 Yet, do thy worst, old Time: despite thy wrong,
 My love shall in my verse ever live young.

20

A woman's face with Nature's own hand painted
 Hast thou, the master-mistress of my passion;
 A woman's gentle heart, but not acquainted
 With shifting change, as is false women's fashion; 4
 An eye more bright than theirs, less false in rolling,
 Gilding the object whereupon it gazeth;
 A man in hue all hues in his controlling,
 Which steals men's eyes and women's souls amazeth. 8
 And for a woman wert thou first created;
 Till Nature, as she wrought thee, fell a-doting,
 And by addition me of thee defeated,
 By adding one thing to my purpose nothing. 12
 But since she pricked thee out for women's pleasure,
 Mine be thy love, and thy love's use their treasure.

19

Všežravý Čase, co lvům drápy tupíš,
 co tygrům tesáky z čelistí rveš,
 co Zemi vlastní děti hubit nutíš
 a Fénixe zaživa spaluješ, 4
 svým dílem zkázy vysmívej se světu
 a střídej na nás štěstí s neštěstím,
 cokoli páchej při svém zbrklém letu,
 jen k jedné obludnosti nesvolím: 8
 abys mé lásce kreslil po čele
 starobným perem temné letokruhy,
 zachovej krásu mého přítele
 ryzí a čistou co vzor krásy druhým. 12
 Kdybys ji ale přece udolal,
 v mých verších bude krásná stále dál.

20

Jsi krásný jako dívka, příteli,
 a nebýt muž, jsi paní mého srdce.
 Jak žena něžný jsi, však neznalý
 podvádět jak ty zrádné falešnice. 4
 Tvé jasné oči netočí se jinam,
 na co se podíváš, to rozkveté,
 mužům jsi modelem a modlou ženám,
 v tobě se vidí všichni na světě. 8
 Co pannu zplodila tě příroda,
 však vyvolila si tě za pána,
 a proto rozhodla se, že ti dá
 tu věc, jež pro mne malý význam má. 12
 Že tě tak vybavila pro ženy,
 jim dáváš lásku, mně jen toužení.

21

So is it not with me as with that Muse
 Stirred by a painted beauty to his verse,
 Who heaven itself for ornament doth use
 And every fair with his fair doth rehearse, 4
 Making a couplement of proud compare,
 With sun and moon, with earth and sea's rich gems,
 With April's first-born flowers, and all things rare
 That heaven's air in this huge rondure hems. 8
 O, let me, true in love, but truly write,
 And then believe me, my love is as fair
 As any mother's child, though not so bright
 As those gold candles fixed in heaven's air: 12
 Let them say more that like of hearsay well;
 I will not praise that purpose not to sell.

22

My glass shall not persuade me I am old,
 So long as youth and thou are of one date;
 But when in thee time's furrows I behold,
 Then look I death my days should expiate. 4
 For all that beauty that doth cover thee
 Is but the seemly raiment of my heart,
 Which in thy breast doth live, as thine in me:
 How can I then, be elder than thou art? 8
 O, therefore, love, be of thyself so wary
 As I, not for myself, but for thee will;
 Bearing thy heart, which I will keep so chary
 As tender nurse her babe from faring ill. 12
 Presume not on thy heart when mine is slain;
 Thou gav'st me thine, not to give back again.

21

Já nejsem básník, který v barvách líčí
 svou nalíčenou krásku pro čtenáře
 a divže celé nebe nevysmýčí,
 když hledá průměr pro půvaby tváře. 4
 Nesrovnávám ji pyšně se sluncem,
 s lunou a drahokamy pod zemí,
 s kvítkem, jenž raší zjara na louce
 a vonným dechem všechny omámí. 8
 Já o své lásce prostě musím říct,
 že se mi tuze líbí, i když není
 tak oslnivá jak ta svíce svíc,
 jež na svět přináší nám rozednění. 12
 Tebe ať opěvují jiní pěvci!
 Proč bych já chválil to, co prodat nechci?

22

Zrcadlu neuvěřím, že jsem starý,
 když ty a mládí jste jak dvojčata;
 až ale spatřím na tvé tváři čáry,
 budu chtít poroučet se ze světa. 4
 Vždyť tvoje krása moje srdce hřeje
 jak plášť, jenž padne mi jak ulitý.
 Mé srdce patří tobě, tvé zas mé je,
 tak jak bych mohl starší být než ty? 8
 A proto, lásko, pozor na sebe,
 i já si kvůli tobě pozor dám.
 Ještě mě ale srdce nezebe
 a tvé si jako chuva pohlídám. 12
 Navrátím ti ho, až mé spálí mráz,
 a moje srdce ožije v tvém zas.

23

As an unperfect actor on the stage,
 Who with his fear is put besides his part,
 Or some fierce thing replete with too much rage,
 Whose strength's abundance weakens his own heart; 4
 So I, for fear of trust, forget to say
 The perfect ceremony of love's rite,
 And in mine own love's strength seem to decay,
 O'ercharged with burden of mine own love's might. 8
 O, let my looks be then the eloquence
 And dumb presagers of my speaking breast,
 Who plead for love, and look for recompense,
 More than that tongue that more hath more expressed. 12
 O, learn to read what silent love hath writ:
 To hear with eyes belongs to love's fine wit.

24

Mine eye hath played the painter and hath stelled
 Thy beauty's form in table of my heart;
 My body is the frame wherein 'tis held,
 And perspective it is best painter's art. 4
 For through the painter must you see his skill,
 To find where your true image pictured lies,
 Which in my bosom's shop is hanging still,
 That hath his windows glazed with thine eyes. 8
 Now see what good turns eyes for eyes have done:
 Mine eyes have drawn thy shape, and thine for me
 Are windows to my breast, where-through the sun
 Delights to peep, to gaze therein on thee; 12
 Yet eyes this cunning want to grace their art,
 They draw but what they see, know not the heart.

23

Jak špatný herec ochromený trémou
 tak, že už zcela zapomněl svou roli,
 jak zoufalec, v němž mocné vášně planou, 4
 však není mocen zmocit se na cokoli,
 já stojím zde a nejsem schopen slova,
 jímž bych svou lásku řádně vyjevil,
 tak silné city ve svém nitru chovám,
 že mluvit o nich prostě nemám sil. 8
 Proto ať za mne mluví moje oči
 a prozradí ti, co mám na srdci,
 jsou sice němé, do tvých očí křičí
 však víc než ústa k tobě mluvící. 12
 Nauč se číst, co v očích láska píše.
 A miluješ-li, oči nauč slyšet.

24

Mé oči zahrály si na malíře,
 když malovaly mi tě do srdce,
 a já tě v sobě nosím v dobré víře
 co výtvar skutečného umělce. 4
 Umění zobrazuje život věrně,
 chceš-li se poznat, do mne nahlédni
 a uvidíš svůj portrét v obrazárně
 mých očí jako v skříni výkladní. 8
 Vidíš, jak oči dobře slouží nám?
 Mé kreslí si tě, tvoje pro mne jsou
 okénky do mé duše. Vidím tam
 slunce, jež chce tě ve mně zahlédnout. 12
 K mistrovství schází očím pouze jedno,
 kreslí, co vidí, k srdci nedohlédnou.

25

Let those who are in favour with their stars
 Of public honour and proud titles boast,
 Whilst I, whom fortune of such triumph bars,
 Unlooked for joy in that I honour most. 4
 Great princes' favourites their fair leaves spread
 But as the marigold at the sun's eye,
 And in themselves their pride lies buried,
 For at a frown they in their glory die. 8
 The painful warrior famoused for fight,
 After a thousand victories once foiled,
 Is from the book of honour razed quite,
 And all the rest forgot for which he toiled: 12
 Then happy I, that love and am beloved,
 Where I may not remove nor be removed.

26

Lord of my love, to whom in vassalage
 Thy merit hath my duty strongly knit,
 To thee I send this written ambassage,
 To witness duty, not to show my wit: 4
 Duty so great, which wit so poor as mine
 May make seem bare, in wanting words to show it,
 But that I hope some good conceit of thine
 In thy soul's thought, all naked, will bestow it; 8
 Till whatsoever star that guides my moving
 Points on me graciously with fair aspect,
 And puts apparel on my tattered loving,
 To show me worthy of thy sweet respect: 12
 Then may I dare to boast how I do love thee;
 Till then not show my head where thou mayst prove me.

25

Šťastlivci ať se pyšní tituly,
 prebendami, projevy uznání,
 mě tyhle pocty vždycky minuly,
 ve štěstí mi to ale nebrání. 4
 Přátelé mocných jako slunečnice
 svou hlavu v záři přízně zvedají,
 sotva však jejich slunce zamračí se,
 uvadají, ztrácejí naději. 8
 Válečník, který tisíc bojů sved
 a utržil v nich spoustu slavných ran,
 poprvé zklame, zklamal naposled
 a z knihy cti je navždy vymazán. 12
 Že mohu milovat tě a ty mne,
 je štěstí, jež nám nikdo nevezme.

26

Ty verše píše tvůj oddaný vazal,
 který svou lásku do služeb ti dal,
 ne aby okázale slova vázal,
 však aby vystavěl ti piedestal. 4
 Má chabá slova klopýtají, vážnou,
 neunesou tvou skvělou velikost,
 a zřejmě ve své snaze vyjdu s prázdnou,
 když nepomůže mi tvá laskavost. 8
 Anebo šťastná hvězda náhle dá mi
 inspiraci, jak bych tě oslavil
 tak neotřepanými myšlenkami,
 že troufnu si i na tak velký cíl. 12
 Pak řeknu naplno, čím pro mě jsi.
 Prozatím musím lhát si do kapsy.

27

Weary with toil, I haste me to my bed,
 The dear repose for limbs with travel tired;
 But then begins a journey in my head
 To work my mind, when body's work's expired: 4
 For then my thoughts, from far where I abide,
 Intend a zealous pilgrimage to thee,
 And keep my drooping eyelids open wide,
 Looking on darkness which the blind do see: 8
 Save that my soul's imaginary sight
 Presents thy shadow to my sightless view,
 Which, like a jewel hung in ghastly night,
 Makes black night beauteous and her old face new. 12
 Lo, thus, by day my limbs, by night my mind,
 For thee, and for myself no quiet find.

28

How can I then return in happy plight,
 That am debarred the benefit of rest?
 When day's oppression is not eased by night,
 But day by night, and night by day oppressed, 4
 And each, though enemies to either's reign,
 Do in consent shake hands to torture me,
 The one by toil, the other to complain
 How far I toil, still further off from thee. 8
 I tell the day, to please him thou art bright
 And dost him grace when clouds do blot the heaven:
 So flatter I the swart-complexioned night;
 When sparkling stars twire not thou gild'st the even. 12
 But day doth daily draw my sorrows longer,
 And night doth nightly make griefs strength seem stronger.

27

Když večer unavený uléhám
 oddechnout si po těžké denní pouti,
 v mysli se začnou honit sem a tam
 úvahy, které nedokážu zkrotit. 4
 Tělo je v klidu, v hlavě se to vaří,
 myšlenky vracejí se za tebou
 a slepé oči ne a ne se zavřít,
 jen uhranutě hledí napříč tmou. 8
 Do tmy si totiž v duchu promítám
 tvůj jasný obraz, který zaplane
 černotou noci jako drahokam
 a září dál až do bílého dne. 12
 Tak mořím ve dne tělo, v noci hlavu,
 na tebe myslím, a ne na únavu.

28

Jak mohu vůbec tohle všechno přežít,
 když zbavený jsem dobrodiní spánku,
 když po dni práce noc mě neosvěží
 a mám, abych tak řekl, na kahánku. 4
 Zarytí nepřátelé den a noc
 se spojili a nedají mi klid,
 den se mnou smýká, noc má zas tu moc,
 že od tebe mě může odloučit. 8
 Dnu lichotím, že má tvůj svit a třpyt,
 i když je právě celý zamračený,
 a noci pokouším se vysvětlit,
 jak souhvězdí tvých očí drahé je mi. 12
 Ve dne to se mnou bledě vypadá
 a s nocí houstne černá nálada.

29

When in disgrace with fortune and men's eyes
 I all alone beweepe my outcast state,
 And trouble deaf heaven with my bootless cries,
 And look upon myself, and curse my fate, 4
 Wishing me like to one more rich in hope,
 Featured like him, like him with friends possessed,
 Desiring this man's art, and that man's scope,
 With what I most enjoy contented least; 8
 Yet in these thoughts myself almost despising,
 Haply I think on thee, and then my state,
 Like to the lark at break of day arising
 From sullen earth, sings hymns at heaven's gate; 12
 For thy sweet love remembered such wealth brings
 That then I scorn to change my state with kings.

30

When to the sessions of sweet silent thought
 I summon up remembrance of things past,
 I sigh the lack of many a thing I sought,
 And with old woes new wail my dear times' waste: 4
 Then can I drown an eye, unused to flow,
 For precious friends hid in death's dateless night,
 And weep afresh love's long since cancelled woe,
 And moan the expense of many a vanished sight: 8
 Then can I grieve at grievances foregone,
 And heavily from woe to woe tell o'er
 The sad account of fore-bemoaned moan,
 Which I new pay as if not paid before. 12
 But if the while I think on thee, dear friend,
 All losses are restored and sorrows end.

29

Když osud ani lidé nepřejí mi
 a já si stýskám na svou samotu
 hluchému nebi vzlyky zoufalými
 v sebeponižujícím záchvatu 4
 a na ty kolem ukazuji prstem,
 jak ten má přátele, ten krásný vzhled,
 ten nadaný je, tomu renta roste,
 jedině já se nějak nepoved, 8
 pak zrovna když se nejvíc nemám rád,
 na tebe vzpomenu a vzápětí
 jak se skřivanem z bláta temných blat
 mé srdce s písni k nebi vyletí. 12
 Vzpomínka na tvou lásku dá mi víc
 než obsah všech královských pokladnic.

30

Když přijde smutná chvíle účtování
 a o samotě ohlížím se zas
 za prohrami a zmařenými plány
 a starým nářkem nově marním čas, 4
 v mých očích pláči odvyklých jsou slzy
 pro přátele, jež jsem už oplakal,
 a dávná mrzutost mě znovu mrzí
 a žaluji na oželený žal, 8
 prošlými stesky posté probírám se
 a přičítám je k účtu věčných ztrát,
 které svým pláčem splácím zas a zase,
 neschopen všechen smutek spočítat, 12
 stačí, když vzpomenu si, že tě mám,
 bída je pryč a smutek zažehnán.

31

Thy bosom is endeared with all hearts,
 Which I by lacking have supposed dead;
 And there reigns Love, and all Love's loving parts,
 And all those friends which I thought buried. 4
 How many a holy and obsequious tear
 Hath dear religious love stolen from mine eye,
 As interest of the dead, which now appear
 But things removed that hidden in thee lie! 8
 Thou art the grave where buried love doth live,
 Hung with the trophies of my lovers gone,
 Who all their parts of me to thee did give,
 That due of many now is thine alone: 12
 Their images I loved I view in thee,
 And thou, all they, hast all the all of me.

32

If thou survive my well-contented day,
 When that churl Death my bones with dust shall cover,
 And shalt by fortune once more re-survey
 These poor rude lines of thy deceased lover, 4
 Compare them with the bettering of the time,
 And though they be outstripped by every pen,
 Reserve them for my love, not for their rhyme,
 Exceeded by the height of happier men. 8
 O, then vouchsafe me but this loving thought:
 'Had my friend's Muse grown with this growing age,
 A dearer birth than this his love had brought,
 To march in ranks of better equipage: 12
 But since he died, and poets better prove,
 Theirs for their style I'll read, his for his love.'

31

Všechno, co je mi drahé, nosíš v srdci,
 i přátelé, jež měl jsem za mrtvé,
 se najednou s tvou láskou ke mně vrací
 a každý z nich mě k lásce s tebou zve. 4
 V tvém srdci láska vládne a tam leží
 ti, pro které jsem slzy proléval
 při svatém obřadu. Nebyl bych věřil,
 že skrze tebe budou živi dál. 8
 Jsi hrob, v němž láska jiných přežívá,
 těch, co mě kdysi vroucně milovali
 a jejichž gesta, slova jsou teď tvá,
 či kteří naopak se tebou stali. 12
 Žijí-li v tobě všichni napořád,
 když miluji tě, každého mám rád.

32

Budeš-li na světě, až smrt mě skosí
 a těžká hlína pod sebou mě schová,
 vzpomeň si na toho, kdo vázal kdysi
 do veršů těžkopádně tato slova. 4
 A když mě potom srovnáš s ostatními,
 kteří už dovedněji budou psát,
 i když mě jistě předčí svými rýmy,
 v tom nepředčí mě, jak jsem tě měl rád. 8
 A proto o mně řekni laskavě:
 „On mohl světu nechat lepší dílo.
 Kdyby směl více dozrát jeho věk,
 i jeho psaní zralejší by bylo. 12
 Že ale umřel, v jeho básních žije
 mnohem víc lásky nežli poezie.“

33

Full many a glorious morning have I seen
 Flatter the mountain-tops with sovereign eye,
 Kissing with golden face the meadows green,
 Gilding pale streams with heavenly alchymy; 4
 Anon permit the basest clouds to ride
 With ugly rack on his celestial face,
 And from the forlorn world his visage hide,
 Stealing unseen to west with this disgrace: 8
 Even so my sun one early morn did shine,
 With all-triumphant splendour on my brow;
 But, out, alack, he was but one hour mine,
 The region cloud hath masked him from me now. 12
 Yet him for this my love no whit disdaineth;
 Suns of the world may stain when heaven's sun staineth.

34

Why didst thou promise such a beauteous day,
 And make me travel forth without my cloak,
 To let base clouds o'ertake me in my way,
 Hiding thy bravery in their rotten smoke? 4
 'Tis not enough that through the cloud thou break,
 To dry the rain on my storm-beaten face,
 For no man well of such a salve can speak
 That heals the wound and cures not the disgrace: 8
 Nor can thy shame give physic to my grief;
 Though thou repent, yet I have still the loss:
 The offender's sorrow lends but weak relief
 To him that bears the strong offence's cross. 12
 Ah, but those tears are pearl which thy love sheds,
 And they are rich and ransom all ill deeds.

33

Jak často ráno vídával jsem slunce
 vrcholky štítů šatit šarlatem,
 rozlévat zlato po zelené louce
 a bystřinami barvit bledou zem, 4
 než dovolilo špinavému mraku
 na božskou tvář mu černou masku dát
 a skryto krutě osiřelým zrakům
 se zahanbeně kradlo na západ. 8
 I mně mé slunce jednou zasvítilo
 a hrálo mě snad celou hodinu,
 než záludně se před mým zrakem skrylo
 za neproniknutelnou záclonu. 12
 Nemám své lásce za zlé, že se mračí,
 i nebe někdy zachmuří se k pláči.

34

Věřil jsem ti, že bude krásný den,
 a vyšel jsem si jen tak v košili,
 a v půli cesty byl jsem přepaden
 mraky, jež tvoji krásu zakryly. 4
 Povedlo se ti bouři zažehnat
 a osušit mi kapky na tváři;
 muž vyléčí se ze všech ran a ztrát,
 s potupou se však nikdy nesmíří. 8
 Nepomůže mi tvoje kajícnost,
 omluvami mě neuchlácholíš,
 tvá lítost nemůže být silná dost,
 aby mi z ramen sňala křivdy kříž. 12
 Perly tvých slz vše ale náhle změní,
 ten poklad lásky je tvé vykoupení.

35

No more be grieved at that which thou hast done:
 Roses have thorns, and silver fountains mud;
 Clouds and eclipses stain both moon and sun,
 And loathsome canker lives in sweetest bud. 4
 All men make faults, and even I in this,
 Authorizing thy trespass with compare,
 Myself corrupting, salving thy amiss,
 Excusing thy sins more than thy sins are; 8
 For to thy sensual fault I bring in sense,
 Thy adverse party is thy advocate,
 And 'gainst myself a lawful plea commence:
 Such civil war is in my love and hate, 12
 That I an accessory needs must be
 To that sweet thief which sourly robs from me.

36

Let me confess that we two must be twain,
 Although our undivided loves are one:
 So shall those blots that do with me remain,
 Without thy help, by me be borne alone. 4
 In our two loves there is but one respect,
 Though in our lives a separable spite,
 Which, though it alter not love's sole effect,
 Yet doth it steal sweet hours from love's delight. 8
 I may not evermore acknowledge thee,
 Lest my bewailed guilt should do thee shame,
 Nor thou with public kindness honour me,
 Unless thou take that honour from thy name: 12
 But do not so; I love thee in such sort
 As, thou being mine, mine is thy good report.

35

Stalo se, stalo, zapomeň už na to.
 I růže trny má a uvnitř ní
 červ může hlodat, v studánkách je bláto
 a na nebi je občas zatmění. 4
 Chybování je lidské a já tím,
 že omlouvám tvé drobné provinění,
 se zase proti tobě proviním,
 mluvím-li o vině, jež vinou není. 8
 Tvůj nerozum rozumně nerozsoudí
 žalobce, který je tvůj advokát
 a sebeobviňováním si škodí.
 Je zlé sám proti sobě bojovat. 12
 U soudu lásky nemám naději,
 když musím nadržovat zloději.

36

Uvědom si, že na lásku jsme dva,
 i když jsme jedna duše, jedno tělo,
 a skvrnu, která na ní zůstává,
 můžu nést bez tebe já sám a celou. 4
 Vzájemná láska nás dva spojuje,
 i když teď musíme být odloučení,
 a jediné, co pro nás cenné je,
 tím odloučením nepozbývá ceny. 8
 Pouze se k tobě nesmím více znát,
 abych tě nepřivedl do řečí,
 a ty mě musíš přestat milovat,
 má-li být naše láska v bezpečí. 12
 Lpím na tobě a očistím tě tím,
 že z lásky k tobě sebe pošpiním.

37

As a decrepit father takes delight
 To see his active child do deeds of youth,
 So I, made lame by fortune's dearest spite,
 Take all my comfort of thy worth and truth; 4
 For whether beauty, birth, or wealth, or wit,
 Or any of these all, or all, or more,
 Entitled in thy parts do crowned sit,
 I make my love engrafted to this store: 8
 So then I am not lame, poor, nor despised,
 Whilst that this shadow doth such substance give
 That I in thy abundance am sufficed
 And by a part of all thy glory live. 12
 Look what is best, that best I wish in thee:
 This wish I have; then ten times happy me!

38

How can my Muse want subject to invent,
 While thou dost breathe, that pour'st into my verse
 Thine own sweet argument, too excellent
 For every vulgar paper to rehearse? 4
 O, give thyself the thanks, if aught in me
 Worthy perusal stand against thy sight;
 For who's so dumb that cannot write to thee,
 When thou thyself dost give invention light? 8
 Be thou the tenth Muse, ten times more in worth
 Than those old nine which rhymers invoke;
 And he that calls on thee, let him bring forth
 Eternal numbers to outlive long date. 12
 If my slight Muse do please these curious days,
 The pain be mine, but thine shall be the praise.

37

Jak starý otec na pokraji sil
 úspěchy svého děcka okřívá,
 mně, jemuž osud těžce naložil,
 životabudičem je sudba tvá. 4
 Protože tobě štědře dopřála
 bohatství, vtípu, krásy, dobroty,
 nebyla ke mně zas tak příliš zlá,
 když radost dala mi – a tou jsi ty. 8
 A proto nejsem chudý, osamělý,
 ačkoli se to někdy může zdát,
 jestliže aspoň v duchu smím se dělit
 o tvoji slávu, o tvůj majestát. 12
 Přeji ti upřímně to nejlepší,
 mě už jen tvoje štěstí potěší.

38

Copak mi může chybět inspirace,
 když vidím tebe, poezii, která
 se nedá popsat verši veršotepce,
 a přece sama prýští z mého pera? 4
 Poděkuj sobě, pokud se v mé básni
 objeví něco tobě rovnocenné,
 vždyť sama ošklivost dík tobě krásní,
 jakmile si tvůj půvab připomene. 8
 Mou Múzou jsi, cennější desetkrát
 než oněch devět, které opěvují.
 Kdo o tobě své verše bude psát,
 tomu já věčnou slávu prorokuji. 12
 A přežijí-li čas i tato slova,
 pak proto, že jsem tebe oslavoval.

39

O, how thy worth with manners may I sing,
 When thou art all the better part of me?
 What can mine own praise to mine own self bring?
 And what is't but mine own when I praise thee? 4
 Even for this let us divided live,
 And our dear love lose name of single one,
 That by this separation I may give
 That due to thee, which thou deserv'st alone. 8
 O absence, what a torment wouldst thou prove,
 Were it not thy sour leisure gave sweet leave
 To entertain the time with thoughts of love,
 Which time and thoughts so sweetly doth deceive, 12
 And that thou teachest how to make one twain,
 By praising him here who doth hence remain.

40

Take all my loves, my love, yea, take them all;
 What hast thou then more than thou hadst before?
 No love, my love, that thou mayst true love call;
 All mine was thine before thou hadst this more 4
 Then, if for my love thou my love receivest,
 I cannot blame thee for my love thou usest;
 But yet be blamed, if thou thyself deceivest
 By wilful taste of what thyself refusest. 8
 I do forgive thy robbery, gentle thief,
 Although thou steal thee all my poverty;
 And yet, love knows it is a greater grief
 To bear love's wrong than hate's known injury. 12
 Lascivious grace, in whom all ill well shows,
 Kill me with spites; yet we must not be foes.

39

Jak oslavit tě ve vší skromnosti,
 pokud se v tobě neustále vidím?
 Chválil bych sebe – tím tě neuctím
 a mě to znectí v očích jiných lidí. 4
 Proto je dobře, že jsme odloučení.
 Když nežijeme spolu, může žít
 naplno naše láska, která nyní
 jedině mně a tobě náleží. 8
 Ach, samoto, nepřežil bych tě, kdyby
 nepřišel s tebou trpký požitek
 sladce si představovat, co mi chybí,
 a ve snech proti smutku hledat lék. 12
 O samotě svou lásku mohu chválit
 a tak s ní být, i když je kdesi v dáli.

40

Vezmi mi, lásko, moji lásku, vezmi,
 nic nového tím stejně nezískáš,
 vždyť moje láska byla vždycky, věř mi,
 tou jedinou, již doopravdy máš. 4
 Takže když z lásky lásku mou si bereš,
 mně nevadí, že se s ní miluješ,
 zato mi vadí, že mě nemiluješ,
 když s láskou mou mou lásku zrazuješ. 8
 Odpouštím ti tu krádež, zloději,
 připravila mě pouze o mé strasti;
 láska ví, že vždy raní hlouběji
 než ostny otevřené nenávisti. 12
 Neřestná lásko, zpět se ke mně vrať.
 K smrti mě zraňuj, ale nezatrať.

41

Those pretty wrongs that liberty commits,
 When I am sometimes absent from thy heart,
 Thy beauty and thy years full well befits,
 For still temptation follows where thou art. 4
 Gentle thou art, and therefore to be won,
 Beauteous thou art, therefore to be assailed;
 And when a woman woos, what woman's son
 Will sourly leave her till she have prevailed? 8
 Ay me, but yet thou mightst my seat forbear,
 And chide thy beauty and thy straying youth,
 Who lead thee in their riot even there
 Where thou art forced to break a twofold truth: 12
 Hers, by thy beauty tempting her to thee,
 Thine, by thy beauty being false to me.

42

That thou hast her, it is not all my grief,
 And yet it may be said I loved her dearly;
 That she hath thee, is of my wailing chief,
 A loss in love that touches me more nearly. 4
 Loving offenders, thus I will excuse ye:
 Thou dost love her, because thou know'st I love her;
 And for my sake even so doth she abuse me,
 Suffering my friend for my sake to approve her. 8
 If I lose thee, my loss is love's gain,
 And losing her, my friend hath found that loss;
 Both find each other, and I lose both twain,
 And both for my sake lay on me this cross: 12
 But here's the joy; my friend and I are one;
 Sweet flattery, then she loves but me alone.

41

Nebýváš někdy zrovna andílek,
 když zapomeneš na mou maličkost,
 omlouvá tě tvá krása i tvůj věk,
 máš stálých pokušení víc než dost. 4
 Jsi vzácný, mnohou ženou vytoužený,
 jsi krásný, mnohá se ti touží vzdát.
 Když žena přeje si, kdo zrozen z ženy
 by svedl jí to přání nedopřát? 8
 Tak proč se přibližuješ k mému domu,
 když vedeš svoji krásu na scestí?
 Tady tvá krása napomůže tomu
 porušit hned dva sliby věrnosti: 12
 mne zradí ta, kterou tys krásou sved,
 ty zradíš mne a necháš na ocet.

42

Žes mi ji ukrad, mě tak nermoutí,
 přestože do ní pořád blázen jsem;
 víc trápí mě, že její kořistí
 jsi ty a já jsem dvakrát okraden. 4
 Lupiči lásky, zprošťuji vás viny.
 Jsem rád, že oceňuješ, co mám rád,
 a ona že chce, aby také jiní
 poznali, co mám doma za poklad. 8
 Tvou lásku ztratím, láska má ji najde,
 ztratím-li její, ty ji objevíš,
 mně kvůli vám nula od nuly pojde
 a nezbývá mi než sám nést svůj kříž. 12
 Mně pomůže už jen optický klam:
 vidím se ve vás, tak vás oba mám.

43

When most I wink, then do mine eyes best see,
 For all the day they view things unrespected;
 But when I sleep, in dreams they look on thee,
 And darkly bright, are bright in dark directed. 4
 Then thou, whose shadow shadows doth make bright,
 How would thy shadow's form form happy show
 To the clear day with thy much clearer light,
 When to unseeing eyes thy shade shines so! 8
 How would, I say, mine eyes be blessed made
 By looking on thee in the living day,
 When in dead night thy fair imperfect shade
 Through heavy sleep on sightless eyes doth stay! 12
 All days are nights to see till I see thee,
 And nights bright days when dreams do show thee me.

44

If the dull substance of my flesh were thought,
 Injurious distance should not stop my way;
 For then, despite of space, I would be brought,
 From limits far remote, where thou dost stay. 4
 No matter then although my foot did stand
 Upon the furthest earth removed from thee;
 For nimble thought can jump both sea and land.
 As soon as think the place where he would be. 8
 But ah, thought kills me that I am not thought,
 To leap large lengths of miles when thou art gone,
 But that, so much of earth and water wrought,
 I must attend time's leisure with my moan; 12
 Receiving nought by elements so slow
 But heavy tears, badges of either's woe.

43

Když zavřu oči, vidím nejlépe.
 Ve světle slepě tčkám po tvářích,
 však jen co noc na víčka zaklepe,
 tvá tvář pod loučí očí zazáří. 4
 Když si tvým stínem svítím do noci,
 oslňuješ můj nevidomý zrak,
 je-li tvá vidina zář planoucí,
 skutečnost bude zázrak nad zázrak. 8
 Kéž bych ten zázrak někdy zažít směl
 a viděl tě i za bílého dne,
 tváří v tvář tobě den by potemněl,
 jak noc tváří v tvář tobě pobledne. 12
 Dokud tě nevidím, jsou černé dny
 a světlem jediným jsou v noci sny.

44

Kdyby mé tělo bylo myšlenkou,
 pak nestálo by mezi námi nic,
 hned bych se mohl vydat za tebou
 prostorem bez času a bez hranic. 4
 A kdybychom se třeba ocitli
 od sebe nejdál, co lze na světě,
 na tebe stačilo by pomyslit,
 a rázem vedle sebe měl bych tě. 8
 Myšlenka nejsem. Hrozné pomýšlení!
 Té země a té vody mezi námi!
 I když jsme těmi živly propojeni,
 jsme bez sebe, že bez sebe jsme sami. 12
 Jsme pouze zem a voda, oba dva,
 než najdem se, dlouho to potrvá.

45

The other two, slight air and purging fire,
 Are both with thee, wherever I abide;
 The first my thought, the other my desire,
 These present-absent with swift motion slide. 4
 For when these quicker elements are gone
 In tender embassy of love to thee,
 My life, being made of four, with two alone
 Sinks down to death, oppressed with melancholy; 8
 Until life's composition be recured
 By those sweet messengers returned from thee,
 Who even but now come back again, assured
 Of thy fair health, recounting it to me. 12
 This told, I joy; but then no longer glad,
 I send them back again, and straight grow sad.

46

Mine eye and heart are at a mortal war,
 How to divide the conquest of thy sight;
 Mine eye my heart thy picture's sight would bar,
 My heart mine eye the freedom of that right. 4
 My heart doth plead that thou in him dost lie,
 A closet never pierced with crystal eyes,
 But the defendant doth that plea deny,
 And says in him thy fair appearance lies. 8
 To 'cide this title is impannelled
 A quest of thoughts, all tenants to the heart;
 And by their verdict is determined
 The clear eye's moiety and the dear heart's part: 12
 As thus – mine eye's due is thine outward part,
 And my heart's right thine inward love of heart.

45

Ze živlů čtyř, jež tvoří člověka,
 v mé schránce stále schází vzduch a oheň.
 Vzduch za tebou v myšlenkách utíká
 a k tobě zahořel mé touhy plamen. 4
 Jsem rozpolcený, když část sebe jsem
 s poselstvím lásky vyslal za tebou,
 a těžké živly mé – voda a zem –
 mou duši kručí trudnou náladou. 8
 Jen jedno může vylepšit můj stav:
 až vrátí se mi moji emisaři
 se zprávou od tebe, hned budu zdrav,
 když uslyším, že se ti dobře daří. 12
 Ta radost ale nepotrvá dlouho,
 zas odletí mi za tebou s mou touhou.

46

Mé srdce a můj zrak jsou ve sporu,
 na kom z nich se má láska zakládá.
 Ač zrak má očividnou podporu,
 srdce se bije jako zamlada. 4
 Tvrdí, že stále na srdci tě nosím,
 kam nikdy nedohlédne lidský zrak.
 Zrak argumentuje popisem krásy,
 jež srdci rychlí tep a zvedá tlak. 8
 Nakonec vysloví se porota
 myšlenek, kterým rozum předsedá,
 ta celý případ moudře rozmotá
 a každému po jeho právu dá: 12
 zraku – milovat vše, co vidět je,
 srdci – ať vše, co cítí, miluje.

47

Betwixt mine eye and heart a league is took,
 And each doth good turns now unto the other:
 When that mine eye is famished for a look,
 Or heart in love with sighs himself doth smother, 4
 With my love's picture then my eye doth feast,
 And to the painted banquet bids my heart;
 Another time mine eye is my heart's guest,
 And in his thoughts of love doth share a part: 8
 So, either by thy picture or my love,
 Thyself away art present still with me;
 For thou not further than my thoughts canst move,
 And I am still with them and they with thee; 12
 Or, if they sleep, thy picture in my sight
 Awakes my heart to heart's and eye's delight.

48

How careful was I when I took my way,
 Each trifle under truest bars to thrust,
 That to my use it might unused stay
 From hands of falsehood, in sure wards of trust! 4
 But thou, to whom my jewels trifles are,
 Most worthy comfort, now my greatest grief,
 Thou, best of dearest and mine only care,
 Art left the prey of every vulgar thief. 8
 Thee have I not locked up in any chest,
 Save where thou art not, though I feel thou art,
 Within the gentle closure of my breast,
 From whence at pleasure thou mayst come and part; 12
 And even thence thou wilt be stolen, I fear,
 For truth proves thievish for a prize so dear.

47

Oči a srdce uzavřely pakt
 o míru a vzájemné pomoci.
 Když zrak se nebude moct pokochat
 tvou krásou anebo když na srdci 4
 se těžký balvan smutku objeví,
 srdce zrak o tvé lásce přesvědčí,
 a zrak naopak svému druhovi
 ulehčí obrázkem tvým nejhezčím. 8
 A tak tě budu pořád s sebou mít,
 buď na srdci, a nebo na očích,
 na světě není kout tak vzdálený,
 kde bych tě myšlenkami nedostih. 12
 A ani v noci neztratíš se mi.
 Oči a srdce probudí mé sny.

48

Než vyrazil jsem na cesty, svůj dům
 a všechny tretky v něm jsem bezpečně
 zamkl a ukryl proti zlodějům,
 abych to, až se vrátím, zase měl. 4
 Jen tebe, poklade můj největší,
 má útěcho, má touho, krásu krás,
 bez níž jsem nic a nic mě netěší,
 jsem nechal tady lapkům napospas. 8
 Nezavřel jsem tě na tři západy
 do trezoru a nebo truhlice,
 jen jsem si tě pro všechny případy
 uschoval, s dovolením, do srdce. 12
 I tam za tebou může zloděj vlézt.
 Tvá krása korumpuje ctnost i čest.

49

Against that time, if ever that time come,
 When I shall see thee frown on my defects,
 When as thy love hath cast his utmost sum,
 Called to that audit by advised respects; 4
 Against that time when thou shalt strangely pass,
 And scarcely greet me with that sun, thine eye,
 When love, converted from the thing it was,
 Shall reasons find of settled gravity; 8
 Against that time do I ensconce me here
 Within the knowledge of mine own desert,
 And this my hand against myself uprear,
 To guard the lawful reasons on thy part: 12
 To leave poor me thou hast the strength of laws,
 Since why to love I can allege no cause.

50

How heavy do I journey on the way,
 When what I seek, my weary travel's end,
 Doth teach that ease and that repose to say
 'Thus far the miles are measured from thy friend!' 4
 The beast that bears me, tired with my woe,
 Plods dully on, to bear that weight in me,
 As if by some instinct the wretch did know
 His rider loved not speed, being made from thee. 8
 The bloody spur cannot provoke him on
 That sometimes anger thrusts into his hide,
 Which heavily he answers with a groan
 More sharp to me than spurring to his side; 12
 For that same groan doth put this in my mind:
 My grief lies onward, and my joy behind.

49

Až přijde čas – a může se to stát –,
 že budou ti mé vady na obtíž,
 že zahrneš mě pod položku ztrát
 a víckrát se mnou slovo neztratíš, 4
 až přijde čas, že mineš mě a slunce
 tvých očí o mne sotva zavadí,
 na naši lásku zavzpomínáš trpce
 co na sled hloupě promarněných dní. 8
 Až ten čas přijde, já klid zachovám.
 Protože jsem si vědom vlastní ceny,
 sám proti sobě dobrozdání dám,
 že tebou byl jsem právem opuštěný. 12
 Když odejdeš, je právo na tvé straně,
 nemáš-li žádný důvod milovat mě.

50

Ztěžka se trmácím dál na své pouti,
 neboť až skončí dnešní bloudění,
 namísto oddechu se budu rmoutit:
 „Jak velice jsme si teď vzdáleni!“ 4
 Můj kůň už únavou zle klopýtá.
 Buď cítí tíhu, již mám na duši,
 a nebo že ta cesta trnitá
 od tebe vede, možná vytuší. 8
 Bodám ho do slabin, až teče krev,
 jak se tak ve mně sváří zlost a žal,
 on zasténá, a jak by do mých střev
 v tu chvíli kdosi nelítostně řal. 12
 Ten sten mi totiž smutnou zprávu věští,
 že od štěstí se řítím do neštěstí.

51

Thus can my love excuse the slow offence
 Of my dull bearer when from thee I speed:
 From where thou art why should I haste me thence?
 Till I return, of posting is no need. 4
 O, what excuse will my poor beast then find,
 When swift extremity can seem but slow?
 Then should I spur, though mounted on the wind,
 In winged speed no motion shall I know. 8
 Then can no horse with my desire keep pace;
 Therefore desire, of perfect'st love being made,
 Shall neigh, no dull flesh in his fiery race;
 But love, for love, thus shall excuse my jade: 12
 Since from thee going he went wilful slow,
 Towards thee I'll run and give him leave to go.

52

So am I as the rich, whose blessed key
 Can bring him to his sweet up-locked treasure,
 The which he will not every hour survey,
 For blunting the fine point of seldom pleasure. 4
 Therefore are feasts so solemn and so rare,
 Since, seldom coming, in the long year set,
 Like stones of worth they thinly placed are,
 Or captain jewels in the carcanet. 8
 So is the time that keeps you as my chest,
 Or as the wardrobe which the robe doth hide,
 To make some special instant special blest
 By new unfolding his imprisoned pride. 12
 Blessed are you, whose worthiness gives scope,
 Being had, to triumph; being lacked, to hope.

51

Má láska k tobě koni odpouští,
 že cestou od tebe se líně loudá.
 Proč pospíchat mám tam, kde nejsi ty?
 Proč zvíře štvát a do slabin ho bodat? 4
 Nelítostný však budu cestou zpět.
 I kdyby kůň se jako vítr hnal,
 dál ze všech sil ho budu pohánět,
 poletím, ale jako bych jen stál. 8
 Žádný kůň moji touhu nedohoní,
 a přitom touha, v níž je lásky dost,
 se vzpíná, ržá – já vyskočím si na ni,
 chudáka koně vezmu na milost. 12
 Ztěžka se vlekl cestou od tebe,
 k tobě já poběžím, on ať si jde.

52

Jsem jako boháč, který má klíč na to,
 aby se kdy chce kochal pokladem.
 Přesto jen zřídka laská v prstech zlato
 a nechce slastí plýtvat každý den. 4
 Proto jsou svátky vzácné, že tak řídce
 se objevují v dlouhém běhu dní,
 tak jako drahokamy na výšivce,
 tak jako všechno, co je nevšední. 8
 Čas je jak pokladnice, v níž tě mám,
 jak skříň, v níž je sváteční oblek skryt,
 a já se pouze občas odhodlám
 se tebou, moje pýcho, potěšit. 12
 Jsi moje všechno: vítězství mi dáš,
 když vzdáš se mi; touhu, když odmítáš.

53

What is your substance, whereof are you made,
 That millions of strange shadows on you tend?
 Since every one hath, every one, one shade,
 And you, but one, can every shadow lend. 4
 Describe Adonis, and the counterfeit
 Is poorly imitated after you;
 On Helen's cheek all art of beauty set,
 And you in Grecian tires are painted new: 8
 Speak of the spring and foison of the year,
 The one doth shadow of your beauty show,
 The other as your bounty doth appear;
 And you in every blessed shape we know. 12
 In all external grace you have some part,
 But you like none, none you, for constant heart.

54

O, how much more doth beauty beauteous seem
 By that sweet ornament which truth doth give!
 The rose looks fair, but fairer we it deem
 For that sweet odour which doth in it live. 4
 The canker blooms have full as deep a dye
 As the perfumed tincture of the roses,
 Hang on such thorns, and play as wantonly
 When summer's breath their masked buds discloses; 8
 But, for their virtue only is their show,
 They live unwooded, and unrespected fade;
 Die to themselves. Sweet roses do not so;
 Of their sweet deaths are sweetest odours made: 12
 And so of you, beauteous and lovely youth,
 When that shall vade, my verse distils your truth.

53

Z jaké jsi látky, z jaké podstaty,
 že milionkrát násobíš svůj stín?
 Dav ostatních ti šlape na paty
 a jejich stíny splývají s tím tvým. 4
 I Adonis, ten pravzor božské krásy,
 svým vzhledem stěží vyrovná se tobě,
 a na obraze trójské Heleny jsi
 ty v celé kráse v její řecké róbě. 8
 Ať přijde jaro nebo doba žní,
 jaro je matný odlesk tvého jasu
 a hojná sklizeň z tebe pramení,
 všechno si přisvojuje tvoji krásu. 12
 Každý je tvými dary požehnán,
 však v srdci věrný jsi jen sobě sám.

54

Oč neskonale krásnější je krása,
 která je ryzí, věrná, opravdová!
 I růži spíš než pro vzhled, jímž se kasá,
 milujem pro vůni, již v sobě chová. 4
 Šípková růže stejné barvy má,
 jako má vonná růže zahradní,
 i na ní se květ s květem objímá,
 když roztančí je vánek v letním dni. 8
 Ale ta planá je jen pro okrasu,
 není z ní nic, když k smrti uvadá,
 z té vonné bude parfém; ztratí krásu,
 však i když skoná, vonět bude dál. 12
 I tvoje krása a tvé mládí zmizí,
 ale v mé básni budou stále ryzí.

55

Not marble, nor the gilded monuments
 Of princes, shall outlive this powerful rhyme;
 But you shall shine more bright in these contents
 Than unswept stone, besmeared with sluttish time. 4
 When wasteful war shall statues overturn,
 And broils root out the work of masonry,
 Nor Mars his sword nor war's quick fire shall burn
 The living record of your memory. 8
 'Gainst death and all-oblivious enmity
 Shall you pace forth; your praise shall still find room
 Even in the eyes of all posterity
 That wear this world out to the ending doom. 12
 So, till the judgment that yourself arise,
 You live in this, and dwell in lovers' eyes.

56

Sweet love, renew thy force; be it not said
 Thy edge should blunter be than appetite,
 Which but today by feeding is allayed,
 Tomorrow sharpened in his former might: 4
 So, love, be thou; although today thou fill
 Thy hungry eyes, even till they wink with fulness,
 Tomorrow see again, and do not kill
 The spirit of love with a perpetual dulness. 8
 Let this sad interim like the ocean be
 Which parts the shore, where two contracted new
 Come daily to the banks, that, when they see
 Return of love, more blessed may be the view; 12
 Or call it winter, which, being full of care,
 Makes summer's welcome thrice more wished, more rare.

55

Památník ze zlata a mramoru
 podlehne času dřív než mocný verš.
 Kámen se drolí, ztrácí nádheru,
 ty v celé kráse v básni přežiješ. 4
 Až příští války dnešní sochy skácí
 a města v rozvaliny obrátí,
 ohněm a mečem nebudou tě moci
 vymazat z nehynoucí paměti. 8
 Navzdory smrti, zkáze, zapomnění
 ty půjdeš žítím dál, k potěše všem
 zítřejším časům, příštím pokolením,
 od této chvíle až po soudný den. 12
 A dokud poslední soud nepřijde,
 žít budeš v očích milenců a zde.

56

Lásko, neochabuj! Ať nejsi mív
 vytrvalá než obyčejný hlad,
 který dnes jídlem načas nasytím,
 však zítra zas mě bude sužovat. 4
 Lásko, buď stejně nenasytná. Když
 si dneska dopřeješ, co hrdlo ráčí,
 přece tím sama sebe nestrávíš,
 buď zítra při chuti zas ještě větší. 8
 Odloučení je jako oceán,
 přes který se dva smutně vyhlížejí,
 a když se spatří, žal je zažehnán,
 v náruč si letí o to radostněji. 12
 Vždyť po zimě, jež strasti přináší,
 je léto pro nás třikrát krásnější.

57

Being your slave, what should I do but tend
 Upon the hours and times of your desire?
 I have no precious time at all to spend,
 Nor services to do, till you require. 4
 Nor dare I chide the world-without-end hour
 Whilst I, my sovereign, watch the clock for you,
 Nor think the bitterness of absence sour 8
 When you have bid your servant once adieu;
 Nor dare I question with my jealous thought
 Where you may be, or your affairs suppose,
 But, like a sad slave, stay and think of nought,
 Save, where you are how happy you make those. 12
 So true a fool is love that in your will,
 Though you do anything, he thinks no ill.

58

That god forbid that made me first your slave,
 I should in thought control your times of pleasure,
 Or at your hand the account of hours to crave,
 Being your vassal, bound to stay your leisure! 4
 O, let me suffer, being at your beck,
 The imprisoned absence of your liberty;
 And patience, tame to sufferance, bide each check,
 Without accusing you of injury. 8
 Be where you list, your charter is so strong
 That you yourself may privilege your time
 To what you will; to you it doth belong
 Yourself to pardon of self-doing crime. 12
 I am to wait, though waiting so be hell,
 Not blame your pleasure, be it ill or well.

57

Že jsem tvůj sluha, nezbývá mi než
 dělat jen to, co ty mi poručíš.
 Vždy jsem ti k službám, kdy si vzpomeneš,
 a čekám, až mě pustíš k sobě blíž. 4
 Ne, nemám důvod pro to světu lát,
 když, vrchnosti má, pro tě marním čas,
 a nebudu se hoře litovat,
 až svému sluhovi dáš vale zas. 8
 Nehodlám žárlivě se strachovat,
 kde jsi a co tam děláš beze mě,
 spíš myslím na to, jak je jiný rád,
 že ti jak já smí sloužit oddaně. 12
 Tak šílená je láska. Vše, co ty
 uděláš, ona v dobro obrátí.

58

Chraň bůh, jenž mě tvým sluhou udělal,
 abych stál v cestě tvému potěšení,
 tvé slasti sčítal a pak vyčítal
 ti každou cifru. Ne, to pro mě není. 4
 Chci radši trpět, čekat na tvé gesto,
 snad se i na mě štěstí usměje,
 chci trpělivě úděl nést i přesto,
 že v této při pozbývám naděje. 8
 Tvá kauza silná je, protože soud
 nad sebou musíš vynést pouze ty,
 a buďto na sebe trest uvrhnout,
 nebo se dovolat své milosti. 12
 Já budu čekat. Je to zlé, však vím,
 že zas ti stejně všechno odpustím.

59

If there be nothing new, but that which is
 Hath been before, how are our brains beguiled,
 Which, labouring for invention, bear amiss
 The second burden of a former child! 4
 O, that record could with a backward look,
 Even of five hundred courses of the sun,
 Show me your image in some antique book,
 Since mind at first in character was done, 8
 That I might see what the old world could say
 To this composed wonder of your frame;
 Whe'er we are mended, or whe'r better they,
 Or whether revolution be the same. 12
 O, sure I am, the wits of former days
 To subjects worse have given admiring praise.

60

Like as the waves make towards the pebbled shore,
 So do our minutes hasten to their end;
 Each changing place with that which goes before,
 In sequent toil all forwards do contend. 4
 Nativity, once in the main of light,
 Crawls to maturity, wherewith being crowned,
 Crooked eclipses 'gainst his glory fight,
 And Time that gave doth now his gift confound. 8
 Time doth transfix the flourish set on youth
 And delves the parallels in beauty's brow,
 Feeds on the rarities of nature's truth,
 And nothing stands but for his scythe to mow: 12
 And yet to times in hope my verse shall stand,
 Praising thy worth, despite his cruel hand.

59

Není-li nové nic, než co už bylo,
 zbytečně rozum trápíme, když chcem
 klopotně vymýšlet hotové dílo
 a dítě rodit novým porodem. 4
 Kdybych se dokázal ohlédnout zpět
 a v letopisech světa objevil
 tvou podobiznu starou pět set let,
 kdy prvně duch se v slova proměnil, 8
 viděl bych, co ten starý svět sved říct
 o kráse, která úžas vyvolá,
 zda lepší jsme či nemění se nic
 a vše se točí stále dokola. 12
 Jsem si jist, že tak skvostný předmět chvály,
 jako jsi ty, dřív pěvci nepoznali.

60

Jak vlny, jež se hrnou k pobřeží,
 naše dny k svému konci spěchají,
 kupředu pádí, nic je nezdrží
 a střídají se čím dál rychleji. 4
 Zrozením přijdeme na světlo světa,
 sotva se doškrábeme k zralosti,
 nohy nám začnou podlamovat léta,
 Čas zatne dráp a už nás nepustí. 8
 Bere si zpět, čím podaroval nás,
 živí se vším tím, co je na nás pěkné,
 do tváří vyryje nám řadu brázd,
 a když nic nezbývá, kosou nás setne. 12
 Jen báseň může postavit se času,
 zvěční-li tvoji nesmrtelnou krásu.

61

Is it thy will thy image should keep open
 My heavy eyelids to the weary night?
 Dost thou desire my slumbers should be broken,
 While shadows, like to thee, do mock my sight? 4
 Is it thy spirit that thou send'st from thee
 So far from home, into my deeds to pry,
 To find out shames and idle hours in me,
 The scope and tenour of thy jealousy? 8
 O, no, thy love, though much, is not so great:
 It is my love that keeps mine eye awake;
 Mine own true love that doth my rest defeat,
 To play the watchman ever for thy sake: 12
 For thee watch I whilst thou dost wake elsewhere,
 From me far off, with others all too near.

62

Sin of self-love possesseth all mine eye
 And all my soul and all my every part;
 And for this sin there is no remedy,
 It is so grounded inward in my heart. 4
 Methinks no face so gracious is as mine,
 No shape so true, no truth of such account;
 And for myself mine own worth do define,
 As I all other in all worths surmount. 8
 But when my glass shows me myself indeed,
 Beated and chopped with tanned antiquity,
 Mine own self-love quite contrary I read;
 Self so self-loving were iniquity. 12
 'Tis thee, myself, that for myself I praise,
 Painting my age with beauty of thy days.

61

Chceš, aby mi tvůj obraz nedopřál
 znavené oči na noc uzavřít?
 Zjevuješ se mi, abych dál a dál
 tě ve tmě hledal a nepoznal klid? 4
 Je to tvůj duch, ježž za mnou posílá
 co svého špeha tvoje žárlivost?
 Chceš vypátrat, co za alotria
 pášu, když chybí mi tvá společnost? 8
 Ale ne! Nemiluješ mě tak moc.
 To moje láska k tobě spát mi nedá
 a nutí mě být bdělý noc co noc,
 i když jsi pryč, a dál a dál tě hledá. 12
 Pro tebe bdím a u sebe tě vidím,
 zatímco ty bdíš jinde s někým jiným.

62

Hřích sebelásky zachvátil můj zrak,
 mou duši, všechny části mého těla.
 Té vášně nelze zbavit se jen tak,
 když se mi v srdci pevně zabydlela. 4
 Mám za to, že jsem ze všech nejkrásnější.
 Má tvář, má postava jsou půvab sám.
 A kdybych já měl soudit, kdo ze zdejších
 ční nade všemi, vždy to vyhrávám. 8
 Když ale potom spatřím v zrcadle
 svou ošlehanou, zašlou, starou tvář,
 s mou sebeláskou dopadá to zle:
 shledám, že hledám v sobě, co ty máš. 12
 Tebe, mé druhé já, tak miluji,
 že na svou tvář tvou krásu maluji.

63

Against my love shall be as I am now,
 With Time's injurious hand crushed and o'erworn;
 When hours have drained his blood and filled his brow
 With lines and wrinkles; when his youthful morn 4
 Hath travelled on to age's steepy night;
 And all those beauties whereof now he's king
 Are vanishing or vanished out of sight,
 Stealing away the treasure of his spring; 8
 For such a time do I now fortify
 Against confounding age's cruel knife,
 That he shall never cut from memory
 My sweet love's beauty, though my lover's life: 12
 His beauty shall in these black lines be seen,
 And they shall live, and he in them still green.

64

When I have seen by Time's fell hand defaced
 The rich proud cost of outworn buried age;
 When sometime lofty towers I see down-razed,
 And brass eternal slave to mortal rage; 4
 When I have seen the hungry ocean gain
 Advantage on the kingdom of the shore,
 And the firm soil win of the watery main,
 Increasing store with loss, and loss with store; 8
 When I have seen such interchange of state,
 Or state itself confounded to decay;
 Ruin hath taught me thus to ruminare –
 That Time will come and take my love away. 12
 This thought is as a death, which cannot choose
 But weep to have that which it fears to lose.

63

Až moji lásku, moje druhé já,
 čas krutě poznamená jako mě,
 vezme jí barvu z lící, načárá
 na čelo rýhy, stříbro na skráně. 4
 Až úsvit mládí pohltí tma stáří
 a květy krásy, jimiž oplývá,
 mu povadnou a opadají z tváří,
 mrtvolně sinalých už zaživa, 8
 já budu připravený odrazit
 ničivé útoky čepele času,
 aby mi nemohl z paměti vzít
 mou sladkou lásku, svrchovanou krásu. 12
 Do těchto černých linek ukryju ji,
 ať zůstane, jak si ji pamatuji.

64

Když vidím, jak zub času ohlodal
 nádheru z památníků zašlých věků,
 když vidím ruiny tam, kde palác stál,
 a věčnost vyvrácenou v okamžiku, 4
 když vidím, jak se mocný oceán
 hltavě zakusuje do pobřeží,
 získává půdu a pak vyčerpán
 ustupuje, však z každé ztráty těžší, 8
 když vidím, k jaké proměně a zkáze
 čas odsuzuje všechno na zemi,
 poučen tím si uvědomím rázem,
 že i mou lásku časem vezme mi. 12
 Ta myšlenka mě jak smrt vyděsí,
 že ztratím, čeho nejvíc cením si.

65

Since brass, nor stone, nor earth, nor boundless sea,
 But sad mortality o'ersways their power,
 How with this rage shall beauty hold a plea,
 Whose action is no stronger than a flower? 4
 O, how shall summer's honey breath hold out
 Against the wrackful siege of battering days,
 When rocks impregnable are not so stout,
 Nor gates of steel so strong, but Time decays? 8
 O fearful meditation! Where, alack,
 Shall Time's best jewel from Time's chest lie hid?
 Or what strong hand can hold his swift foot back?
 Or who his spoil of beauty can forbid? 12
 O, none, unless this miracle have might,
 That in black ink my love may still shine bright.

66

Tired with all these, for restful death I cry,
 As to behold desert a beggar born,
 And needy nothing trimmed in jollity,
 And purest faith unhappily forsworn, 4
 And gilded honour shamefully misplaced,
 And maiden virtue rudely strumpeted,
 And right perfection wrongfully disgraced,
 And strength by limping sway disabled, 8
 And art made tongue-tied by authority,
 And folly, doctor-like, controlling skill,
 And simple truth miscalled simplicity,
 And captive good attending captain ill: 12
 Tired with all these, from these would I be gone,
 Save that, to die, I leave my love alone.

65

Kov, kámen, země, širé moře jsou
 odsouzeny s ním jednou odejít.
 Mohl by nezvítězit nad krásou
 křehčí než květ, ten věčný favorit? 4
 Může snad medový dech letních dnů
 být neodvanut jeho prudkým letem?
 A která skála neustoupí mu?
 Vše, co mu stojí v cestě, z cesty smete. 8
 Hrozivé pomýšlení! Kam lze skrýt
 nejdražší klenot Času před Časem?
 Kdo dokáže běh Času zastavit?
 Kdo zakáže mu pást se na kráse? 12
 Vše marné, láske. Kež by div se stal,
 že v černých řádcích básně záříš dál.

66

Znaven tím vším bych raději chtěl nebýt:
 když vidím, jak se slušní krčí vzadu
 a vpřed se dere nafoukaný prevít, 4
 jak svatý slib se mění v lež a zradu,
 jak úctyhodná vážnost je všem k smíchu,
 jak pravá dokonalost v hanbě strádá,
 jak čistá ctnost je hozena v plen hříchu, 8
 jak sílu ochromuje špatná vláda,
 jak umění je umlčeno mocí,
 jak blbost káže svoje rozumy,
 jak upřímní jsou pro ostatní cvoci,
 jak dobro zlu se vzepřít neumí. 12
 Znaven tím vším, smrt měl bych za svůj cíl,
 kdybych tím svoji lásku nezradil.

67

Ah, wherefore with infection should he live,
 And with his presence grace impiety,
 That sin by him advantage should achieve,
 And lace itself with his society? 4
 Why should false painting imitate his cheek,
 And steal dead seeming of his living hue?
 Why should poor beauty indirectly seek
 Roses of shadow, since his rose is true? 8
 Why should he live, now Nature bankrupt is,
 Beggared of blood to blush through lively veins,
 For she hath no exchequer now but his,
 And, proud of many, lives upon his gains? 12
 O, him she stores, to show what wealth she had
 In days long since, before these last so bad.

68

Thus is his cheek the map of days outworn,
 When beauty lived and died as flowers do now,
 Before these bastard signs of fair were born,
 Or durst inhabit on a living brow; 4
 Before the golden tresses of the dead,
 The right of sepulchres, were shorn away,
 To live a second life on second head;
 Ere beauty's dead fleece made another gay: 8
 In him those holy antique hours are seen,
 Without all ornament, itself and true,
 Making no summer of another's green,
 Robbing no old to dress his beauty new; 12
 And him as for a map doth Nature store,
 To show false Art what beauty was of yore.

67

Proč se mu vůbec chce v tom srabu žít
 a vlastním bytím dává svinstvu cenu?
 Aby se jím zlo mohlo honosit
 a vydělávalo na jeho jménu? 4
 Proč pokrytci se po něm opičí
 a kradou mrtvé zdání z živých lící,
 proč místo pravdy zlato kočičí
 se dneska vydává za bernou minci? 8
 Proč dovolí, aby svět v úpadku,
 jenž dosud z jeho krve žil a tyl,
 se tvářil, že je všechno v pořádku,
 když z něj poslední kapku vycedil? 12
 A tak se k němu dnešní bída hlásí
 co ke vzpomínce na bohaté časy.

68

Jeho tvář je jak mapa starých let,
 kdy krásy květ, jak šel čas, kvet i zvad
 a kdy si ještě nedovolil svět
 se vypůjčenou krásou holedbat, 4
 kdy zlaté kadeře se nesměly
 mrtvému ostříhat, aby se pak
 na jiné hlavě nově zaskvěly
 a mrtvou krásou opájely zrak. 8
 Na něm jsou všechny jeho roky vidět,
 nic neskrývá, je skutečný, je svůj,
 on nezbohatl na jiného bídě,
 on není navrch huj a vespod fuj. 12
 Svět v mapě jeho tváře může číst si
 o falši dnes a pravé kráse kdysi.

69

Those parts of thee that the world's eye doth view
 Want nothing that the thought of hearts can mend;
 All tongues, the voice of souls, give thee that due,
 Uttering bare truth, even so as foes commend. 4
 Thy outward thus with outward praise is crowned;
 But those same tongues, that give thee so thine own,
 In other accents do this praise confound
 By seeing farther than the eye hath shown. 8
 They look into the beauty of thy mind,
 And that, in guess, they measure by thy deeds;
 Then, churls, their thoughts, although their eyes were kind,
 To thy fair flower add the rank smell of weeds: 12
 But why thy odour matcheth not thy show,
 The soil is this, that thou dost common grow.

70

That thou art blamed shall not be thy defect,
 For slander's mark was ever yet the fair;
 The ornament of beauty is suspect,
 A crow that flies in heaven's sweetest air. 4
 So thou be good, slander doth but approve
 Thy worth the greater, being wooed of time;
 For canker vice the sweetest buds doth love,
 And thou present'st a pure unstained prime. 8
 Thou hast passed by the ambush of young days,
 Either not assailed, or victor being charged;
 Yet this thy praise cannot be so thy praise,
 To tie up envy evermore enlarged: 12
 If some suspect of ill masked not thy show,
 Then thou alone kingdoms of hearts shouldst owe.

69

Kdo v dobré víře je, ten nemůže
 než velebit tvou vnější podobu.
 Ba i tví soci připouštějí, že
 tu není sporu stran tvých půvabů. 4
 A tak svět shodně hodnotí tvůj vzhled.
 Však titíž, kteří si tvé krásy cení,
 neopomenou říct, že napohled
 se krásné zdá i to, co krásné není. 8
 Pak zaměří se na krásu tvé duše,
 jejímž měřítkem je tvé chování.
 Jsi-li svou podobou nádherná růže,
 tvé chování jak bejlí zavání. 12
 Pozvedni se nad věci přízemní,
 ať krása tvá i sladce zavoní.

70

Že ostouzejí tě, není tvá vina,
 na dokonalosti se hledá kaz
 a o čistotu otírá se špína.
 Vrána nezhyzdí nebe plné krás. 4
 Pomluva je vždy spíše ocenění
 toho, kdo vyšvihl se nad jiné,
 a zlo se v dobru vrtá, rve ho, plení
 jako červ v nejkrásnější květině. 8
 Že žádné hříchy z mládí nemáš a že
 útoky na tebe jdou mimo cíl,
 tvé nepřátele zkrotit nedokáže,
 závist je popohání ze všech sil. 12
 Kdyby na tobě nebyl ten stín vad,
 museli by tě všichni milovat.

A LOVER'S
COMPLAINT

MILENČIN
NÁŘEK

From off a hill whose concave womb reworded
 A plaintful story from a sisting vane,
 My spirits to attend this double voice accorded,
 And down I laid to list the sad-tuned tale;
 Ere long espied a fickle maid full pale, 5
 Tearing of papers, breaking rings a-twain,
 Storming her world with sorrow's wind and rain.

Upon her head a platted hive of straw,
 Which fortified her visage from the sun,
 Whereon the thought might think sometime it saw 10
 The carcass of beauty spent and done;
 Time had not scythed all that youth begun,
 Nor youth all quit; but, spite of heaven's fell rage,
 Some beauty peeped through lattice of seared age.

Oft did she heave her napkin to her eyne, 15
 Which on it had conceited characters,
 Laundering the silken figures in the brine
 That seasoned woe had pelleted in tears,
 And often reading what contents it bears;
 As often shrieking undistinguished woe, 20
 In clamours of all size, both high and low.

Sometimes her levelled eyes their carriage ride,
 As they did batter to the spheres intend;
 Sometime diverted their poor balls are tied 25
 To the orb'd earth; sometimes they do extend
 Their view right on; anon their gazes lend
 To every place at once, and, nowhere fixed,
 The mind and sight distractedly commixed.

Ozvěnou z lůna strže zněla slova,
 jež skládala se v příběh plný žalu,
 který s mým vlastním smutkem rezonoval.
 Já ukryl jsem se za nejbližší skálu
 a naslouchal. Když nahlédl jsem dolů, 5
 dívku jsem spatřil, bědné stvoření,
 jak dopisy rve, láme prsteny.

Na hlavě měla klobouk ze slámy,
 pod kterým ukrývala před sluncem
 tvář natolik rozrytou vráskami, 10
 že sotva ještě mohla líbit se.
 Však i když kosa žalu chudince
 hrubě a surově do tváře řála,
 mřížovím rýh dál krása prosvítala.

Často ta dívka k očím pozvedá 15
 kapesníček s vyšíтым nápisem
 a hořkým pláčem kropí písmena,
 až je ten hadřík celý promáčen.
 Přečte si nápis a pak vydá sten
 nepopsatelně kruté bolesti, 20
 svědčící o dívčině neštěstí.

Chvílemi její oči k nebi míří,
 nebeské sféry bere na dostřel,
 jindy zrak sklopí k zemi, oči klíží, 25
 jako by zastránil ji nepřítel,
 pak jinam zas jí pohled zaletěl,
 očima náhle těká na vše strany,
 jak má tak smysly s myslí pomotány.

Her hair, nor loose nor tied in formal plat,
 Proclaimed in her a careless hand of pride 30
 For some, untucked, descended her sheaved hat,
 Hanging her pale and pined cheek beside;
 Some in her threaden fillet still did bide,
 And true to bondage would not break from thence,
 Though slackly braided in loose negligence. 35

A thousand favours from a maund she drew
 Of amber, crystal, and of beaded jet,
 Which one by one she in a river threw,
 Upon whose weeping margent she was set;
 Like usury, applying wet to wet, 40
 Or monarch's hands that let not bounty fall
 Where want cries 'Some!', but where excess begs 'All!'

Of folded schedules had she many a one,
 Which she perused, sighed, tore, and gave the flood;
 Cracked many a ring of posied gold and bone 45
 Bidding them find their sepulchres in mud;
 Found yet moe letters sadly penned in blood,
 With sleided silk feat and affectedly
 Enswathed, and sealed to curious secrecy.

These often bathed she in her fluxive eyes, 50
 And often kissed, and often gave to tear;
 Cried 'O false blood, thou register of lies,
 What unapproved witness dost thou bear!
 Ink would have seemed more black and damned here!' 55
 This said, in top of rage the lines she rents,
 Big discontent so breaking their contents.

Vlasy má spletené i rozcuhané,
 na úřes zřejmě příliš nedbala, 30
 zpod klobouku jí splývá volný pramen
 a zdobí její líce sinalá,
 ostatní do copu si svázala,
 a i když tomu nedala moc péče,
 tak ani vlásek z copu neuteče. 35

Z košíku tisíc darů hází řece:
 korály, jantar, a jak lichváři
 vylíje řece úrokem své srdce,
 které jí prýští v slzách po tváři. 40
 Jde jí to od ruky jak mocnáři,
 jenž také rozdává své dary pouze
 bohatým, zato chudým zbude nouze.

Psaníčko přečte si a vzdychne nad ním,
 roztrhá ho a nechá proudem nést.
 Prstýnky s vyrytými přísahami 45
 teď v blátě utopily hrdou zvěst.
 A další listy lásce na počest
 napsané krví, stužkou svázané,
 jež košík skrýval, jdou na světlo dne.

Kolikrát smáčela je vláhou z očí 50
 a zulíbala slova v každé řádce.
 Teď listy trhá a zle na ně křičí:
 „Nad inkoust černější jsou slova zrádce,
 jež vyvěrala z falešného srdce.“ 55
 Slovy uleví zlosti a jak dříve
 trhá a v řece topí svědky křivé.

A reverend man that grazed his cattle nigh,
 Sometime a blusterer, that the ruffle knew
 Of court, of city, and had let go by
 The swiftest hours, observed as they flew, 60
 Towards this afflicted fancy fastly drew,
 And, privileged by age, desires to know
 In brief the grounds and motives of her woe.

So slides he down upon his grained bat,
 And comely-distant sits he by her side; 65
 When he again desires her, being sat,
 Her grievance with his hearing to divide:
 If that from him there may be aught applied
 Which may her suffering ecstasy assuage,
 'Tis promised in the charity of age. 70

'Father,' she says, 'though in me you behold
 The injury of many a blasting hour,
 Let it not tell your judgment I am old;
 Not age, but sorrow, over me hath power.
 I might as yet have been a spreading flower, 75
 Fresh to myself, If I had self-applied
 Love to myself and to no love beside.

'But, woe is me! Too early I attended
 A youthful suit; it was to gain my grace;
 O, one by nature's outwards so commended, 80
 That maidens' eyes stuck over all his face;
 Love lack'd a dwelling, and made him her place;
 And when in his fair parts she did abide,
 She was new lodged and newly deified.

Ctihodný pán, jenž v horách pásal stádo,
 ač kdysi na královském dvoře žil,
 a přestože se mu tam dobře vedlo,
 bouřlivý život stál ho příliš sil, 60
 pročez se k stáru v lesích usadil,
 ten slyší dívčin pláč a spěchá hned
 se o důvodu žalu dozvědět.

Pomalů o své holi kráčí k ní
 a posadí se na stráž opodál, 65
 posečká, než se dívka uklidní,
 a pak se zeptá, jaký velký žal
 jí ubožačku takto rozplakal.
 Dodá, že při svém stáří moh by snad
 jí pomoci a dobrou radu dát. 70

„Otče,“ odpoví mu, „i když se vám
 na pohled asi jevím stará být,
 jsem mnohem mladší, než jak vypadám,
 žal dokázal mé tváře poznačit.
 Já mohla jsem se dosud krásou skvít, 75
 kdybych spíš milovala sebe samu,
 než lásku dala falešnému pánu.

Bohužel ale příliš brzy jsem
 podlehla slovům milostného svůdce,
 který byl krásou tolik obdařen, 80
 že modlou stal se každé mladé dívce.
 A že jsem měla láskyplné srdce,
 jež o lásku se chtělo podělit,
 mé srdce v jeho našlo nový byt.

'His browny locks did hang in crooked curls;
 And every light occasion of the wind
 Upon his lips their silken parcels hurls.
 What's sweet to do, to do will aptly find;
 Each eye that saw him did enchant the mind,
 For on his visage was in little drawn
 What largeness thinks in Paradise was sawn. 85

'Small show of man was yet upon his chin;
 His phoenix down began but to appear
 Like unshorn velvet on that termless skin
 Whose bare out-bragged the web it seemed to wear;
 Yet showed his visage by that cost more dear;
 And nice affections wavering stood in doubt
 If best were as it was, or best without. 95

'His qualities were beauteous as his form,
 For maiden-tongued he was, and thereof free;
 Yet, if men moved him, was he such a storm
 As oft 'twixt May and April is to see,
 When winds breathe sweet, untidy though they be.
 His rudeness so with his authorized youth
 Did livery falseness in a pride of truth. 100

'Well could he ride, and often men would say
 "That horse his mettle from his rider takes,
 Proud of subjection, noble by the sway,
 What rounds, what bounds, what course, what stop
 he makes!"
 And controversy hence a question takes,
 Whether the horse by him became his deed,
 Or he his manage by the well-doing steed. 110

Měl kařtanové kudrnaté vlasy
 a k zulíbání sladce vypadal,
 kdyř větrník s kadeřemi pohrával si
 a o hedvábné rty je otíral.
 On představoval pravý ideál
 krásy, nad níř se dívce tají dech
 a která může řít jen v jejíř snech. 85

Na bradě zatím měl jen jemné chmýří,
 jeř jako samet nepřistřiřený
 stoupalo vzhůru po půvabných tvářích
 doposud nikdy neoholených,
 a přesto jak by nesly skvostný střiř.
 Mnohé pak nad tím hlavu lámaly si,
 zda krásnější je bez vousů ři s vousy. 95

I způsoby měl stejně dokonalé,
 něřný až dívčí hlas, však rázný dost.
 Kdyř řelil mužům, ohledům dal vale
 a rozbouřila se v něm zuřivost.
 Sotva však bouře přeřla, přeřla zlost.
 Ráznost se snoubila v něm s líbezností
 a faleř halil drsnou upřímností. 100

Byl skvělý jezdec. Mnozí říkali,
 že je tak dokonale sladěn s koněm,
 že nemusí mu dávat povely.
 Kuř vytuří, co jeho pán
 chce po něm,
 a v trysk ři cval se dá v souladu s páněm.
 Vřak o tom, kdo si zaslouří víc chvály,
 zda kuř, ři jezdec, lidé přemítali. 110

'But quickly on this side the verdict went:
His real habitude gave life and grace
To appertainings and to ornament, 115
Accomplished in himself, not in his case;
All aids, themselves made fairer by their place,
Came for additions; yet their purposed trim
Pieced not his grace, but were all graced by him.

'So on the tip of his subduing tongue 120
All kinds of arguments and question deep,
All replication prompt, and reason strong,
For his advantage still did wake and sleep,
To make the weeper laugh, the laugher weep,
He had the dialect and different skill, 125
Catching all passions in his craft of will.

'That he did in the general bosom reign
Of young, of old; and sexes both enchanted,
To dwell with him in thoughts, or to remain
In personal duty, following where he haunted; 130
Consents bewitched, ere he desire, have granted;
And dialogued for him what he would say,
Asked their own wills, and made their wills obey.

'Many there were that did his picture get,
To serve their eyes, and in it put their mind; 135
Like fools that in th' imagination set
The goodly objects which abroad they find
Of lands and mansions, theirs in thought assigned;
And labouring in moe pleasures to bestow them
Than the true gouty landlord which doth owe them. 140

Nakonec všechnu chválu přiřkli jemu.
Jeho osobnost zušlechťuje svět,
on dává vznešenost a život všemu, 115
to ostatní je pouhý ornament.
Ve spojitosti s ním se všechno hned
smysluplnější, nádhernější zdá,
jej nezdobí nic, sám je ozdoba.

Na špičce výmluvného jazyka 120
má odpověď na všechny otázky,
dokáže říct, i co se neříká,
rázně a tvrdě, ale přátelsky.
Je mistrem slova, ví, jak mluvit s kým.
Rozpláče smíšky, smutné rozveselí. 125
O všech ví vše, i to, co nevěděli.

Každý ho proto ve svém srdci chová,
mladí i staří, pánové i dámy,
on každého svou mocí očaroval,
že ochotně se za ním hrnou sami 130
a otročí mu jako jeho kmáni.
Nemusí o nic prosit, má to hned,
dřív než se zeptá, už zná odpověď.

Mnozí si jeho portrét obstarali
a pohled na něj v představách je svádí, 135
aby si, co je cizí, za své vzali
jako ti blázni, kteří tuze rádi
si v duchu staví krásné vzdušné hrady
a mají možná větší potěšení
než mít, co je, snít o něčem, co není. 140

'So many have, that never touched his hand,
Sweetly supposed them mistress of his heart.
My woeful self, that did in freedom stand,
And was my own fee-simple, not in part,
What with his art in youth, and youth in art, 145
Threw my affections in his charmed power,
Reserved the stalk and gave him all my flower.

'Yet did I not, as some my equals did,
Demand of him, nor being desired yielded;
Finding myself in honour so forbid, 150
With safest distance I mine honour shielded.
Experience for me many bulwarks builded
Of proofs new-bleeding, which remained the foil
Of this false jewel, and his amorous spoil.

'But, ah! Who ever shunned by precedent 155
The destined ill she must herself assay?
Or forced examples, 'gainst her own content,
To put the by-past perils in her way?
Counsel may stop awhile what will not stay;
For when we rage, advice is often seen 160
By blunting us to make our wits more keen.

'Nor gives it satisfaction to our blood,
That we must curb it upon others' proof;
To be forbid the sweets that seem so good,
For fear of harms that preach in our behoof. 165
O appetite, from judgment stand aloof!
The one a palate hath that needs will taste,
Though Reason weep, and cry, "It is thy last."

Mnohé, jež měly bludné vidiny,
už viděly se v jeho náručí,
já, která ráda stojím na zemi
a kterou pouze pravda přesvědčí,
jsem bez ohledu na nebezpečí 145
naletěla na jeho luzný vzhled,
vzala si trn a dala mu svůj květ.

Na rozdíl od jiných jsem nechtěla
však jít s ním hned a dát se k hříchu svést,
já držela jsem si ho od těla 150
a tvrdě bránila svou ctnost a čest.
Donesla se mi totiž jistá zvěst,
že na útoky toho falešníka
krvavě doplatila mnohá dívka.

Však ouha! Která žena uteče 155
osudu, který jí byl předurčený?
Neumíš na radu dát, člověče,
děláš i to, co víš, že dobré není.
V kom vášeň vzplane, není k zastavení.
Zlý příklad mnohé pouze poučí, 160
jak malý hřích změnit v ten největší.

Vždyť nikdo nechce omezovat se
jen na základě cizích zkušeností,
zříkat se lahodného ovoce,
když sytí tvrdí, že se moudří postí. 165
Pak apetit je člověku jen k zlosti,
když hledím na lahůdky vybrané
a rozum na mě křičí: „Tohle ne!“

GLOSSARY

SONNETS

1/ 1. **creatures**: created things of every kind; **increase**: fruit. 4. **tender**: youthful. 5. **contracted**: betrothed or married (perhaps with additional sense restricted). 6. **self-substantial**: of your own substance. 10. **only**: unique, peerless; **gaudy**: bright, sparkling. 11. **content**: (1) what is contained, i.e. potential fatherhood; (2) contentment. 12. **tender churl**: youthful churl – an oxymoron, since churls (ill-red and niggardly men) are typically represented as old. 14. **the world's due**: what you owe the world (increase, offspring); **by... thee**: (eaten) by you, in refusing to marry and beget, and by grave.

2/ 3. **proud livery**: gorgeous dress. 4. **weed**: garment. 6. **lusty**: fresh and vigorous. 8. **all-eating shame**: shameful gluttony; **thrifless praise**: (1) unprofitable praise; (2) praise for thriftlessness. 9. **use**: (1) employment; (2) investment, lending for interest. 11. **sum... excuse**: add up my account and justify me in my age. 12. **Proving... thine**: proving that his beauty is technically and legally yours because he derived it from you.

3/ 3. **repair**: condition. 4. **beguile**: cheat; **unbless some mother**: deprive some woman of the blessing of motherhood. 5. **unearned**: unploughed. The sexual metaphor is very common. 6. **husbandry**: (1) cultivation; (2) marital duties. 7. **so fond will**: so foolish that he will. 8. **Of**: because of. 9. **glass**: mirror. 11. **windows... age**: i.e. children.

4/ 1. **spend**: use up. 2. **thy beauty's legacy**: your inheritance of beauty. 4. **frank**: generous; **are free**: who are bountiful. 5. **abuse**: misuse. 7. **use**: have the use of; but there is an implicit contrast with 'lay out at interest, invest profitably'. 8. **live**: (1) gain a livelihood; (2) remain alive (through offspring). 9. **traffic**: dealings.

5/ 1. **gentle-work**: (1) kindly operation; (2) refined workmanship. 2. **gaze**: object of gazing. 4. **unfair**: unbeautify; **fairly**: in beauty. 6. **confounds**: destroys. 9. **summer's distillation**: the distillation of summer flowers, perfumes. 11. **effect**: product; **with**: along with; **were bereft**: would be lost. 12. **Nor... no**: (leaving behind) neither beauty nor any. 14. **Leese**: lose.

6/ 1. **ragged**: rough. 3. **treasure**: enrich. 5. **use**: lending money at interest. 6. **happies**: makes happy; **pay... loan**: willingly repay the loan. 10. **refigured**: reprinted, copied. 13. **self-willed**: (1) obstinate; (2) leaving no inheritance beyond yourself.

7/ 1. **gracious**: kingly. 2. **under**: i.e. earthly. 4. **Serving**: worshipping. 5. **steep-up**: high and precipitous. 9. **car**: chariot (of the sun-god). 11. **converted**: turned. 13. **thysself... noon**: passing the zenith of your beauty. 14. **get**: beget.

8/ 1. **Music to hear**: you whose voice is music; **sadly**: without showing pleasure.

4. **thine annoy**: what bores you. 6. **unions**: harmonious blending. 7. **confounds**: destroys. 8. **singleness**: (1) solo performance; (2) unmarried state; **parts... bear**: (1) harmony in which you should bear a part; (2) roles of husband and father that you should be playing. 9. **one... ordering**: Referring to the double strings of the lute, one of which vibrates sympathetically when the other is plucked. 12. **note**: music or harmony. 13. **Whose**: i.e. the strings'. 14. **Thou... none**: Alluding to the proverbial 'One is no number.'

9/ 4. **makeless**: widowed. 5. **still**: always. 7. **private**: individual. 9. **Look what**: whatever. 10. **his**: its. 11. **beauty's waste**: wasted beauty. 12. **the user**: i.e. the one who had it to use. 14. **murderous shame**: shameful act of murder.

10/ 6. **stick'st not**: does not hesitate; **conspire**: have evil designs. 8. **repair**: keep in repair. 9. **thought**: intention; **mind**: opinion (of you). 11. **presence**: appearance.

11/ 2. **one of thine**: a child of yours; **from that which**: in that from which. 3. **youngly**: in youth. 4. **convertest**: change. 10. **Harsh**: displeasing to the eye; **featureless**: ill-favoured, ugly. 11. **Look whom**: whomever.

12/ 2. **brave**: splendid, beautiful. 4. **sable**: black, dark. 8. **bier**: i.e. harvest cart. 9. **question make**: discuss with myself. 10. **wastes of time**: things wasted or destroyed by time. 14. **breed**: offspring; **brave**: defy.

13/ 3. **Against**: in expectation of. 6. **determination**: end (legal term). 10. **husbandry**: prudent management (with obvious pun). 12. **barren rage**: ravaging which produces barrenness.

14/ 1. **judgment pluck**: draw conclusions. 2. **have astronomy**: understand astrology. 8. **oft predict**: frequent signs and omens. 10. **read... As**: gather such knowledge as that. 12. **store**: plenty (progeny). 14. **date**: limit of duration.

15/ 4. **secret**: occult. 6. **Cheered and checked**: urged forward and held back. 7. **Vaunt**: exult. 8. **brave**: splendid; **out of memory**: until forgotten. 9. **conceit**: conception, idea. 11. **debateth**: fights; **with**: together with. 12. **sullied**: soiled, blackened. 14. **engraft you new**: renew you by grafting, implant beauty in you again (by my verse).

16/ 4. **blessed**: productive of happy results, effectual. 6. **unset**: unplanted. 8. **counterfeit**: portrait. 9. **lines of life**: living lines (of offspring) in contrast to the lines of a painter or poet. 10. **pencil**: paint brush. 11. **fair**: beauty.

17/ 4. **parts**: admirable qualities. 6. **numbers**: verses. 8. **touches**: brush strokes. 11. **true rights**: due praise; **rage**: inspiration. 12. **stretched metre**: poetic exaggeration.

18/ 1. **a summer's day**: i.e. the summer season. 2. **temperate**: of even temperature. 4. **lease**: allotted time; **date**: duration. 7. **fair... fair**: beautiful thing... beauty. 8. **untrimmed**: divested of beauty. 10. **ow'st**: own. 12. **to... grow'st**: you become inseparably engrafted upon time.

19/ 4. **phoenix**: Reputed to live five hundred (or, by other accounts, a thousand) years, and then to die in flames; **in her blood**: i.e. in the full vigour of life (a hunting term). 10. **antique**: (1) old; (2) antic, drawing fantastic lines. 11. **untainted**: (1) undefiled; (2) untouched by a weapon (a term from tilting, presumably suggested by *in thy course*); **allow**: allow to remain.

20/ 1. **with... hand**: i.e. without any aid from cosmetics (with = by). 2. **passion**: (1) strong feeling, love; (2) love poem. 5. **rolling**: roving. 7. **hue**: shape, form; **all... controlling**: i.e. surpassing all other forms. 10. **a-doting**: in love (with additional suggestion of folly or irrationality). 11. **defeated**: deprived. 13. **pricked thee out**: marked you out (with sexual quibble). 14. **use**: (1) physical enjoyment; (2) interest, as contrasted with capital.

21/ 1. **Muse**: i.e. poet. 2. **painted**: dependent on cosmetics. 4. **every... rehearse**: compares his lady with every beautiful thing. 5. **compare**: comparison. 8. **rondure**: sphere. 13. **hearsay**: conventional or trite expressions. 14. **that purpose not**: who (= since I) do not intend.

22/ 2. **of one date**: the same age. 4. **expiate**: end. 10. **will**: i.e. will be wary of myself, will take care of myself. 11. **Bearing**: because I bear; **chary**: carefully. 13. **Presume not on**: do not count on getting back.

23/ 1. **unperfect**: not completely knowing his part. 2. **is... part**: is unable to speak his lines. 3. **rage**: headlong passion. 5. **for... trust**: fearing to trust myself, lacking self-confidence; **forget**: forget how. 7. **decay**: grow weak. 10. **presagers**: presenters. 12. **more expressed**: expressed more often or more fully.

24/ 1. **stelled**: placed, fixed. 2. **table**: panel on which a picture is painted. 4. **perspective**: either a glass prism through which the painter (= the eye, line 1) looks at the object, or the technique of composition to suggest distance; perhaps both. 8. **his**: its; **glazed**: glassed in. 13. **want**: lack; **grace**: beautify.

25/ 4. **Unlooked for**: unexpectedly; **that**: what. 6. **But**: only. 9. **painful**: toiling with pain. 11. **razed**: erased, blotted out. 12. **rest**: i.e. earlier victories.

26/ 3. **ambassage**: message. 4. **wit**: i.e. poetic ability. 7. **good conceit**: favourable opinion. 8. **bestow**: provide hospitality for. 12. **respect**: consideration. 14. **prove**: test, try.

27/ 1. **toil**: toilsome journeying. 4. **To work**: to cause to work. 6. **Intend**: set out upon. 9. **imaginary**: imagining. 10. **shadow**: image. 11. **ghastly**: terrifying.

28/ 1. **plight**: state. 7. **complain**: make me complain. 11. **flatter**: gratify; **swart**: black, dark. 12. **twire**: peep; **even**: evening.

29/ 1. **disgrace**: disfavour. 6. **Featured**: i.e. handsome. 7. **art**: literary skill (?); **scope**: intellectual range. 10. **state**: i.e. mental or emotional state, mood. 12. **sullen**: (1) dull, heavy; (2) sombre.

30/ 3. **sigh**: bemoan. 4. **my... waste**: the destruction of the best part of my life. 6. **dateless**: without termination. 7. **cancelled**: paid in full (with tears). 8. **expense**: loss. 9. **foregone**: past. 10. **tell**: count.

31/ 1. **endeared**: enriched. 3. **Love**: Cupid, the god of love; **loving parts**: all the attributes of love, physical love (?). 5. **obsequious**: dutiful in performing funeral rites. 6. **religious**: devoted. 7. **interest**: right; **which**: who. 8. **removed**: absent. 10. **trophies**: memorials. 11. **parts**: shares. 14. **all they**: comprising all of them.

32/ 1. **my well-contented day**: i.e. the day of my death, at which I shall not repine. 5. **bettering... time**: i.e. improved writing of that day. 7. **Reserve**: preserve, treasure up; **rhyme**: i.e. poetic excellence. 8. **happier**: more gifted. 12. **equipage**: equipment and dress (a common expression for literary production).

33/ 5. **Anon**: soon; **basest**: darkest. 6. **rack**: vapourous mass or streamer. 11. **out, alack**: alas. 12. **region**: of the upper air. 14. **stain**: lose brightness.

34/ 3. **base**: dark. 4. **bravery**: splendour; **rotten smoke**: foul vapours. 9. **shame**: remorse. 12. **cross**: affliction.

35/ 3. **stain**: dim. 4. **canker**: rose worm. 6. **Authorizing**: justifying; **compare**: comparisons. 7. **Myself... amiss**: i.e. spreading excuses over your trespass in an attempt to cure it and corrupting myself by doing so. 8. **Excusing... are**: i.e. worse in excusing your sins than you are in sinning. 9. **sense**: reason.

36/ 5. **respect**: focus of attention. 6. **separable spite**: spiteful separation. 7. **sole**: (1) unique; (2) creating oneness. 9. **not evermore**: never henceforth; **acknowledge**: indicate that I know. 14. **As**: that. The final couplet also ends Sonnet 96.

37/ 3. **made lame**: (1) physically handicapped; (2) made useless (metaphorically); **dearest spite**: direst injury. 4. **comfort**: delight; **of**: from, in. 7. **Entitled... sit**: rightfully enjoy first place among your good qualities. 8. **make... to**: engraft my love upon; **store**: accumulation of riches. 13. **Look what**: whatever.

38/ 1. **want... invent**: lack subject matter for writing. 3. **argument**: theme, subject. 4. **paper**: piece of writing; **rehearse**: recite. 6. **stand against**: meet. 7. **dumb**: destitute of matter. 12. **numbers**: verses; **date**: duration. 13. **curious**: critical. 14. **pain**: effort, labour.

39/ 1. **manners**: proper modesty. 5. **for**: because of. 11. **entertain**: occupy, while away. 12. **thoughts**: i.e. melancholy thoughts (a common meaning); **deceive**: beguile away. 13. **that**: were it not that. 14. **praising him here**: i.e. making him seem present to me here as I utter his praises.

40/ 5. **if... usest**: if for love of me you receive my love (mistress), I cannot blame you because (*for*) you use her. 8. **wilful taste**: sexual enjoyment; **thysself**: your true self, yourself at your best (?). 10. **my poverty**: the little I possess. 12. **known**: open, undissembled. 14. **spites**: injuries, outrages.

41/ 1. **pretty**: sportive; **liberty**: license, loose behaviour. 4. **still**: continuously. 9. **my seat**: the place that belongs to me, i.e. my monopoly of sexual rights. 11. **riot**: wantonness. 12. **truth**: pledge of fidelity.

42/ 7. **abuse**: wrong. 8. **approve**: test, experience sexually. 9. **love's**: mistress's. 12. **cross**: affliction.

43/ 1. **wink**: close my eyes (in sleep). 2. **unrespected**: unconsidered, unnoticed. 4. **darkly bright**: lighted though closed (?) or mysteriously lighted (?); **are... directed**: see clearly in the darkness. 5. **shadow**: image; **shadows**: darkness. 6. **thy shadow's form**: the form that casts your shadow. 14. **me**: to me.

44/ 1. **dull**: heavy. 4. **limits**: regions. 11. **wrought**: fashioned, composed. 12. **attend... moan**: wait, lamenting, until time has leisure to unite us. 14. **either's**: i.e. both earth's and water's (since his tears are heavy like earth and wet like water).

45/ 1. **slight**: unsubstantial. 9. **composition**: the proper balance of the four elements in the humours, which was thought to produce health; **recured**: restored.

46/ 1. **mortal**: deadly. 2. **conquest... sight**: the right to look at your image. 4. **freedom**: free enjoyment, privilege. 6. **crystal**: clear, penetrating. 9. **'cide**: decide, award. 10. **quest**: inquest or jury. 12. **moiety**: share.

47/ 1. **league is took**: peace treaty is arranged. 10. **still**: always.

48/ 1. **took my way**: started on my journey. 2. **truest**: most trustworthy. 4. **wards**: safes. 5. **to**: in comparison with. 6. **worthy**: precious; **grief**: cause of mental distress (because he is absent and in danger of being stolen). 7. **mine only care**: the only thing I care about. 8. **vulgar**: common. 9. **chest**: (1) coffer; (2) breast. 12. **part**: depart. 14. **truth**: i.e. honesty itself, the antithesis of thievery.

49/ 1. **Against**: in preparation for. 3. **When as**: when; **cast... sum**: made its final reckoning. 4. **advised respects**: thoughtful consideration. 5. **strangely**: like a stranger. 8. **of settled gravity**: of sufficient weight. 9. **ensconce**: shelter. 10. **desert**: i.e. lack of desert. 11. **this... uprear**: As if to swear as a witness. 12. **guard... part**: i.e. testify that your reasons are lawful. 14. **why to love**: why you should love me; **allege no cause**: plead no lawful reason.

50/ 1. **heavy**: sad(ly). 3. **ease... repose**: accommodation (at an inn)... bed. 6. **dully**: slowly; **weight**: i.e. of grief. 8. **from**: away from.

51/ 1. **slow offense**: offense of slowness. 4. **posting**: riding fast. 6. **swift extremity**: extreme of swiftness. 8. **In... know**: even the speed of flight would seem to me like standing still. 14. **go**: walk.

52/ 1. **blessed**: fortunate, producing happiness. 4. **For blunting**: lest he blunt; **seldom**: infrequent. 5. **solemn**: ceremonious. 8. **captain**: principal; **carcanet**: necklace. 12. **his**: its; **pride**: splendour. 13. **gives... hope**: enables me, when you are present, to rejoice, and when you are absent, to hope for your return.

53/ 2. **tend**: attend. 3. **shade**: shadow. 4. **can... lend**: can cast all manner of shadows. 5. **counterfeit**: portrait (in words). 8. **tires**: attire. 9. **foison**: season of plenty, harvest.

54/ 2. **truth**: (1) constancy; (2) essence, reality. 5. **canker blooms**: wild roses, regarded as weeds. 6. **tincture**: dye, colour. 7. **wantonly**: sportively. 8. **discloses**: opens. 9. **for**: because; **only... show**: consists only of their appearance. 10. **unrespected**: disregarded. 13. **lovely**: lovable. 14. **When... truth**: when your external beauty fades, verse will distill and preserve your essential beauty.

55/ 3. **these contents**: what is contained in these sonnets. 4. **Than... time**: than in a memorial stone, dulled by time, which like a lazy housemaid (*sluttish*) has not swept it. 5. **wasteful**: laying waste, devastating. 6. **broils**: tumults, uprisings. 7. **Nor**: neither; **Mars his sword**: Mars' sword. 9. **all-oblivious enmity**: oblivion, hostile to everything. 13. **judgment that**: Judgment Day, when.

56/ 1. **love**: the feeling of love. 6. **wink**: close in sleep. 9. **interim**: interval. 10. **parts the shore**: separates the shores; **contracted new**: newly engaged. 11. **banks**: shores. 12. **love**: the loved one. 14. **rare**: precious.

57/ 4. **require**: demand. 8. **servant**: (1) slave; (2) lover. 9. **question**: discuss. 10. **suppose**: make conjectures about. 11. **sad**: sober. 13. **true**: constant; **fool**: one who tamely submits; **will**: pleasure, particularly of the senses.

58/ 2. **control**: regulate (?) or reprove (?). 3. **the account of**: an accounting for; **to crave**: i.e. should crave. 4. **stay**: await. 6. **imprisoned**: imprisoning (since it shuts me away from you); **of**: arising from; **liberty**: (1) freedom; (2) libertine behaviour. 7. **tame to sufferance**: trained to endure anything; **bide each check**: submit to each

rebuke. 9. **list**: please; **charter**: privilege. 10. **privilege**: license, assign. 12. **self-doing**: done by yourself. 13. **am to**: must.

59/ 3. **labouring**: toiling; particularly in a literary sense. 8. **Since... done**: since thought was first recorded in writing. 10. **frame**: shape, form. 11. **Whe'er**: whether; **are mended**: have made progress. 12. **revolution... same**: i.e. the change of times makes no difference. 13. **wits**: talented writers.

60/ 4. **In sequent toil**: toiling one after another in close succession; **forwards**: forward; **contend**: struggle. 5. **Nativity**: i.e. the new-born child; **main**: vast expanse. 7. **Crooked**: malignant. 8. **confound**: destroy. 9. **transfix the flourish**: pierce through the outward decoration. 10. **delves the parallels**: digs the furrows. 11. **Feeds... truth**: consumes the most precious things true nature produces. 12. **nothing... mow**: i.e. everything in nature is subject to his scythe. 13. **in hope**: future; **stand**: endure.

61/ 8. **scope and tenure**: intent and purport. 11. **defeat**: destroy. 13. **watch**: (1) stand guard; (2) stay awake all night; **wake**: be awake.

62/ 8. **As**: as'if (?) or in such a way that (?); **other**: others. 10. **Beated**: beaten, battered; **chopped**: chapped, cracked; **tanned antiquity**: old age which dries and darkens the skin. 13. **for**: as.

63/ 1. **Against**: in anticipation of the time when. 2. **crushed and o'erworn**: crumpled and worn bare. 5. **steepy**: precipitous (referring to the dropping of the sun at sunset). 9. **fortify**: prepare defenses. 10. **confounding**: destroying. 12. **though**: i.e. though he will cut. 14. **green**: young and fair.

64/ 1. **fell**: cruel. 2. **The rich... age**: i.e. the monuments of antiquity which were once magnificent. 3. **sometime**: formerly, once. 4. **brass**: symbol of imperishable memory; **mortal rage**: the destructive power of mortality. 7. **win of**: gain at the expense of. 8. **store**: abundance, plenty. 9. **state**: condition. 10. **state**: (1) greatness; (2) apparent stability itself; **confounded**: reduced. 14. **to have**: at having.

65/ 1. **Since**: i.e. since there is neither. 3. **with this rage**: against this destructive power; **hold a plea**: maintain a plea (a legal figure). 6. **wrackful**: destructive. 8. **decays**: causes (them) to decay. 12. **spoil**: ravaging.

66/ 1. **these**: the following. 2. **As**: namely. 3. **needy nothing**: bare insignificance (the opposite of *desert*); **jollity**: gaudy dress. 4. **unhappily forsworn**: evilly betrayed. 8. **limping sway**: incompetent authority. 10. **doctor-like**: pretending to wisdom; **controlling**: dominating. 11. **simplicity**: foolishness. 12. **attending**: following as a subordinate.

67/ 1. **with infection**: in a time of moral corruption. 4. **lace**: adorn. 6. **dead seeing**: the lifeless appearance. 7. **poor**: inferior, defective; **indirectly**: falsely, wrongfully (?) or at second hand (?). 8. **Roses of shadow**: painted roses. 12. **proud**: i.e. though making a proud boast; **gains**: endowment (of beauty). 13. **stores**: preserves, keeps alive. 14. **last**: latest, i.e. present.

68/ 2. **as... now**: i.e. naturally. 3. **fair**: beauty. 6. **The right of**: rightfully belonging to. 9. **antique hours**: ancient times. 10. **all**: any. 13. **store**: preserve.

69/ 2. **Want nothing**: have no lack. 6. **thine own**: your due. 7. **confound**: destroy. 14. **soil**: (1) ground, basis; (2) blemish; **common**: low, base, prostitute.

70/ 1. **art**: are. 2. **mark**: target. 3. **suspect**: suspicion. 5. **So**: provided that; **approve**: prove. 6. **being... time**: i.e. since you are courted by the world. 7. **canker**: the rose worm. 9. **ambush... days**: i.e. temptations that lie in wait for inexperienced youth. 11. **so**: sufficiently. 12. **envy**: malice; **evermore enlarged**: always at large. 13. **masked... show**: did not partly obscure your attractiveness. 14. **owe**: own.

71/ 10. **compounded**: mingled. 11. **rehearse**: repeat. 12. **even with**: at the same time as. 14. **with me**: i.e. for loving me.

72/ 4. **prove**: demonstrate by evidence. 10. **untrue**: untruly. 14. **should you**: would you certainly be shamed; **to love**: for loving.

73/ 4. **late**: lately, not long ago. 8. **seals**: closes.

74/ 1. **be contented**: do not repine; **fell**: cruel. 3. **line**: poetry; **interest**: share, participation. 4. **still**: always. 6. **part was**: part of me which was. 11. **a wretch's knife**: i.e. the weapon of 'that churl Death' (Sonnet 32.2); 12. **of**: by. 13. **The worth... contains**: i.e. the only value of the body is that it contains the spirit.

75/ 2. **sweet-seasoned**: coming in the sweet season, spring. 3. **peace of you**: i.e. peace that comes from love of you. 6. **Doubting**: fearing that; **filching age**: thieving time. 12. **took**: derived. 13. **pine and surfeit**: starve and overeat. 14. **Or**: either; **all away**: nothing to feed on.

76/ 1. **pride**: ornament. 2. **quick change**: i.e. facile innovation. 4. **compounds**: kinds of literary composition (?) or compound words (7). 5. **still**: always. 6. **invention**: imagination, or poetic creation; **noted weed**: well-known garment. 8. **where**: whence. 10. **argument**: theme.

77/ 1. **glass**: mirror; **wear**: wear away. 2. **dial**: sun-dial. 3. **vacant leaves**: blank leaves of a notebook; **thy mind's imprint**: your thoughts, written in the book. 6. **mouthed**: gaping; **memory**: reminder. 7. **shady stealth**: stealing shadow. 9. **Look what**: whatever. 10. **waste**: empty. 11. **nursed**: cared for, i.e. preserved; **delivered**: which are delivered. 12. **take... of**: i.e. yield fresh meaning to. 13. **offices**: duties.

78/ 3. **As**: that; **alien pen**: other poet; **got my use**: adopted my practice. 4. **under thee**: under your patronage; **disperse**: circulate. 5. **on high**: aloud. 6. **aloft to fly**: i.e. to get off the ground. 8. **grace**: majesty. 9. **compile**: compose.

79/ 4. **give another place**: yield its place to another. 5. **thy lovely argument**: the theme of your loveliness. 6. **travail**: labour. 11. **afford**: offer.

80/ 1. **faint**: grow weak and dispirited. 2. **better spirit**: more gifted poet. 6. **as**: as well as. 8. **wilfully**: perversely, i.e. against reason (?) or at will, freely (?). 10. **soundless**: difficult to fathom. 12. **tall building**: large and strong construction. 14. **decay**: ruin.

81/ 1. **Or**: whether. 4. **in... part**: all that I am. 11. **to be**: future; **rehearse**: recite. 12. **breathers**: living people. 13. **virtue**: power.

82/ 2. **attaint**: dishonour; **o'erlook**: peruse. 3. **dedicated**: devoted; **writers**: i.e. other writers. 4. **blessing every book**: i.e. gracing every such book by your perusal. 5. **hue**: appearance. 8. **Some... days**: some more up-to-date imprint of this era of progress. 11. **sympathized**: matched.

83/ 2. **fair**: beauty; **set**: applied. 4. **tender**: offering; **debt**: i.e. payment. 5. **slept... report**: neglected to praise you. 6. **That**: because. 7. **modern**: ordinary.

84/ 1. **which**: who. 3. **In... grew**: i.e. within whom is contained the treasure (of beauty) which would be required to produce another example of beauty equal to you. 10. **clear**: glorious. 11. **counterpart**: copy. 13. **curse**: an ill quality (in your own character). 14. **Being fond**: doting; **makes... worse**: diminishes the praise due to you.

85/ 1. **in... still**: politely keeps silent. 2. **comments**: elaborations. 3. **Reserve**: treasure up. 4. **filed**: polished, refined. 6. **unlettered clerk**: illiterate assistant to a priest. 10. **most**: utmost. 12. **before**: i.e. before all others, in first place. 13. **respect**: take notice of, regard. 14. **speaking in effect**: having the same effect as speaking.

86/ 2. **prize**: capture (used of a ship, particularly a rich cargo-ship, taken at sea). 3. **inharse**: bury. 6. **pitch**: height. 7. **compeers**: associates. 8. **astonished**: stunned, paralyzed. 9. **ghost**: spirit. 10. **gulls**: deceptively provides; **intelligence**: ideas. 13. **your... line**: (1) your acceptance of his poetry compensated for anything wanting in it; (2) your beauty became the subject of his verse.

87/ 1. **dear**: precious. 2. **estimate**: value. 3. **charter of**: privilege conferred by. 4. **determinate**: expired. 8. **patent**: title; **swerving**: returning. 10. **mistaking**: i.e. overestimating. 11. **upon misprision growing**: originating in error. 12. **making**: being made (by you).

88/ 1. **set me light**: depreciate me. 6. **part**: side. 7. **concealed**: not publicly known; **attainted**: disgraced. 12. **vantage**: advantage.

89/ 2. **comment**: enlarge, expatiate. 3. **Speak... halt**: i.e. ascribe to me any defect, and I will at once (*straight*) assume it. 4. **reasons**: assertions. 5. **disgrace**: discredit. 6. **form**: plausible appearance. 8. **acquaintance strangle**: put an end to our familiarity; **strange**: like a stranger. 13. **debate**: warfare.

90/ 2. **cross**: frustrate. 4. **drop... after-loss**: come in unexpectedly to inflict a second loss on me. 6. **in... woe**: following a woe I have managed to survive. 8. **linger out**: protract. 13. **strains**: kinds and degrees.

91/ 3. **new-fangled ill**: fashionably ugly. 5. **humour**: temperament; **his**: its; **adjunct**: attendant, related. 7. **measure**: i.e. criterion of happiness. 8. **better**: surpass. 10. **prouder**: more an object of pride.

92/ 8. **humour**: fancy, caprice. 10. **my... lie**: i.e. your desertion would kill me. 11. **happy title**: right to be called happy. 13. **that fears**: as to fear.

93/ 2. **love's face**: the appearance of love. 8. **wrinkles strange**: unfriendly scowls. 14. **answer... show**: does not match your appearance.

94/ 2. **the thing... show**: what their appearance strongly implies. 4. **cold**: dispassionate. 5. **rightly do inherit**: i.e. make proper use of (*inherit* = possess, enjoy). 6. **husband... expense**: keep the riches of nature (physical beauty) from wasteful expenditure or loss. 8. **stewards**: i.e. dispensers, distributors. 10. **to... only**: to itself alone it. 12. **outbraves**: surpasses in splendour; **his dignity**: its worth.

95/ 6. **sport**: amorous dalliance. 9. **mansion**: dwelling place.

96/ 3. **of... less**: i.e. by persons of all ranks. 8. **translated**: transformed. 9. **stern**: savage. 12. **the strength... state**: all your power. 13. **But... report**: The same couplet ends Sonnet 36.

97/ 5. **time removed**: time of separation. 6. **big**: pregnant. 7. **the wanton...** **prime**: the children of wanton springtime, i.e. the crops then planted. 11. **his**: its. 13. **with... cheer**: i.e. in so melancholy a fashion.

98/ 2. **proud-pied**: brilliantly multi-coloured; **trim**: finery. 4. **heavy**: melancholy, morose. 5. **Yet nor**: yet neither. 6. **different flowers**: flowers varied. 7. **summer's story**: pleasant narrative. 11. **figures**: symbols. 14. **shadow**: portrait.

99/ 1. **forward**: early. 2. **sweet**: scent. 5. **grossly**: obviously. 6. **for**: i.e. for stealing its whiteness from. 11. **to... annexed**: to his robbery had added the theft of (?) or to his stolen attributes had added (?). 13. **eat**: was eating.

100/ 3. **fury**: poetic inspiration. 4. **Darkening**: debasing. 6. **gentle numbers**: noble verses. 8. **argument**: subject matter. 9. **resty**: lazy. 10. **If**: to see if. 11. **If... decay**: i.e. if you find any, compose satires on the ruins of time. 12. **spoils**: ravages. 14. **prevent'st**: frustrate; **crooked knife**: curved blade (another way of saying 'scythe').

101/ 6. **no colour with**: i.e. no artificial colour added to; **his**: its; **fixed**: native, unchangeable. 7. **pencil**: painter's brush; **lay**: apply colour to (a technical term) 8. **intermixed**: adulterated. 12. **of**: by. 13. **office**: function.

102/ 3. **merchandized**: commercialized; **esteeming**: valuation. 4. **publish**: advertise. 7. **Philomel**: the nightingale; **front**: beginning. 11. **wild**: unrestrained, profuse; **burthens**: (1) loads; (2) provides choruses from. 14. **dull**: satiate.

103/ 2. **pride**: splendour. 3. **argument**: subject. 6. **glass**: mirror. 7. **over-goes**: surpasses; **blunt**: clumsy. 11. **pass**: issue, end. 13. **sit**: reside.

104/ 6. **process**: the progression. 9. **dial-hand**: watch hand. 10. **figure**: (1) numeral on the dial; (2) shape; **and... perceived**: i.e. with imperceptible motion. 11. **still**: unmoving, i.e. unchanged. 13. **unbred**: unborn.

105/ 4. **still**: always. 8. **difference**: variety. 11. **change**: verbal variation; **invention**: inventiveness; **spent**: used up. 13. **alone**: separately. 14. **kept seat**: resided.

106/ 1. **wasted**: bygone. 2. **wights**: persons. 5. **blazon**: poetic catalogue. 8. **master**: possess. 11. **for**: because; **divining**: prophetic (not actually beholding). 12. **still**: yet. 13. **we**: i.e. even we. 14. **praise**: i.e. praise worthily.

107/ 3. **lease**: term. 4. **forfeit... doom**: subject to a limited duration. 5. **mortal moon**: Usually interpreted as a reference to Queen Elizabeth, after the virgin moon-goddess Diana. 6. **the sad... presage**: the pessimistic astrologers now ridicule their own earlier predictions. 7. **Incertainties... assured**: desirable events, once doubtful, are now crowned with certainty. 8. **peace... age**: peace, symbolized by olive branches, seems perpetual. 9. **Now... time**: the dew of this happy time has been like a balm, so that now... 10. **subscribes**: surrenders. 12. **insults**: triumphs; **dull and speechless**: i.e. non-literary; **tribes**: races. 14. **spent**: wasted away by the passage of time.

108/ 1. **character**: write. 2. **figured**: portrayed. 3. **register**: record. 9. **case**: covering, garment. 10. **Weighs not**: disregards. 11. **place**: consideration. 12. **antiquity**: old age. 13. **first... love**: i.e. love as strong as when it was first felt; **bred**: generated.

109/ 2. **qualify**: reduce, temper. 7. **Just**: punctual; **exchanged**: changed. 10. **blood**: sensual nature. 12. **for**: in exchange for.

110/ 2. **motley**: clown. 3. **Gored**: wounded deeply. 4. **Made... new**: i.e. transgressed against old friendships by my conduct of new ones. 5. **truth**: fidelity. 6. **Askance and strangely**: obliquely and coldly. 7. **blenches**: turnings aside, swerings away (from constancy). 8. **worse essays**: experiments in what was inferior. 10. **grind... proof**: sharpen on new experience. 11. **try**: test.

111/ 2. **harmful**: wrong. 4. **public means**: subsistence through pleasing the public; **public manners**: vulgar conduct. 5. **name**: reputation; **brand**: mark of disgrace. 8. **renewed**: cured. 10. **Potions of eisel**: draught of vinegar. 12. **correct correction**: add punishment to punishment.

112/ 1. **the impression fill**: efface the brand. 2. **vulgar**: public. 4. **o'er-green**: cover, as with grass; **allow**: approve. 7. **None... wrong**: for me there are no others alive who can change my hardened sensibilities, whether for better or for worse. 10. **adder's sense**: i.e. deaf ears. The adder supposedly stopped its ears. 12. **with... dispense**: I excuse my indifference (to others' opinions). 13. **so... bred**: so firmly a part of all my pursuits.

113/ 1. **mine... mind**: i.e. the eye I see with is my mind's eye. 2. **that... about**: i.e. my physical eye. 3. **part**: divide. The eye was supposed to have two functions: (1) to receive images and (2) to transmit them to the mind. His eye performs the first of these functions but not the second; **his**: its. 4. **effectually is out**: in effect is out (like a light), i.e. blinded. 5. **heart**: i.e. mind. 6. **latch**: catch sight of. 7. **quick objects**: fleeting perceptions. 10. **favour**: face. 14. **true**: constant.

114/ 1. **crowned with you**: make a king by your presence. 5. **indigest**: chaotic, shapeless. 6. **cherubins**: angelic forms. 8. **beams**: i.e. gaze. The eye was thought to cast out beams of light. 9. **'tis... seeing**: my eye is flattering my mind. 11. **what... 'greeing**: what is agreeable to the mind's taste. 13. **'tis... That**: the sin is made less by the fact that. 14. **doth first begin**: drinks of it first (like the king's taster).

115/ 5. **reckoning**: (1) considering; (2) counting; **millioned**: multiplied into millions. 10. **Might... say**: could... rightly say. 13. **then**: therefore. 14. **To give**: i.e. because to say so was to ascribe.

116/ 5. **mark**: sea-mark (cf. landmark). 8. **Whose... taken**: whose height above the horizon is known for purposes of navigation, but whose internal riches (or influence upon the earth) cannot be known. 9. **fool**: object of mockery. 10. **bending**: curved; **compass**: range. 12. **bears it out**: endures; **edge of doom**: brink of Doomsday.

117/ 1. **scanted**: neglected, fallen short in. 5. **frequent**: familiar; **unknown minds**: strangers. 6. **given to time**: i.e. wasted (?) or given to the world, i.e. to other people (?). 10. **on... accumulate**: add suspicion to proof. 11. **level**: range, aim. 13. **appeal**: plea (to a judge); **I... prove**: my purpose was to test.

118/ 2. **eager**: sour, sharp. 3. **prevent**: forestall, ward off. 4. **purge**: take a cathartic. 7. **sick of welfare**: gorged with happiness. 9. **policy**: (supposed) shrewd dealing. 11. **brought to medicine**: prescribed drugs for. 12. **rank**: too full; **would...**

be: was... to be.

119/ 2. **limbecks**: stills. 4. **Still**: always; **saw myself**: expected. 7. **fitted**: driven by fits. 8. **distraction**: madness; **madding**: maddening, producing lunacy.

120/ 2. **for**: because of. 4. **nerves**: sinews, tendons. 8. **weigh**: consider; **crime**: offense. 9. **woe**: estrangement; **remembered**: reminded. 12. **humble salve**: salve of humility, i.e. acknowledgment of wrong doing and remorse; **fits**: befits. 13. **that your trespass**: that transgression of yours; **fee**: payment, compensation. 14. **ransoms**: redeems, excuses.

121/ 1. **vile esteemed**: (to be) thought vile. 2. **When... being**: i.e. when innocence is accused of vileness. 3. **just**: legitimate; **so**: i.e. vile. 4. **by others' seeing**: in the view of others. 5. **For why**: why. 6. **Give salutation to**: greet familiarly, as an equal; **sportive**: licentious. 7. **why are**: i.e. why should there be. 8. **in their wills**: arbitrarily (?) or lasciviously (?). 9. **that**: what; **level**: aim. 10. **abuses**: misdeeds. 11. **bevel**: slanting, deviating from uprightness. 12. **rank**: foul; **shown**: interpreted. 13. **general**: universal.

122/ 1. **tables**: writing tablets. 2. **charactered**: written; **with**: by. 3. **idle rank**: useless category (of actual tablets as compared to those of memory). 6. **Have faculty**: are able. 7. **razed**: obliterating everything. 8. **missed**: lost. 9. **retention**: retainer (the actual tablet). 10. **tallies**: sticks on which accounts were recorded by notching or cutting; **score**: keep account of. 12. **those tables**: i.e. the tablet of memory. 13. **adjunct**: aid, assistant. 14. **import**: imply.

123/ 2. **pyramids**: i.e. imposing structures. 3. **nothing**: not at all. 4. **dressings... sight**: reconstructions of what has been seen before. 5. **dates**: lifetimes; **admire**: wonder at. 7. **make**: deem; **born... desire**: i.e. the new things we would like to see. 8. **told**: told of. 9. **registers**: records. 11. **doth**: i.e. do. 12. **Made... less**: i.e. made to seem more impressive or less impressive than they actually were.

124/ 1. **dear love**: intense feeling of love; **but**: merely; **state**: (1) circumstance; (2) high station (of the loved one). 2. **for... unfathered**: i.e. have no parent but Fortune, hence be solely under Fortune's control. 4. **Weeds... gathered**: i.e. worthless or precious as chance dictates. 5. **accident**: effects of chance events. 6. **suffers**: alters. 7. **the blow... discontent**: the blows of fortune which make one a slave to grief. 10. **works... hours**: i.e. operates with a view to immediate gains. 11. **hugely politic**: i.e. prudent in the largest sense, since not vulnerable to chance. 12. **heat**: sunshine, i.e. good fortune. 13. **fools**: victims, playthings.

125/ 1. **Were't... me**: would it be anything to me if; **bore the canopy**: carried a ceremonial canopy over a royal person in a procession; figuratively, paid public homage. 2. **extern**: exterior, external action. 3. **bases for eternity**: i.e. foundations for (supposedly) eternal memorials. 5. **dwellers on**: those who make much of; **form and favour**: (1) courtly behavior and status; (2) figure and face. 7. **For... savour**: i.e. for elaborate ceremony forgoing simple sincerity. 8. **Pitiful thrivers**: pitiful in their gains (since what they gain is without value); **gazing**: courtly observance. 9. **be obsequious**: pay court, render devotion. 10. **oblation**: offering. 11. **seconds**: elements of secondary importance, adulterants; **art**: artifice, craft. 12. **render**: return, exchange. 13. **suborned informer**: paid spy. 14. **impeached**: accused.

126/ 2. **glass**: mirror; **hour**: hourglass (?). 3. **by waning grown**: grown more beautiful with the passing of time. 5. **wrack**: ruin. 6. **still**: continually. 8. **minutes kill**: render powerless the passage of minutes. 9. **minion**: darling. 10. **still**: forever. 11. **answered**: settled. 12. **quietus**: (means of) settlement; **render**: surrender.

127/ 1. **the old age**: the good old days; **black**: dark hair and eyes; **fair**: beautiful (with quibble on 'blonde'). 3. **is... heir**: black has succeeded to the title of beauty. 4. **beauty... shame**: (blonde) beauty now suffers the disgrace of illegitimacy (through cosmetics). 5. **put on**: assumed. 6. **Fairing the foul**: making beautiful the ugly. 9, 10. **eyes, eyes**: Many editors emend one of these to *hairs* or *brows*. 10. **so suited**: dressed in the same colour. 13. **becoming of**: gracing.

128/ 2. **wood**: keys of the spinet or virginals. 3. **sway'st**: govern. 4. **confounds**: i.e. overcomes with delight. 5. **jacks**: i.e. keys (an inaccurate use of the term, which properly refers to the plectrums that pluck the strings when activated by pressure on the keys).

129/ 1. **expense**: expenditure, dissipation; **spirit**: (1) vital energy; (2) bodily fluid, sperm; **waste of shame**: shameful waste. 2. **action**: sexual act. 4. **extreme**: violent; **rude**: brutal; **trust**: be trusted. 6. **had**: possessed sexually. 11. **in proof**: while being experienced.

130/ 1. **nothing**: not at all. 3. **dun**: dark, swarthy, grey. 5. **damasked**: mingled red and white. 8. **reeks**: is exhaled (without pejorative connotation). 11. **go**: walk. 14. **she**: woman; **belied**: misrepresented; **compare**: comparison.

131/ 1. **tyrannous**: cruel, pitiless. 2. **proudly**: with justified pride. 9. **to be sure**: as proof. 11. **One... neck**: in rapid succession. 12. **black**: dark complexion. 13. **black**: i.e. not fair, ugly; **proceeds**: originates.

132/ 4. **ruth**: pity. 6. **becomes**: graces. 8. **Doth**: gives, lends; **sober**: subdued in colour. 10. **beseem**: become. 11. **grace**: beauty. 12. **suit**: (1) dress; (2) fit. 14. **foul**: ugly.

133/ 1. **Beshrew**: a plague on (a very mild imprecation). 6. **next**: nearest, second; **harder**: more securely; **engrossed**: monopolized. 8. **crossed**: afflicted. 9. **ward**: prison cell. 10. **bail**: liberate by suffering in its place. 11. **keeps me**: is my jailer; **his guard**: my friend's guardhouse. 12. **rigour**: harsh extreme of the law. 13. **pent**: imprisoned.

134/ 1. **confessed**: acknowledged. 2. **will**: (1) wishes; (2) pleasure, particularly sexual. 3. **so**: provided that; **that other mine**: my other self. 5. **will not**: does not will to. 6. **kind**: generous. 7. **surety-like**: as guarantor; **write**: endorse. 8. **bond**: (1) mortgage; (2) rope or chain; **bind**: (1) obligate; (2) tie. 9. **statute**: full amount secured under a bond. 10. **use**: (1) interest; (2) sexual activity. 11. **came**: who became. 12. **my unkind abuse**: your unkind deceiving of me.

135/ 1. **Will**: (1) wishes; (2) carnal desire; (3) one or more persons named Will. 3. **still**: continually. 13. **Let... kill**: do not kill with unkindness any of your wooers.

136/ 5. **fulfill the treasure**: fill full the treasury. 7. **receipt**: capacity. 9. **untold**: uncounted. 10. **store's account**: inventory (of lovers).

137/ 4. **what... be**: take the worst for the best. 5. **over-partial**: prejudiced. 6. **bay... ride**: harbour open to any ship (common slang for a loose woman).

7. **falsehood**: deception, delusion. 9. **that... plot**: that to be private property. 10. **common place**: common land, open to everyone. 13. **erred**: i.e. by adjoining them false. 14. **false plague**: plague of seeing false things (which I adjudge true).

138/ 1. **truth**: fidelity, constancy. 2. **believe**: i.e. appear to believe. 7. **Simply**: in my pretended simpleness. 8. **simple**: pure. 9. **unjust**: untrue. 11. **habit... trust**: deportment consists of apparent fidelity. 12. **told**: counted. 13. **lie with**: lie to (with obvious pun).

139/ 3. **with thine eye**: i.e. by casting it on others (line 6). 4. **with power**: i.e. openly and directly; **by art**: artfully, deviously. 7. **What**: why. 8. **bide**: stand up against. 10. **pretty looks**: wanton glances. 14. **rid**: destroy, end.

140/ 4. **manner**: nature; **pity-wanting**: unpitied. 5. **wit**: wisdom. 6. **Though... so**: to say you love me even though you don't. 7. **testy**: fretful, peevish. 8. **know**: hear. 11. **ill-wresting**: that puts a bad construction on everything. 13. **belied**: slandered. 14. **wide**: wide of the mark (term from archery), i.e. astray.

141/ 4. **in... view**: despite the evidence of vision. 9. **five wits**: intellectual faculties (usually listed as common wit, memory, fantasy, imagination, and judgment). 11. **Who... man**: i.e. the heart, which should control the body, has deserted it, leaving it ungoverned, the mere likeness of a man. 13. **thus far**: to the following extent. 14. **pain**: penance, punishment.

142/ 1. **dear**: most valued. 8. **Robbed... rents**: committed adultery.

143/ 1. **careful**: busy, full of cares. 8. **Not prizing**: disregarding; **discontent**: grief, complaining. 14. **still**: silence.

144/ 2. **suggest**: urge; **still**: constantly. 8. **pride**: wantonness. 11. **from me**: away from me; **both... friend**: each a friend to the other. 14. **fire... out**: drive... out.

145/ 7. **doom**: judgment, decision. 13. **from hate**: from hateful meaning.

146/ 2. **Thrall to**: In the 1609 quarto this line begins with the apparently inadvertent repetition of the last three words of line 1. *Thrall to, Hemmed with, Fooled by, Feeding* are four of many conjectural restorations of the lost first foot; **these rebel powers**: i.e. rebellious flesh and blood; **array**: clothe. 6. **mansion**: dwelling. 8. **charge**: expense. 10. **pine**: starve, dwindle; **aggravate thy store**: enrich your resources. 11. **terms divine**: i.e. everlasting life.

147/ 1. **still**: continuously. 3. **preserve the ill**: maintain the illness. 7. **approve**: learn by experience, demonstrate. 9. **care**: medical care (of me). The line is an inversion of the proverb 'Past cure, past care.'

148/ 2. **correspondence**: agreement. 4. **censures**: judges. 7. **denote**: indicate. 10. **watching**: staying awake at night. 11. **my view**: what I see.

149/ 2. **partake**: take sides. 3. **forgot**: forgotten. 4. **all tyrant**: i.e. complete tyrant to myself (?). 9. **respect**: value. 10. **thy... despise**: as to scorn to serve you. 11. **defect**: insufficiency. 14. **Those... lov'st**: you love people who can see.

150/ 1. **power**: supernatural being. 2. **With insufficiency**: by means of your shortcomings; **sway**: rule. 5. **becoming... ill**: ability to make defects seem attractive. 6. **in... deeds**: in your unworthiest behaviour. 7. **warrantise**: pledge, surety.

151/ 3. **urge not**: (1) don't accuse me; (2) do not incite me; **amiss**: fault, sin (It could be the fault of being too randy and too demanding sexually, alternatively it

could be that of being too cautious and shy). 8. **stays**: awaits; **reason**: (1) talk; (2) rising, raising. 10. **Proud of**: swelling with; **pride**: sexual ardour. 12. **stand**: (1) serve; (2) be erect.

152/ 1. **am forsworn**: i.e. have broken my marriage vows. 3. **bed-vow**: marriage vows; **faith**: trust. 4. **hate**: a refusal to satisfy one's lover. 7. **misuse**: belie, misrepresent. 9. **of**: i.e. asserting. 11. **enlighten**: shed lustre upon; **gave... see**: i.e. pretended to see what I did not see, or denied seeing what was manifest.

153/ 1. **brand**: torch. 2. **maid of Dian's**: votaress of Diana, goddess of chastity. 6. **dateless**: endless; **still**: always. 7. **grew**: became; **seething**: boiling. 10. **for trial**: to test it; **withal**: from that. 12. **hied**: hastened; **distempered**: ill.

154/ 9. **by**: nearby. 11. **Growing**: becoming.

A LOVER'S COMPLAINT

1. **reworded**: repeated, echoed. 3. **attend**: listen to; **accorded**: agreed. 5. **fickle**: i.e. agitated. 8. **platted hive**: i.e. woven hat. 9. **fortified**: protected. 10. **thought**: i.e. thinker, thoughtful observer. 11. **carcass**: decaying remnant. 13. **all quit**: left every part; **fell**: cruel. 14. **seared**: dried-up. 15. **heave**: raise; **napkin**: handkerchief; **eyne**: eyes (an old plural, already archaic in Shakespeare's time). 16. **conceited characters**: witty or inventive letters (words). 18. **seasoned**: matured (with quibble on 'salted', suggested by *brine*). 20. **undistinguished woe**: inarticulate cries of woe. 22. **levelled**: aimed. 23. **As**: as if. 30. **careless... pride**: hand indifferent to proud appearance. 31. **sheaved**: straw. 33. **threaden fillet**: ribbon binding the hair. 36. **favours**: love tokens; **maund**: basket. 37. **beaded jet**: jet beads. 39. **weeping margin**: marshy bank. 43. **schedules**: sheets bearing writing, i.e. letters. 45. **posied**: inscribed with posies, or mottoes. 47. **moe**: more. 48. **sleided**: separated into threads; **feat**: featly, delicately; **affectedly**: lovingly. 49. **curious**: careful. 50. **fluxive**: flowing. 53. **unapproved**: not confirmed by trial, i.e. false. 57. **reverend**: aged, dignified. 58. **Sometime**: formerly; **ruffle**: bustling and pretentious activity. 61. **afflicted fancy**: lady afflicted by love. 64. **slides... upon**: he lets himself down by means of; **grained**: showing the grain of the wood, i.e. worn; **bat**: staff. 67. **divide**: share. 69. **suffering ecstasy**: violent fit of grief. 72. **blasting**: blighting. 75. **spreading**: opening. 79. **grace**: favour. 80. **nature's outwards**: external appearance bestowed by nature. 81. **stuck over**: Equivalent to 'were glued (or riveted) to'. 86. **occasion**: chance occurrence, i.e. stirring. 88. **What's... find**: what is pleasant to do will readily find people to perform it. 90. **on... sawn**: i.e. his face showed in miniature what is supposed to have existed in full magnitude in Eden. *Sawn* is variously glossed as 'seen' and 'sown', i.e. spread. 93. **phoenix**: i.e. uniquely beautiful. 94. **termless**: indescribable (?) or youthful, untouched by time (?). 95. **bare outraged**: bareness surpassed; **web**: covering. 96. **cost**: (1) ornament; (2) expense; **dear**: (1) endearing, beloved; (2) costly. 97. **nice**: precise, carefully discriminating. 100. **maiden-tongued**: mild-spoken, like a maiden; **free**: liberal, generous. 104. **His... truth**: his roughness, excused by his youth, thus dressed his falseness in a proud display of truth. 108. **sway**: control. 109. **rounds... stop**: All

tricks of the manage, or elaborate horsemanship. 110. **takes**: takes up. 111. **Whether... steed**: i.e. whether the horse performed with such grace because of his rider's horsemanship, or whether the rider was able to display such horsemanship because the horse performed so well. 114. **real habitude**: essential quality, personality. 116. **case**: conditions and circumstances. 118. **trim**: adornment. 119. **Pieced**: mended, augmented. 122. **replication prompt**: quick reply. 125. **dialect... skill**: various skills in discourse. 126. **craft of will**: i.e. power to carry his point, persuasive faculty. 127. **That**: so that. 130. **haunted**: frequented. 131. **Consents**: consenting persons. 137. **objects**: sights. 139. **labouring... them**: exerting themselves more to derive pleasure from them. 140. **owe**: own. 144. **was... part**: i.e. was in complete (not partial) control of myself (as of land in freehold). 146. **charmed**: exerting a spell. 147. **stalk**: slang for penis; **flower**: (1) beauty; (2) virginity. 148. **my equals**: i.e. other girls of my own age and station. 149. **being desired**: i.e. the first time he asked me. 153. **proofs new-bleeding**: i.e. examples of those he had recently injured, deflowered; **foil**: dark background showing off a jewel. 156. **assay**: make trial of. 157. **forced**: urged; **content**: i.e. supposed happiness. 158. **in her way**: i.e. as hindrances. 159. **stay**: stop permanently. 160. **rage**: are driven by passion. 161. **blunting**: repressing. 162. **blood**: passion. 163. **proof**: experience. 164. **forbod**: forbidden. 165. **in our behoof**: to benefit us, for our good. 169. **say... untrue**: tell of this man's faithlessness. 170. **patterns**: examples. 171. **orchards**: gardens. 173. **brokers**: i.e. panders. 174. **characters and words**: written and spoken words; **art**: artifice. 176. **city**: citadel, stronghold. 185. **with acture**: i.e. by mere physical act; **be**: be made. 192. **teen**: sorrow. 195. **in liveries**: i.e. as servants. 199. **Figuring**: symbolizing. 204. **talents**: i.e. riches. 205. **impleached**: entwined. 206. **many... fair**: many different beautiful ladies. 209. **amplify**: go into detail about. 212. **his**: its; **invised**: unseen (?). The word does not occur elsewhere. 214. **radiance**: power of vision. 215. **blend... manifold**: blended of various colours (?). 217. **blazoned**: described. 218. **affections**: passions. 219. **pensived**: saddened; **tender**: offering. 222. **ender**: conclusion. 223. **of force**: perforce; **your oblations**: offerings to you. 224. **Since... me**: i.e. since I am the altar on which they are offered and you are the patron saint to whom the altar is dedicated. 225. **phraseless**: indescribably beautiful. 226. **weighs... praise**: i.e. cannot be adequately praised (the figure is of a balance, with the whiteness outweighing the praise, however eloquent). 227. **similes**: i.e. the comparisons made in the sonnets. 229. **minister**: agent, servant. 231. **distract**: separate. 234. **suit**: attendance. 235. **havings**: endowments; **blossoms**: young courtiers. 236. **coat**: coat of arms, i.e. descent, family. 238. **living**: lifetime. 240. **strives**: resists. 241. **Paling**: enclosing, fencing. 'Playing' in Q is most probably a mistake, obviously imported by the compositor or scribe from the following line; **the place... receive**: i.e. the heart on which no lover had made an impression (?). 242. **Playing... gyves**: pretending to endure patiently fetters which have not been imposed against one's will. 245. **makes... might**: i.e. gets her reputation for valiant resistance from mere absence, not from her actual power to resist. 251. **immured**: imprisoned (spelled *enur'd* in Q). 254. **bosoms**: i.e. hearts. 255. **well**: spring, stream.

257. **strong**: victorious. 258. **for**: in consequence of; **congest**: gather together. 259. **physic**: cure. 260. **parts**: qualities, attributes. 261. **dieted**: i.e. strictly regulated. 264. **potential**: powerful. 267. **impresses**: conscript. 271. **peace**: i.e. victorious. 275. **bleeding groans**: It was thought that every sigh drew a drop of blood from the heart. 280. **prefer**: put forward; **undertake**: guarantee. 286. **Who**: which, i.e. the stream; **gate**: i.e. barrier (like a protective layer of glass). 289. **particular**: single. 296. **resolved**: dissolved. 297. **daffed**: doffed, put off. 298. **civil**: grave. 302. **subtle matter**: craft, cunning. 303. **cautels**: deceits. 307. **rank**: gross. 309. **level**: range. 311. **Showing... is**: i.e. falsely representing his nature as. 314. **luxury**: lust. 318. **unexperient**: inexperienced; **place**: i.e. entry. 319. **like a cherubin**: like a guardian angel. 321. **question make**: i.e. ask myself. 323. **infected**: infectious. 325. **forced**: not natural, false. 327. **owed**: i.e. his own. 329. **reconciled**: repentant.

POZNÁMKY

TEXT A DOBA JEHO VZNIKU

Vydání knihy předcházelo několik doložených událostí. V roce 1598 se Frances Meres v rukověti alžbětinské literatury *Palladis Tamia* zmiňuje o „sugred Sonnets“ (cukrových sonetech) Williama Shakespeara, které kolovaly v opisech. Kolik jich bylo a o jaké šlo, není známo. V roce 1599 vydal William Jaggard pod Shakespeareovým plným jménem, ale podle všeho bez autorova vědomí, sbírku **Vášnivý poutník** (*The Passionate Pilgrim*), obsahující dvacet básní, z nichž ale pouze pět básní bylo prokazatelně Shakespeareových: dva úvodní sonety, které se později objeví v **Shakespeareových sonetech**, jako čísla **138** a **144**, a sonety **3**, **5** a **16**, které jsou převzaty z komedie **Marná lásky snaha**. Katherine Duncan-Jonesová, editorka prestižní edice *The Arden Shakespeare*, soudí, že Shakespeare byl tímto pirátským zneužitím svého jména rozladěn a začal připravovat vlastní vydání. V roce 1600 je skutečně záznam v nakladatelském rejstříku, kde si jistý W. S. optuje vydání „dalších sonetů“. Text obsahující 154 sonetů v jednom svazku s básní **Milenčin nářek** (*A Lover's Complaint*) pak Shakespeare zřejmě svěřil tiskaři Thomasu Thorpovi a odjel z Londýna před morem do rodného Stratfordu. Thorpe knihu s názvem **Shakespeare's Sonnets** vydal v době autorovy nepřítomnosti v Londýně v roce 1609. Text tohoto tzv. kvartového vydání vykazuje řadu nedostatků, vynechávek a tiskových chyb, které místy znesnadňují porozumění. Kromě netypického titulu, uvádějícího jen autorovo příjmení s rozdělovníkem bez uvedení křestního jména, je na titulní stránce knihy nápis hlásající, že jde o sonety „Neuer before Imprinted“ (Nikdy dosud nevydané), což odporuje skutečnosti, neboť sonety **138** a **144** obsahovala, byť v poněkud pozměněné podobě, už zmíněná sbírka **Vášnivý poutník**. Nakladatel Thorpe, skrývající se za iniciálami T. T., doprovází knihu tajemnou dedikací jakémusi panu W. H., jehož pravá identita nebyla nikdy prokazatelně odhalena. Mezi uvažované kandidáty patří Shakespeareův raný patron Henry Wriothesley, hrabě ze Southamptonu, či pozdější patron William Herbert, třetí hrabě z Pembroku. Uvažuje se ale i o řadě jmen lidí neurozených. Tyto zvláštní okolnosti vedly k pochybnostem o tom, zda je Shakespeare zodpovědný za podobu svazku, a začala se prosazovat idea pirátského vydání. Tomu nicméně odporuje dobrá pověst tiskaře Thorpa i knihkupců Williama Aspleyho a Johna Wrighta, kteří knihu vzali do prodeje. Názor, že Shakespeare sám nese zodpovědnost minimálně za koncepci a složení svazku, podporuje dále dokument *Apology for Actors* (Obrana herců) Thomase Heywooda. Tento básník, jehož verše zařadil William Jaggard do třetího vydání **Vášnivého poutníka** z roku 1612, se od Jaggardova vydání distancuje a píše, že Shakespeare už vydal sonety pod svým vlastním jménem.

SONETY

První sonet zahajuje skupinu sedmnácti sonetů, v nichž básník vyzývá krásného a snad i urozeného mladíka ke zplození potomka. Literární inspirací mohl být Shakespeareovi Platonův dialog *Symposion*, který promlouvá o „plození v krásnu“, či spis Erasma Rotterdamského *Encomium Matrimonii*.

Sonet nastoluje téma i řadu motivů a obrazů, které se v dalších sonetech v různých formách vracejí a obměňují: „krása“ (anglický ekvivalent „beauty“ se v **Sonetech** vyskytuje sedmdesátkrát a jeho synonymum „fair“ sedmapadesátkrát), konvenčním emblémem krásy je „růže“ („rose“ najdeme v sonetech třináctkrát, „bud“ – „poupě“ sedmkrát), krásu podmiňuje a ničí „čas“ („time“ se vyskytuje v textu osmasedmdesátkrát samostatně a sedmkrát ve složených slovech), jsou zde „oči“ („eyes“ se vyskytují sedmadvadesátkrát), „svět“ („world“ je v textu čtyřiatřicetkrát), „jaro“ atd. Z kompozičního hlediska sonet začíná obecnou tezí v prvním čtyřverší, která v druhém čtyřverší přechází v antitezi: básník vyjadřuje sledem metafor mladíkovu destruktivní sebestřednost. Třetí čtyřverší je syntézou předchozích slok s konkrétní argumentací a v konečném dvojverší sonet vrcholí expresivním apelem.

Už u prvního sonetu je zřejmá básníková metoda. Konvenční obrazy a výrazy mu nejsou cílem poetického vyjádření, konfrontuje je s autentickým světem kolem sebe a vsazuje je do dynamického a dramatického kontextu básně, která jako by právě vznikala, rodila se v myslí básníka, byla výkřikem, prosbou, výčitkou, rozhovorem, dopisem nebo často vnitřním dialogem, který rozpolcený jedinec vede sám se sebou.

1/ 2. růže: V alžbětinské poezii představuje růže konvenční symbol krásy a lásky. Ve spojení „beauty's rose“ je tedy vnímána v předmětném i symbolickém významu, konkrétně i abstraktně.

2/ 1. čtyřicet: Básník hledí do budoucna, kdy bude mladík starý. Čtyřicítka byla zřejmě pokládána za počátek pokročilého věku; **oblehne:** Metaforika čerpá z oblasti vojenství. **6. poklady:** Sonet odkazuje na biblické podobenství o zakopaně hřivně (Matouš 25).

3/ 1. V zrcadle: Výraz „glass“ se v **Sonetech** objevuje celkem devětkrát. Je předmětem sebereflexe i symbolem plození a rozmnožování. **6. ladem... úrodný klín:** Metafora ženy, kterou „obdělává“ manžel, má vedle poetické funkce jistě i erotický podtext. **10. vlastní krásu:** V originále stojí „April of her prime“ (duben jejích nejlepších let). Měsíc duben se v **Sonetech** vyskytuje jako symbol jara, vitální síly a mladistvé krásy.

4/ 2. vypůjčená: Metaforika celého sonetu odkazuje na téma finančnictví. Krása je kapitál, který se časem znehodnocuje. Tato „nepoetická“ tematika se v **Sonetech** objevuje dosti často. Výrazným rysem celého sonetového věnce je pestrost a barvitost nálad, postojů, výrazových prostředků. Sjednocujícím prvkem **Sonetů** není jednotný stylový rejstřík, ale dramatický akcent na „dění“ uvnitř verše.

6/ 2. pyl: Originál v doslovném překladu říká metaforicky: „Nedovol spáru času zničit v tobě léto dřívě, než ho proměníš v tresť. Tou tresťí pak oblaž nějakou sladkou lahvičku.“ Překlad substituuje podobně erotickou přírodní metaforou. Sonety **5** a **6** tvoří tematickou dvojici.

7/ **1. zlatovlasé:** Překlad personifikuje ve shodě s tematikou sonetu, ve kterém autor vytváří paralelu mezi poutí slunce na obloze a životní poutí člověka.

9/ **3. zem:** Výraz v tomto případě nahrazuje anglické „world“ (svět). Zřetel k vnějšímu světu či zemi je v těchto mnohdy výrazně soukromých básních poměrně častý.

10/ **13. Už kvůli mně:** Desátý sonet je prvním sonetem sbírky, ve kterém se nastoluje vztah „já“ a „ty“. Předtím básník naléhal na adresáta sonetu ve jménu obecného dobra či zájmu ostatních, nyní navíc vyjadřuje svůj osobní citový zájem. Nicméně ani zde, ani později v sonetu **13** nevyjadřuje slovo „love“ (láska) erotické konotace. Sémantický obsah tohoto slova je v angličtině širší. Láska, ať už v jakékoli podobě, je nesporným „hlavním hrdinou“ sonetového věnce. Jako samostatné slovo („love“) ji najdeme v textu více než dvěstěkrát. Sonet **9** a **10** na sebe úzce navazují a tvoří tematickou dvojici.

12/ **8. na márách:** Komentátoři v souvislosti s tímto často citovaným sonetem připomínají dobový obraz Pietera Brueghela st. *Ženci* z roku 1565. Shakespeare přetváří obraz dožínkového průvodu v průvod pohřební.

13/ **1. sám sebou:** Básnickými figurami, které Shakespeare užívá, jsou např. *antistasis* (opakování slova v odlišném nebo protikladném významu), *epizeuxis* (opakování slova v těsném sousedství), *ploce* (soustavné opakování slova na ploše verše) aj. Někteří komentátoři upozorňují na to, že v tomto sonetu oslovuje básník mladíka výrazy „love“ (**1**), „Dear my love“ (**13**). Nezdá se ale, že oslovení na tomto místě naznačuje intimní milostný poměr. Výraz byl používán i v obecnější rovině spřízněného vztahu. Navíc kromě uvedených oslovení se sonet nadále drží tématu, jímž je přemlouvání mladíka, aby počal potomka. Překlad akcentuje téma sonetu a uvedená oslovení vynechává. Při potřebě zachovat metrum originálu je občas nutné, aby vzhledem k rozdílné délce slov v angličtině a češtině český překlad oproti anglickému originálu významy redukoval či kondenzoval. Překladatel pak zachovává ty významy originálu, které vzhledem ke své interpretaci považuje za stěžejní.

15/ **3. komedie:** Téma tak časté v Shakespeareových dramatech, obraz života jako divadelní hry, se objevuje i zde. **14. veršem:** Kromě tématu přežití prostřednictvím dětí se v **Sonetech** poprvé objevuje i téma přežití prostřednictvím poezie. Autor tím navazuje na myšlenky vyjádřené v dílech antických básníků Ovidia a Horatia. Překlad s ohledem na srozumitelnost konkretizuje anglické „engraft“ (roub) po smyslu výrazem „verš“. Téma nesmrtelnosti pojednávají z různých hledisek i sonety **16** a **17**. Reflexe vlastní básnické tvorby je tématem, které má pokračování i v následujících sonetech (celkem se objevuje ve třiceti sedmi). Je pozoruhodné sledovat, jak se v nich střídá autorská víra v moc poezie se skepsí a upřednostňováním života nad literární tvorbou.

První skupina sedmnácti sonetů byla především apelem na mladíka, aby ve jménu zachování krásy zplodil dítě. Básnický subjekt zůstával přitom do značné míry v pozadí, pouze v sonetech **15**, **16** a **17** se identifikoval jako básník s osobním vztahem k mladíkovi. Ze sedmnácti sonetů je rod básnického objektu v originále implicitně či explicitně (gramaticky) vyjádřen šestkrát, v českém překladu, kde se morfologicky rod projevuje častěji než v angličtině, pak devětkrát. Přestože je tedy

z kontextu celé sonetové sbírky zřejmé pohlaví adresáta, jednotlivé sonety, které rod adresáta zamlčují, mají univerzálnější platnost a mohou se vztahovat k oběmu pohlaví.

Tato okolnost je obzvláště důležitá v mnohem obsáhlejší skupině sonetů od sonetu **18** po sonet **126**, a to zejména proto, že většinu těchto sonetů tvoří sonety milostné. Ze 108 sonetů v této skupině je pohlaví adresáta vyjádřeno čtrnáctkrát, přičemž třikrát ve třetí osobě a v sonetech **40** a **53** pouze implicitně. Sonetů, které lze číst jako vyznání muže muži, pak v celém sonetovém věnci zbývá asi sedm či osm. Překlad většinou v souladu s originálem rod adresáta zamlčuje a tlumočí sonety jako milostná poselství milované osobě, aniž vždy vyzradí, zda je to muž či žena.

18/ 12. v rádcích básně: Jeden z nejznámějších sonetů je pojátkem mezi oběma skupinami. Navazuje na předešlý sonet tématem překonávání smrti prostřednictvím básně a do centra básnickovy pozornosti staví adresáta sonetu jako předmět obdivu. Za pozornost stojí sebevědomá víra v účinnost poezie.

19/ 11. přítel: Sonet vyjevuje rod adresáta mužským zámenem „Him“. Překlad to respektuje. Sonet **19** navazuje na sonet **18** a tvoří s ním tematickou dvojici.

20/ 12. tu věc: Jde o sonet, který je otevřeným vyznáním obdivu muži a současně se podle některých komentátorů distancuje od homosexuální orientace. Snad lze tento sonet chápat i jako návod, jak nahlížet na ne vždy jednoznačnou sexualitu **Sonetů**. Důležitější než objekt lásky je totiž láska sama.

21/ 1. básník: Výraz „Muse“ (Múza), tedy jedna z devíti bohů umění a vědy, nabývá v **Sonetech** s ohledem na kontext různé významy. **2. nalíčenou:** Shakespeareův odpor ke kosmetickým přípravkům je motiv, který se objevuje i v některých dalších sonetech a v řadě dramát. Autor často brojí proti všemu vyumělkovanému a falešnému, ať už je to poezie, móda či pokrytecké chování.

22/ 7. srdce: Srdce jako sídlo citu je dalším „hrdinou“ **Sonetů**. Jako samostatné slovo („heart“) ho zde najdeme čtyřiašedesátkrát.

23/ 1. herec: Na několika místech proniká do **Sonetů** i autorova herecká profese. **9. oči... na srdci:** V tomto sonetu se poprvé výrazně objevuje další motiv, ke kterému se básník v různých variacích vrací: metaforika srdce a očí a obecně lidského vnímání a proměny jejich funkcí, často v podobě paradoxu či protimluvu.

24/ 1. malíře: Motiv očí a srdce jako symbolů zdání a skutečnosti je v tomto sonetu rozvinut do jiné obdoby umělecké reflexe světa, malířství.

25/ 3. pocty: Vztah „já“ a „ty“ v tomto sonetu ustupuje do pozadí a poprvé se v této skupině milostných básní objevuje nelichotivý obraz společnosti, proti níž se básník vymezuje a hledá oporu v lásce (Srov. **66**, **67** aj.). **5. Přátelé mocných:** Dobovou aktuálnost sonetu dokládají komentátoři řadou jmen lidí, na které mohl autor narážet (W. Raleigh, Sir Frances Drake, hrabě Essex aj.). **14. nikdo nevezme:** Oscar Wilde v povídce *Portrét pana W. H.* vyvozuje z tohoto verše a dále pak z dalších sonetů (např. **124** a **125**), že adresátem nebyl žádný šlechtický mecenáš. Na podkladě literární nadsazené, nicméně konzistentní textové analýzy usuzuje, že básník byl zamilován do fiktivního mladého hereckého kolegy, kterému dává jméno Willy Hughes.

26/ 1. vazal: Oslovením „Lord of my love“ (Pane mé lásky) je zde vyjádřen muž-

ský rod adresáta. Báseň však spíše než jako báseň milostná vyznívá jako pokorná dedikace nehodného básníka šlechtickému mecenáši v poněkud ironickém ladění. Překlad rod zamlčuje.

27/ 2. denní: Protiklad dne a noci a nespavost milence, kterého i v noci pronásleduje obraz jeho milované, patří k tradičnímu tématu básníků sonetů. Někteří komentátoři upozorňují na to, že si Shakespeare ve své variaci na dané téma ve dvojici sonetů **27** a **28** ze svých předchůdců dělá tak trochu legraci a pojímá téma s jistou sebeironií.

29/ 2. stýskám: Tematicky sonet připomíná sonet **25**, ale je výrazně osobnější. Může jít o reflexi nějaké básnickovy krize i neblahých změn ve společnosti na přelomu 16. a 17. století. I dramata z tohoto období odrážejí autorovu melancholii a skepsi. Sonet **30** je podobného ladění a navíc opět čerpá z metaforiky finančnictví.

31/ 1. nosíš v srdci: Sonet myšlenkově navazuje na poslední dvojverší sonetu předcházejícího a jeho tvrzení zdůvodňuje. **4. k lásce s tebou:** Ve třetím verši originálu mluví básník o bohu lásky Erotovi („Love“) a jeho „loving parts“ (atributech milování). **7. při svatém obřadu:** Překlad konkretizuje výraz „holy and obsequious tear“ (posvátný a žalostný pláč), který synekdochicky označuje pohřeb.

33/ 9. mé slunce: Další paralela s nebeským tělesem uvádí první ze skupiny čtyř sonetů, které komentátoři označují jako „sonety odcizení“ (estrangement sonnets), tj. **33** až **36**, v nichž dochází ve vztahu „já“ a „ty“ ke krizi. Jejím podnětem je jakési provinění milované osoby. Někteří komentátoři mají za to, že tyto sonety reflektují situaci, kdy básníkova milá („černá dáma“ sonetů **127** až **152**) byla básníkovi nevěrná s jeho přítelem, o čemž pojednávají sonety **40** až **42** a v další skupině sonetů pak sonety **133**, **134** a **144**. V originále je milovaná osoba explicitně mužského pohlaví. Identita adresáta je ale překryta jeho metaforickým označením „slunce“. Překlad rod adresáta zamlčuje.

34/ 2. v košili: V originále je „without my cloak“ (bez kabátu), což je narážka na anglické přísloví: „I když slunce svítí, nechod z domu bez kabátu“. **9. kajícnost; 12. kříž:** Jeden ze sonetů, v němž básník používá biblického a teologického jazyka.

35/ 3. červ: Červ či choroba hlodající uvnitř krásné růže jako symbol zkaženosti na pohled krásné bytosti se v různých obměnách objevuje nejen v sonetech, ale i v řadě Shakespearových dramát. **10. advokát:** Výrazivo sonetu poprvé a nikoli naposled čerpá z právního a soudního prostředí.

36/ 13. Lpím na tobě: Závěrečné dvojverší v originále se doslova opakuje i v sonetu **96**. Je možné, že zde jde o chybu písaře či tiskaře. Překlad upravuje vyznění dvojverší vždy podle kontextu celé básně.

37/ 3. těžce naložil: Lamentací nad vlastním osudem, devótní pokorou i čerpáním útěchy ze vztahu k milované bytosti tento sonet připomíná sonety **25** a **29**. Podle výrazu „lame“ (chromý) někteří komentátoři vyvozovali, že měl Shakespeare nějakou tělesnou vadu (srov. sonet **89**).

38/ 1. inspirace: Výraz „Muse“ (Múza) zde vyjadřuje autorovu vlastní básnickou tvorbu. Sonet je variací na téma reflexe vlastní tvorby inspirované osobou, která je básní oslavována (viz dále **53**, **78**, **83**, **84**, **98**, **99**, **100**, **103**).

39/ 5. odloučení: Sonet tematicky navazuje na sekvenci „sonetů odcizení“ (**33**

až **36**), ale současně je jako sonet **36** i „sonetem ztotožnění“ s milovanou bytostí. Originál prozrazuje mužský rod adresáta, překlad ho zamlčuje.

40/ 6. s ní: První z trojice sonetů, v jejímž centru je milostný trojúhelník (viz pozn. k **33**). Zatímco originál rod adresáta sonetu zamlčuje, překlad ho s ohledem na celkový kontext prozrazuje.

41/ 5. vzácny: Mužský rod milované osoby je v tomto sonetu i v sonetu následujícím (**42**) explicitně vyjádřen jak v originále, tak v překladu. **14. ty zradíš mne:** Na rozdíl od jiných sonetů, v nichž se básník s krivdou spáchanou na něm smíruje (**40**) či ji až absurdně bagatelizuje (**42**), zde je patrná ostrá výčitka.

43/ 3. noc: Sonet evokuje stejnou situaci jako sonet **27**. Tentokrát ale namísto ironie vyjadřuje báseň hluboký prožitek. Protiklad dne a noci nachází svůj odraz ve hře jiných protikladů, paralel a paradoxů. **5. stínem:** Výrazem „shadow“ (stín) jsou v **Sonetech** podle Platonovy známé úvahy o stínech v jeskyni označovány reálné předměty a reální lidé. Sonety **43** až **52** spojuje téma odloučení od milované osoby.

44/ 9. Myšlenka: Sonety **44** a **45** rozvíjejí tematiku čtyř živlů, které tvoří hmotný svět (oheň, vzduch, země, voda). Myšlenka je bližší vzduchu a ohni.

45/ 1. Ze živlů čtyř: Sonet přímo navazuje na sonet předcházející. Překlad vnitřní vysvětlivkou osvětluje téma, které není dnešnímu čtenáři tak důvěrně známé, jak bylo čtenáři alžbětinské doby.

46/ 1. srdce: Sonety **46** a **47** tematicky navazují na sonety **23** a **24**, které rovněž staví do protikladu srdce a zrak. Výrazy ze soudního prostředí dodávají „spor“ charakter komické alegorie, přestože v pozadí přetrvává smutek z odloučení.

48/ 10. truhlice: Představa lásky jako pokladu, který je třeba ukrývat před zlodějem, je motivem, který se neomezuje na tento sonet, ale v různých obdobích se opakuje jak v **Sonetech**, tak i v řadě dramát.

49/ 1. čas: Do skupiny sonetů odloučení je vložen sonet, který hledí do budoucnosti a rozchod milenců pouze předjímá. V nové podobě se tu objevují již známé prvky: básníkova pokora vyjevovaná výrazivem z finanční a právní oblasti. Z formálního hlediska stojí za pozornost anaforické uvozování každého ze tří čtyřverší.

50/ 5. kůň: Sonety **50** a **51** tvoří tematickou dvojici. Pocity básníka, který se vzdaluje od milované osoby, vyjadřují v působivé básnické zkratce, spojením konkrétní jízdy na koni s abstraktním zoufalstvím (**50**) a touhou (**51**).

52/ 1. klíč: Sonet je zřejmě inspirován anglickým příslovím: „A seldom use of pleasures maketh the same more pleasant.“ (Odříkané rozkoši největší slast.) Výraz „key“ (klíč) se v **Sonetech** vyskytuje pouze zde. Komentátoři upozorňují na to, že sonet na řadě míst vyjevuje zřejmý erotický podtext. Klíč může být falickým symbolem stejně jako „fine point“ (bodec) (**4**); „unfolding imprisoned pride“ (rozvíjení uvězněné pýchy) (**12**) zas může metaforicky představovat ženské genitálie.

53/ 2. stín: Sonet zde opět vychází z Platonovy nauky o idejích a jejich odrazech (stínech) v reálném světě. **5. Adonis; 7. Helenu:** Nejednoznačný rod adresáta **Sonetů** dokládá i odkaz na dvě mýtické postavy obou pohlaví. Adonise popsal Shakespeare v básni **Venuše a Adonis**, která vyšla v roce 1593 s dedikací hraběti ze

Southamptonu. O „krásné Heleně“, původkyni trójské války, pojednává Shakespeareova tragikomédie **Troilus a Kressida**. Originál mužský rod adresáta formálně nevyjadřuje, překlad ano.

54/ 3. růži: Přirovnávání milované osoby ke konvenčnímu symbolu krásy se kromě tohoto sonetu objevuje i v sonetech **1, 67, 95, 98, 99 a 109**. V sonetu **67** je růže stejně jako v tomto spojována s pravdou. V závěrečném dvojverší se vrací téma básnické tvorby jako obrany proti destruktivnímu času, které je pak hlavním tématem sonetu následujícího (**55**). Sonety **54 a 55** tak tvoří další tematickou dvojici.

55/ 1. Památník: Známy a hojně citovaný sonet je ohlaselem na slova římského básníka Horatia o významu poezie: „Exegi monumentum aere perenius.“ (Vytvořil jsem památník trvalejší než bronz.) Tematicky souvisí se sonety **18, 19, 54, 60, 63, 65, 74, 81, 107, 123** aj.

56/ 2. hlad: Tento výraz má zde současně i přenesený význam sexuální touhy.

57/ 1. sluha: Odloučení a zjevná krize mileneckého vztahu vede básníka až k sarkastickému tónu, v němž zdůrazňuje nerovnoprávné postavení milenců. Za tímto zoufalým slovním gestem diktovaným žárlivostí (**9**) je ale cítit opravdový cit. V následujícím sonetu **58**, který s tímto tvoří tematickou dvojici, se sarkasmus i muka žárlivosti ještě stupňují.

59/ 8. v slova: Chvalozpěv na milovanou osobu obsahuje opět úvahu nad tím, zda slova a potažmo básnická tvorba jsou s to vyjádřit skutečnost.

60/ 8. Čas: Čas, který v předchozím sonetu otevíral dimenzi historické perspektivy, zde opět získává hlavní slovo a postupně vyjevuje své protikladné funkce (srov. sonet **55**).

61/ 6. tvoje žárlivost: Sonet **61** je příkladem tzv. „stínového sonetu“, ve kterém žárlivost milované osoby v první části je převrácena v žárlivost básníka v části druhé, zde je tomu tak až v koncovém dvojverší (**14**). Z formálního hlediska je zajímavé, že sonet se podle vzoru klasického italského sonetu vnitřně dělí na dvě části: osm veršů (oktávu) a šest veršů (sestinu). Podobně je tomu např. u sonetů **14, 19, 21, 23, 33, 146** aj. Tématem žárlivosti sonet navazuje na sonety **57 a 58**.

62/ 9. v zrcadle: Sonet se vrací k tématu ztotožnění s milovanou bytostí, navazuje na sonet **22**.

63/ 7. mu: Originál vyjevuje rod adresáta sonetu. Překlad je ambivalentnější než originál. Mužské zájmeno je totiž možno vztahovat k výrazu „úsvit mládí“ stejně tak, jako se zájmeno „jí“ ve 3. verši či „ji“ ve 13. a 14. verši vztahuje k rodově nespécifickému slovu „láska“ či „krása“. Trojici sonetů **63, 64 a 65** spojuje téma destruktivního času. Sonety **63 a 65** pak hledají nesmrtelnost v poezii.

66/ 1. nebýt: Sonet ve formě monologu bývá srovnáván se slavným Hamletovým monologem „Být, nebo nebýt“. V sonetech **66 až 68** se o adresátu sonetů referuje ve třetí osobě. Namísto milostné tematiky nastupuje tematika společenská s výrazně kritickým ostnem. Zatímco v sonetu **66** rod adresáta vyjádřen není, v sonetech **67 a 68** se jak v originále, tak i v překladu mluví o muži.

69/ 10. chování: Po formální stránce se autor opět vrací ke vztahu „já“ a „ty“, ale chvalozpěv se proměňuje v kritiku milované osoby. Sonety jsou nadále výrazně milostné a rod adresáta není vyjádřen ani v originále, ani v překladu.

70/ 5. Pomluva: Dramatičnost sonetů je dána i častou proměnou nálad a hledisek. Sonet **70** je možno číst jako popření kritiky obsažené v sonetu předcházejícím. Těžiště se od objektu přesouvá k básníkovi a jeho rozjitiřenému nitru.

71/ 14. vysměje: Sonety **71 až 74** spojuje rozervaný, až sebemrskavý tón, který ale není diktován sarkastickou pózou, ale tragickým prožitkem, který prohlubuje vědomí neodvratné smrti. Je zajímavé si uvědomit, že tyto sonety byly zřejmě napsány někdy kolem roku 1600, kdy Shakespeareovi bylo třicet šest let.

76/ 1. mé verše: Sonet se vrací k reflexi vlastní poezie ve vztahu k milované osobě. Nastoluje ale nové téma vlastní nevyumělkované poezie jako protikladu k rafinované poezii básníkůvých konkurentů.

77/ 11. na list: V originále je „waste blanks“ (prázdné listy – zřejmě památníčku). Existuje názor, že jde o příležitostný sonet, jímž Shakespeare doprovodil památníček, který daroval svému příteli. Někteří komentátoři dokonce soudí, že k památníčku básník jako dar přidal i zrcadlo (**1**) a přesýpací hodiny (**2**).

78/ 11. jini: Sonety **78 až 86** s výjimkou sonetu **81** přinášejí téma básníkůvých konkurentů, zejména jednoho nejmenovaného básnického soka. Existuje řada úvah, kdo tímto básníkem mohl být. Zmiňováni jsou Christopher Marlowe, Thomas Nashe, Robert Greene, Thomas Middleton, George Chapman či Edward de Vere.

80/ 8. brázdít: Metaforický obraz dvou konkurenčních básníků jako co do velikosti i významu odlišných plavidel, která brázdí „tvé rozlehlé vody“, nepostrádá ironií. Tím spíš, že báseň naznačuje i dvojsmyslný erotický podtext. V tomto sonetu se poprvé básnický konkurent konkretizuje jako jedna osoba.

81/ 5. Tvé jméno: Sonet přerušuje řadu sonetů s tématem básnického soka a podobně jako několik dalších sonetů hledí do časů po smrti obou protagonistů sonetové sbírky. Na rozdíl od jiných sbírek té doby Shakespeare předmět svého opěvování nikde neuvede jménem. Paradoxnosti svého výroku si zřejmě byl vědom i v době, kdy sotva mohl tušit, že tím, na něhož svět nezapomene, bude on sám (**5–6**).

82/ 1. Víť: Sonet má konverzační charakter a působí jako replika uprostřed delšího rozhovoru. Dramatičnost sonetů vychází často z nepojmenované situace, na niž báseň reaguje. V básni tak zůstává mnoho nevyřčeno a každý čtenář si po libosti může domýšlet průvodní okolnosti či hledat ztotožnění s vlastní zkušeností.

83/ 9. Máš mi to za zlé: Sonet navazuje na předešlý, tón replik se však postupně zostřuje a v následujícím sonetu **84** vrcholí kritickou výčitkou: „kdo nechválí tě, se ti oškloví.“ (**84**)

86/ 10. klasiků: Podle některých komentátorů obsahuje sonet přímou narážku na básníka a překladatele George Chapmana, kterému při jeho překladu *Iliady* podle pověsti přispěchal v noci na pomoc sám duch velkého Homéra, „familiar ghost“ (známý duch), a zjevovali se mu i jiní básníci. Proto mnozí za básnického soka ze Shakespeareových sonetů považují právě Chapmana.

87/ 1. Sbohem!: Sonet završuje předešlou skupinu sonetů **78 až 86** rezignací a návrhem k rozchodu. Současně otevírá skupinu dalších sonetů (**88 až 96** s jistou výjimkou sonetu **94**), které spojuje téma neopětované lásky a básník se v nich zno-

vu vrací k pocitům flagelantství a masochismu, někdy s tragickým prožitkem, jindy s humornou nadsázkou. V sonetech 92 až 96 je navíc náznak nevěry, ochladnutí či viny ze strany milované osoby.

89/ 3. mrzák: Sebeshazovačným tón sonetu je provázen nadsázkou a ironií. Někteří komentátoři berou výraz „lameness“ (zmrzačenost) doslova a usuzují, že byl Shakespeare skutečně chromý (srov. sonet 37).

94/ 1. ublížit: Často citovaný sonet přesouvá podobně jako sonety 66 a 67 poněkud zřetel od intimního vztahu k obecné úvaze nad stavem společnosti. Otázka po zodpovědnosti člověka obdařeného mocí se ale může týkat jak politiků, tak i milujících. Ti i oni mohou své moci vůči druhým zneužít.

96/ 13. Lpím na tobě: Závěrečné dvojverší originálu je stejného znění jako v sonetu 36. Překlad upravuje vyznění dvojverší vždy podle kontextu celé básně.

97/ 1. Bez tebe: Sonety 97 a 98 spojuje téma odloučení od milované osoby. Metaforikou z oblasti přírody, nadsázkou a personifikací přírodních dějů navazují např. na sonet 53 a předjímají sonet 99.

99/ 1. Na fialku: Jediný sonet sbírky, který má, ať už záměrně či nedopatřením, patnáct veršů.

100/ 1. Múzo: Sonety 100 až 103 spojuje téma básníkovy odmlčení. Múzou zde básník označuje svou básnickou tvorbu. Sonet 101 mluví o milované osobě ve třetí osobě mužského rodu. Překlad rod zamlčuje.

102/ 6. slavík: Anglické Philomel (7) může označovat slavíka a/nebo dívku Filomelu, o jejímž znásilnění Tereem píše Ovidius v *Proměnách* a která se po pomstě na násilníkovi ve slavíka proměnila.

104/ 1. láska: V originále je „fair friend“, což může znamenat jak „krásný přítel“, tak „krásná přítelkyně“. **3. třikrát:** Podle zmíněného tříletého období se někteří komentátoři snaží určit dataci sonetu (1596 nebo 1601), spíše však jde o poeticky konvenční časový údaj.

105/ 1. Má láska k tobě: V originále se objekt vzývaný až s nábožnou vroucností označuje třetí osobou jako „my love“ a „my beloved“ („má láska“ a „můj milovaný“ či „má milovaná“). Originál zamlčuje rod, překlad tak činí převedením do druhé osoby. **9. Krásu, dobro a pravdu:** V originále stojí: „Fair, kind and true.“ Jde o parafrázi tří nejdůležitějších Platonových idejí: krásu, dobro (laskavost) a pravda. Současně je zde patrný odkaz na svatou Trojici. Někteří komentátoři označují tento sonet za téměř rouhačský, neboť porušuje třetí příkázání. Svatokrádežně vyznívá i sonet 108. Sonety 105 až 108 obsahují shodně reflexi básnické tvorby, která svádí boj s časem o záchranu milované osoby.

107/ 5. zatmění: V Anglii došlo k zatmění Měsíce v roce 1595 a pak v červnu roku 1605, v roce 1599 královna Alžběta překonala vážné onemocnění, v roce 1603 zemřela. V komentářích se uvádí ještě řada dalších dat, podle kterých se komentátoři snaží stanovit datum vzniku toho sonetu, jež mnozí pokládají za jeden z nejzáhadnějších z celé sbírky.

108/ 3. Co dodat nového?: Komentátoři zaměřující se na číselnou symboliku sonetů připomínají fakt, že jedna z nejlivnějších sonetových sbírek anglické renesance *Astrofel a Stella* Philipa Sidneyho čítala sto osm sonetů; tím zdůvodňují, proč

právě tento sonet přináší jakousi rekapitulaci. **5. chlapče:** Spolu se sonety 19, 26, 33, 39, 63, 101 a 126 zde jde o explicitně vyjádřené vyznání muže muži. Vedle těchto sonetů je možné připomenout i ambivalentní sonet 20 a sonety „bisexuální“, do nichž se promítá vztah dvěma muži a ženou (40, 41, 42, 133, 134, 144).

109/ 10. slabosti: Sonety 109 až 112 spojuje téma odloučení od milované osoby, během něhož se básník dopustil nevěry či podobného provinění a nyní se kaje, vyznává z lásky a žádá o odpuštění.

111/ 4. předvádím se na veřejnosti: V podobných narážkách, jako je tato, v originále „provide... public means“ (žiju z veřejných prostředků), nebo v předchozím sonetu 110 (2) „... made myself a motley to the view“ (dělal jsem ze sebe jen kašpara) nacházejí někteří komentátoři autobiografický odkaz na Shakespearovo herecké povolání.

112/ 14. nevnímám: V posledním řádku kvartového vydání originálu („me thinks y'are dead.“) je zřejmě tisková chyba a existuje řada editorských úprav a různocnění. Překlad se snaží vyjít z kontextu celého sonetu i ze zřejmé návaznosti posledního dvojverší na sonety 113 a 114, jejichž tématem je smyslové vnímání.

115/ 1. miluji: Sonety 115 a 116 spojuje téma lásky jako předmětu poezie. Sonet 116 se řadí k těm, které nahrazují intimní notu všeplatným poselstvím.

117/ 9. poklesky: Sonety 117 až 120 se vracejí k tématu básníkovy provinění a proseb za odpuštění (srov. sonety 109 až 112). Styl osciluje mezi sebeironií, hovorovostí i vášnivým patosem. V až dramatické výstavbě sonetové sbírky tvoří výrazný kontrast k sonetu 116.

121/ 1. zdát se: Shakespearovo velké téma, jímž je protiklad zdání a skutečnosti, je zde přetaveno do vášnivé obhajoby vlastní individuality a obžaloby pokrytectví. Jde o další ze sonetů, které svým obecným vyzněním vyčnívají nad rámec celé sbírky, přestože v ní mají své pevné místo.

122/ 1. památník: Komentátoři usuzují, že jde o sonet vztahující se ke konkrétní události, kdy básník ztratil památníček, který mu milovaná osoba věnovala.

123/ 1. Čase: Sonety 123 až 125 spojuje opět téma lásky, která je schopna odolat proměně času a stojí vysoko nad vším plytkým a pomíjivým. **2. monumenty:** V originále je výraz „pyramid“, kterým ale byla obecně označována jakákoli monumentální stavba.

126/ 1. Můj krásný chlapče: Někteří komentátoři mají za to, že báseň byla věnována malému chlapci, možná synu vévody z Pembroku, jiní za adresáta považují bůžka lásky Amora. Připusťme ale, že jde o jeden ze sonetů homosexuálně laděných. Sonet je netypický, má pouze dvanáct řádek a odlišné rýmové schéma, tři čtyřverší sestávající ze sdružených dvojverší. Závorky namísto závěrečného dvojverší si někteří komentátoři vykládají jako doklad toho, že nakladatel Thorpe závěr zcenzuroval, jiní v nich hledají symboly hrobu apod.

Sonet 126 tvoří jakýsi epilog první části sonetů, ve kterých, ať už byl milovanou osobou kdokoli, byl akcent kladen především na duchovní rozměr lásky.

V sonetech 127 až 152 se pak láska vyskytuje především jako „eros“, ve fyzickém smyslu. V těchto sonetech se básník jednoznačně obrací k ženě, kterou komentátoři nazývají „dark lady“, „černou dámou“ sonetů. Jde o ženu, která byla básníko-

vou milenkou, dokud se nedopustila nevěry s jeho přítelem. Pokud existuje její reálný předobraz, navzdory pátrání mnoha učenců identita „černé dámy“ nebyla nikdy věrohodně odhalena.

127/ 1. krásu: Anglické „fair“ má dvojitý význam: „krásný“ a „plavý“; v **černé:** Tmavá či černá barva, o níž se ve vztahu k milence mluví, může, ale nemusí znamenat, že šlo o černošku. Spíše šlo o ženu černých vlasů a očí a snědění pleti, kterou básník klade do kontrastu s možná dobovým a jistě „sonetovým“ ideálem krásy, jímž byla žena bledá a plavá.

128/ 5. skotačivým: Přes poetické vyznění básně obsahuje nenápadné dvojsmysly erotického charakteru.

129/ 1. Mrhání síly: Anglické „expense“ má několik možných významů: utrácení, mrhání, ztráta; anglické „spirit“ znamená: duch, síla, sperma. V „abstraktnější“ angličtině se ve spojení „expense of spirit“ tyto významy skládají v jakési komplexní představě. Podobně „waste of shame“ je možno číst jako „hanebné mrhání“ či „pustá hanba“ a současně jako „shameful waist“ (hanebný podbříšek). Je to další ze sonetů, který pojednává obecně téma, vyjadřuje pocit tzv. „postkoitálního smutku“, a tak se poněkud vymyká ze sonetové sbírky.

130/ 1. Slunce jas: Sonet satirizuje poetická klišé tradičních sonetistů.

131/ 13. temné činy: Sonety **131** a **132** spojuje téma „černé“ krásy, jejíž temný vzhled ladí s jejím temným nitrem či chováním.

133/ 2. příteli: Sonety **133** a **134** z jiné perspektivy nahlíží na problém milostného trojúhelníku a zrady, který se objevil v sonetech **40**, **41**, **42** a opět se vrátí v sonetu **144**.

135/ 2. William: Sonety **135** a **136** využívají homonymity anglických slov, tedy schopnosti jednoho výrazu obsahovat řadu významů. „Will“ či „will“ může znamenat: domáckou podobu jména, přání, chtíč, penis, vaginu nebo pomocné sloveso vyjadřující budoucnost či záměr. Erotické dvojsmysly jsou tu zastřené pouze zčásti. „Černou dámu“ zde básník představuje jako výrazně promiskuitní osobu.

137/ 6. rejdě: Sonety **137** až **142** spojují pocity zrazeného milence. Básník nevěří vlastním očím, odsuzuje milenkou jako děvku, svádí vnitřní boj mezi láskou a nenávistí, propadá masochismu, leccos si namlouvá, ale milovat ji nepřestává.

141/ 8. hostinu: „Hostina smyslů“, alegorický příběh zpracovaný v řadě literárních děl renesance, má své kořeny v antice, např. v básních Ovidiových. Sonet volně navazuje na sonet **130**.

143/ 2. slepici: Překlad konkretizuje anglické „one of her feathered creatures“ (jeden z jejích opeřenců). Sonet je humornou variací na téma milostného trojúhelníku a nenaplněné lásky. Epickým přirovnáním z venkovského prostředí se sonet ze sbírky poněkud vymyká a rozšiřuje její výrazovou pestrost.

144/ 1. Dvě lásky: Drama milostného trojúhelníku se zde podle některých komentátorů povyšuje na konflikt duchovní a fyzické lásky. V intencích křesťanské věrouky je zde žena prezentována jako „dábel“, který svádí muže k hříchu. **12. do jámy pekelné:** Anglické „hell“ byl slangový výraz pro vaginu.

145/ 2. Nechci tebe: V originále je na tomto místě „I hate“ (Nenávidím) a až na posledním řádku je věta dořečena zápořem „not you“ (tebe ne). Jde tedy o speci-

ficky anglickou gramatickou hříčku, kterou překlad řeší substitucí založenou na podobném principu. Sonet jako jediný ze sbírky nemá rozměr pětistopého jambu, ale je o stopu kratší. Komentátoři se povětšinou přiklánějí k názoru Andrewa Gurra, že jde o autorův raný sonet, který není určen „černé dámě“, ale básníkově milence a posléze manželce, již byla Anne Hathawayová. Údajně jsou v sonetu skryté dvě narážky na její jméno: „hate away“ (**13**) a „And“ (**14**).

146/ 2. svírá jako okovy: V kvartovém vydání originálu je zjevně chyba tiskaře či opisovače. Začátek druhého verše obsahuje totožná slova jako závěr prvního verše (my sinful earth). Existuje řada variant, kterými pozdější vydavatelé vadné místo nahrazují. Volíme jednu z nich. Sonet se vymyká ze sbírky svým obecně filozofickým vyzněním.

147/ 1. horečka: Sonety **147** až **150** mluví o mukách zamilovaného. Láska ho spaluje jako horečka, zbavuje ho rozumu, zatemňuje mu smysly, nutí ho nenávidět sám sebe, a přesto v erotickém dvojsmyslu „pozvedá jeho touhu“ (**150**).

151/ 1. svědomí: Komentátoři se shodují v tom, že sonet nabízí řadu možných interpretací založených na víceznačnosti anglických výrazů. Slovo „conscience“ znamená „svědomí“ či podle latinského „con scire“ (společné poznání), navíc nese v sobě lascivní až vulgární narážku, neboť v dobovém slangu šlo číst tento výraz jako „cunt-science“ (sexuální zběhlost). **8. postaví:** Další z řady erotických dvojsmyslů.

152/ 1. zrádce: Zda adresátka sonetu, která zradila svého manžela, zrazuje zrádce básníka tím, že ho zrazuje s jeho přítelem, nebo že ho odmítá milovat, není zcela jasné, ale není to ani podstatné. Poslední sonet z obsáhlé skupiny sonetů věnovaných „černé dámě“ je posledním povzdechem nad nelegitimní, ale vášnivou láskou, která s sebou nese množství protikladných emocí. Vracejí se výrazy z oblasti práva, problémy smyslového vnímání, pravdy a lži, světla a tmy. Pokud čtenář očekával od básníka smírný závěr, ponaučení či katarzi, tak marně. Láska dál zůstává zdrojem mučivých pochybností a neklidu.

153/ 1. Amor: Poslední dva sonety sbírky jsou variacemi na příběh o bůžku lásky Amorovi, který zřejmě Shakespeare znal z anglického překladu epigramu Marciana Scholastica z 5. století př. n. l. Shakespeare akcentoval v příběhu jeho erotičnost. V kontextu celé sonetové sbírky lze mluvit o jakémsi humorném epilogu.

MILENČIN NÁŘEK

Báseň zůstávala dlouho na okraji zájmů vydavatelů a komentátorů. V roce 1912 J. W. Mackail zpochybnil Shakespearovo autorství a nastínil možnost, že se báseň dostala do Thorpova vydání náhodně. V roce 1917 J. M. Robertson přisuzuje autorství básně G. Chapmanovi. Až v 60. letech 20. století vznikly téměř současně dvě nezávislé studie, v nichž Kenneth Muir a MacDonald P. Jackson na podkladě textologických rozborů, statistických metod a porovnáním lexikálních a motivických prvků prokázali, že jde o dílo Williama Shakespeara. Na jejich práci pak navázali další, kteří jejich závěry potvrdili.

Báseň je psaná v tzv. královské strofe, kterou do anglické poezie uvedl básník Geoffrey Chaucer (1340–1400). Jde o sedmiveršovou strofu s rýmovým schématem

ABABBCC. Oproti jiným Shakespearovým dílům obsahuje tato báseň větší množství archaismů a slov latinského základu, vyskytuje se zde čtyřicet devět slov či tvarů, které se jinde u autora nenajdou.

4. Já: Přítomnost básníka, jenž tlumočí příběh, kterému nepozorován naslouchá, je rámeček, jenž v básni není uzavřen. Někteří komentátoři proto soudí, že jde o báseň nedokončenou. Jiní mají za to, že jde o autorský záměr. Báseň pak obsahuje jistou tajemnost a nedořečenost typickou pro celý svazek.

7. láme: Představa dívky, jak láme prsteny, je poněkud zvláštní. Kromě časté nadázky, která tuto báseň provází, je pozoruhodný i básníkuv zřetel ke konkrétnímu detailu, jímž se báseň odlišuje od výrazně abstraktnějších **Sonetů**.

12. kosa žalu: Ozvěnou se v básni ozývají různě modifikované výrazy použité v **Sonetech**.

17. písmena: Kapesníček zdobený veršovánkami, později pak prstýnky s nápisy, psaníčka a sonety tvoří další motivickou spojnicí s předešlým oddílem sbírky.

23. na dostřel: Metaforika očí jako namířeného kanonu je další poetickou hyperbolou, kterých je v básni užito hojně.

48. napsané krví: Další nadsázka, která je o to dráždivější, že básník dosud čtenáři nevyjevil, o čí listy zde vlastně jde a kdo je jejich adresátem.

57. Ctíhodný pán: Anglický výraz „reverend“ spojuje představu stáří s náboženskou funkcí. Slovo je pak v příkrém protikladu k výrazu „blusterer“, označujícímu hejska či požitkáře. Osoby básně: básník, stařec, dívka, mladík tvoří zřetelnou paralelu k osobám přítomným v **Sonetech**.

147. trn... květ: Obraz deflorace je značně expresivní. Anglické „stalk“ byl slangový výraz pro „penis“.

171. kukaččí mládě: Překlad substituuje po smyslu. V originále je metafora zahradnická (zasadil rostlinu v cizí zahradě).

177. slečno: Shakespeare v básni převrací pořadí obvyklé v podobných žalozpěvech padlých žen, kde bývá první část věnována milostnému žadonění svůdce a druhá část nářku svedené a opuštěné.

214. vyléčit: Nejde o básnickou licenci, ale doloženou lékařskou praxi.

222. odevzdávám je: Způsob dvoření i nehorázný dar, jímž jsou trofeje získané svůdcem od opuštěných žen, posilují ironické vyznění celé básně.

232. věc: Anglické slovo „device“ na tomto místě označuje jakousi neurčitou ozdobu, tedy předmět, který si v mysli musí čtenář dotvořit vlastní fantazií.

308. divadle: Metafora divadla jako místa, kde herci klamou diváky předstíranými city stejně tak, jako falešní svůdci klamou nevinné panny, nezapře autorovu profesi.

329. zas vzývala bych lásku: Nečekané přiznání v závěru básně podtrhuje nejednoznačný žánr básně, která kolísá mezi humornou parodií a až naivisticky vroucí emocionalitou.

Originál hry je vytištěn a překlad byl pořízen podle následujících vydání:

- Shakespeare's Sonnets* (The Arden Shakespeare, 1998),
 edited by Katherine Duncan-Jones
 Shakespeare, William: *The Sonnets and A Lover's Complaint*
 (New Penguin Shakespeare, London 1986), edited by John Kerrigan
 Shakespeare, William: *Sonnets, A Lover's Complaint*
 (The Riverside Shakespeare, 1974), edited by Hallett Smith
 Shakespeare, William: *Shakespeare's Sonnets and A Lover's Complaint*
 (In *The Complete Sonnets and Poems*, The Oxford Shakespeare, Oxford 2002),
 edited by Collin Burrow
The amazing web site of Shakespeare's Sonnets (www.shakespeare-sonnets.com)

Z uvedených vydání jsme vycházeli i při sestavení anglického glosáře a částečně jsme z nich čerpali i pro předmluvu a poznámky.

DALŠÍ LITERATURA

- Chudoba, František: *Knihy o Shakespearovi* (Jan Laichter, Praha 1941)
 Rubáš, Stanislav: *Devatero klíčů od jednoho srdce, České překlady Shakespearových sonetů*
 (Folia Translatologica, FF UK, Praha 2000)
 Shakespeare, William: *Sonety / The Sonnets* (Torst, Praha 1997),
 přeložil, poznámkami opatřil a úvodní studii napsal Martin Hilský
 Shakespeare, William: *Sonety, Milenčin nářek* (Arca JiMfa, Třebíč 1997),
 přeložila Jarmila Urbánková
 Shakespeare, William: *Sonety* (Mladá fronta, Praha 2005),
 přeložil a doslov napsal Miloslav Uličný
 Schmidt, Alexander: *Shakespeare Lexicon and Quotation Dictionary*
 (Dover Publication, Inc, New York 1971)
 Stříbrný, Zdeněk: *Dějiny anglické literatury I* (Academia, Praha 1987)
 Vendler, Helen: *The Art of Shakespeare's Sonnets*
 (Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London 1997)
 Wilde, Oscar: *The Portrait of Mr. W. H.* (www.classicreader.com)

O B S A H

Předmluva.....	5
Sonnets.....	8
Sonety	9
A Lover's Complaint.....	164
Milenčin nářek.....	165
Glossary	190
Poznámky.....	206
Ediční poznámka	219

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Dvojjazyčná edice děl Williama Shakespeara

HAMLET (248 Kč) 2. vydání

Překlad Jiřího Joska byl oceněn Cenou Josefa Jungmanna za nejlepší překlad vydaný v roce 1999.

ROMEO A JULIE (208 Kč), 3. vydání

MNOHO POVYKU PRO NIC (198 Kč)

ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY (238 Kč)

KONEC DOBRÝ, VŠECHNO DOBRÉ (218 Kč)

JULIUS CAESAR (198 Kč)

KRÁL JINDŘICH VIII. (228 Kč)

TROILUS A KRESSIDA (238 Kč)

VESELÉ PANIČKY WINDSORSKÉ (228 Kč)

OTHELLO (238 Kč)

CORIOLANUS (238 Kč)

BOUŘE (198 Kč)

MACBETH (198 Kč)

KRÁL RICHARD III. (238 Kč)

ANTONIUS A KLEOPATRA (238 Kč)

TITUS ANDRONICUS (198 Kč)

SONETY (238 Kč)

Připravujeme:

VEČER TŘÍKRÁLOVÝ

DVA KAVALÍŘI Z VERONY

Dvojjazyčná edice děl světové klasické literatury

A. S. Puškin: EVŽEN ONĚGIN (298 Kč) 2. vydání

Překlad Milana Dvořáka byl oceněn mimořádnou tvůrčí odměnou za vynikající překlad vydaný v roce 1999.

Edice světové literatury

Grigorij Kanovič: KÚZLE ZA DVA GROŠE (228 Kč)

Překlad Jany Mertinové byl oceněn mimořádnou tvůrčí odměnou za vynikající překlad vydaný v roce 2001.

Edward Albee: HRA O MANŽELSTVÍ

KOZA ANEB KDO JE SYLVIE? (208 Kč)

Gretelise Holmová: VRAŽDY NA OSTROVĚ (208 Kč)

George Eliot: MIDDLEMARCH (458 Kč)

Edice české literatury

Jiří Reichl: CESTA NAPŘÍČ MĚSTEM (158 Kč)

Jan A. Vaculík: (RE)KAPITULACE (108 Kč)

Objednávky, připomínky a návrhy posílejte na adresu:

Nakladatelství Romeo,
Pod Bání 21, 180 00 Praha 8
tel/fax: 283840193
e-mail: jiri.josek@seznam.cz
www.jirijosek.com

WILLIAM
SHAKESPEARE

William
Shakespeare's
Sonnets

SONETY
MILENČIN NÁŘEK

Z anglického originálu Shakespeare's Sonnets přeložil,
poznámkami opatřil a předmluvu napsal Jiří Josek.

Obálku navrhl Aleš Krejča.

Grafická úprava a sazba Jaroslav Hrabě.

Redakce Jana Mertinová.

Vydalo nakladatelství Romeo, Pod Bání 21, 180 00 Praha 8,
jako svou 29. publikaci.

Vytiskl Akcent tiskárna Vimperk, s.r.o.

První vydání. Praha 2008.

www.jirijosek.com